



Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

62. årgang

5. juni 2019

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 541. plenarforsamling, 20.2.2019-21.2.2019

2019/C 190/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »For et europæisk rammedirektiv om minimumsindkomst« (initiativudtalelse).....	1
2019/C 190/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af sunde og bæredygtige kostvaner i EU (initiativudtalelse).....	9
2019/C 190/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den digitale revolution i lyset af borgernes behov og rettigheder (initiativudtalelse).....	17

III *Forberedende retsakter*

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 541. plenarforsamling, 20.2.2019-21.2.2019

2019/C 190/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Årlig vækstundersøgelse 2019: For et stærkere Europa i en tid med global usikkerhed (COM(2018) 770 final).....	24
---------------	---	----

DA

2019/C 190/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om muligheden for at videreføre de territoriale samarbejdsprogrammer PEACE IV (Ireland-United Kingdom) og United Kingdom-Ireland (Ireland-Northern Ireland-Scotland) i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union (COM(2018) 892 final — 2018/0432 (COD)).....	33
2019/C 190/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af luftfartssikkerhed for at tage højde for Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen (COM(2018) 894 final — 2018/0434 (COD)).....	37
2019/C 190/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler, der sikrer basale luftfartsforbindelser lyset af Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen (COM(2018) 893 final — 2018/0433 (COD)).....	42
2019/C 190/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler til sikring af basal konnektivitet i vejgodstransporten med henblik på Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen (COM(2018) 895 final — 2018/0436 (COD)).....	48
2019/C 190/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bestemmelser for videreførelsen af igangværende læringsmobilitetsaktiviteter inden for programmet Erasmus+ i forbindelse med Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands (»Det Forenede Kongerige«) udtræden af Den Europæiske Union (COM(2019) 65 final — 2019/0030 (COD)).....	52
2019/C 190/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 508/2014 for så vidt angår visse regler vedrørende Den Europæiske Hav- og Fiskerifond på grund af Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union (COM(2019) 48 final — 2019/0009 (COD)).....	53
2019/C 190/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/2403 for så vidt angår fiskeritilladelser til EU-fiskerfartøjer i Det Forenede Kongeriges farvande og fiskeri, der udøves af Det Forenede Kongeriges fiskerfartøjer i EU-farvande (COM(2019) 49 final — 2019/0010 (COD)).....	54

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 541. PLENARFORSAMLING, 20.2.2019-21.2.2019

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »For et europæisk rammedirektiv om minimumsindkomst«

(initiativudtalelse)

(2019/C 190/01)

Ordfører: **Georges DASSIS**

Plenarforsamlingens beslutning	15.3.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	18.12.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	158/81/12

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Siden oprettelsen af det første europæiske fællesskab, EKSF, i 1952 har to generationer af europæiske borgere i overvældende grad tilsluttet sig den europæiske integrationsproces. Den økonomiske og sociale samhørighed har været en vigtig faktor for borgernes tilslutning til dette projekt.

1.2. Siden den økonomiske krise, der fulgte i kølvandet på den finansielle krise i 2008, blev udløst, og til trods for den økonomiske genopretning, der har kunnet observeres i de seneste år, er fattigdomskvotienten fortsat steget for de langtidsledige og de arbejdende fattige, og denne kvotient ligger fortsat på et foruroligende niveau i de fleste EU-medlemsstater.

1.3. Indtil i dag har EU's retsakter og initiativer, såsom Europa 2020-strategien med et mål om 20 millioner færre mennesker, som risikerer et liv i fattigdom, ikke givet de forventede resultater. Anvendelse af nærhedsprincippet, med den åbne koordinationsmetode som den eneste mekanisme, er derfor ikke tilstrækkeligt til at nå de fastsatte mål.

1.4. Indførelse af en bindende europæisk ramme for en anstændig minimumsindkomst i Europa, som skaber mulighed for, at minimumsindkomststigninger i medlemsstaterne kan udvides over hele linjen, støttes og gøres »anstændige« (passende), ville derfor udgøre et vigtigt indledende europæisk svar på det alvorlige og vedvarende problem med fattigdom i Europa. Det vil være et naturligt element i det »sociale AAA for EU«, som annonceret af Jean-Claude Juncker, og sende et konkret signal til borgerne ved at vise, at Unionen netop er til for dem.

1.5. Dette kunne tage form af et direktiv, der fastsætter en referenceramme for etablering af en passende minimumsindkomst, der er afpasset efter det enkelte lands levestandard og levevis, og som tager hensyn til elementer som social omfordeling, beskatning og levestandard med udgangspunkt i et referencebudget, hvis metodologi fastlægges på EU-niveau.

1.6. Valget af de retslige instrumenter, der vil udgøre denne europæiske ramme for fastlæggelsen af en anstændig minimumsindkomst i EU, begrundes i nødvendigheden af at sikre, at alle, der har behov for denne støtte, får adgang dertil, og at støtten er tilstrækkelig til at opfylde deres reelle behov. En anstændig minimumsindkomst er et instrument i indsatsen for indslusning/genindslusning på arbejdsmarkedet af dem, der har været udelukket, og i bekæmpelsen af fattigdom blandt personer i arbejde.

1.7. Spørgsmålet om indførelse af en anstændig EU-garanteret minimumsindkomst er i høj grad politisk. Mens EU-traktaten, EUF-traktaten, fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder fra 1989, EU's charter om grundlæggende rettigheder fra 2000 og den europæiske søjle for sociale rettigheder legitimerer en EU-indsats på dette område, har der fundet diskussioner sted om, hvorvidt der findes et retsgrundlag for en europæisk lovgivning om en minimumsindkomst. De, der forsvare anvendelsen af en europæisk lovgivning, finder retsgrundlaget i artikel 153, stk. 1, litra c) ⁽¹⁾ og h) ⁽²⁾ i TEUF. EØSU anbefaler en pragmatisk tilgang bestående af en bindende EU-ramme til støtte for og styring af udviklingen af systemer for anstændige minimumsindkomstordninger i medlemsstaterne og finansieringen heraf.

1.8. I sin første udtalelse om emnet opfordrede EØSU Kommissionen til at undersøge finansieringsmulighederne for en europæisk minimumsindkomst med særlig fokus på mulighederne for at oprette en passende europæisk fond ⁽³⁾. Da Kommissionen ikke har fulgt denne opfordring op, finder EØSU det på sin plads at gentage opfordringen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Indledning

2.1.1. Debatten om at indføre en minimumsindkomst på EU-niveau skal ses på baggrund af en social krise, som til trods for et økonomisk opsving varer ved og fører til massiv udstødelse. Ifølge de seneste tal fra Eurostat var 112,9 millioner mennesker — eller 22,5 % af befolkningen — i Den Europæiske Union (EU) truet af fattigdom eller social udstødelse. Det betyder, at disse personer var berørt af mindst et af følgende tre vilkår: at de risikerede fattigdom efter sociale overførsler (indkomstfattigdom), at de levede i alvorlig materiel fattigdom eller, at de levede i husholdninger med meget lav arbejdsintensitet. Efter tre på hinanden følgende år med stigninger i tidsrummet 2009 til 2012 for at nå op på næsten 25 % er andelen af personer, der er truet af fattigdom eller social udstødelse i EU, sidenhen faldet støt for sidste år at lande på 22,5 %, hvilket var 1,2 procentpoint under referenceniveauet for 2008 og 1 procentpoint under niveauet for 2016 ⁽⁴⁾.

2.1.2. Hvad angår emnet for denne udtalelse, nemlig en anstændig minimumsindkomst for folk, der lever i fattigdom og alvorlig fattigdom, er langtidslidigheden desværre steget fra 2,9 % i 2009 (referenceåret ved vedtagelsen af strategien i 2020) til 3,4 % i 2017, og antallet af arbejdende fattige i euroområdet er steget fra 7,6 % i 2006 til 9,5 % i 2016 (fra 8,3 % i 2010, det første år med tilgængelige tal, til 9,6 % i EU-28).

2.1.3. De unge er særlig hårdt ramt. I 2016 var der i EU mere end 6,3 millioner unge (mellem 15 og 24 år), som ikke var i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET). Selv om ungdomsarbejdsløsheden faldt med over 23 % i 2013 og lå på under 19 % i 2016, er den stadig meget høj i EU (den når op på mere end 40 % i flere lande). Langtidslidigheden ligger stadig på rekordniveauer blandt unge. Ungdomsarbejdsløsheden er mere end dobbelt så høj som arbejdsløsheden generelt (ca. 19 % mod 9 % i 2016), hvilket dækker over store forskelle landene imellem, idet mere end 30 procentpoint således adskiller medlemsstaten med den laveste procent, Tyskland (7 %), fra medlemsstaterne med de højeste procenter, Grækenland (47 %) og Spanien (44 %).

2.1.4. Desuden berører denne situation med massiv udstødelse og fattigdom i særlig grad børn. Ifølge Eurostat lever 26 millioner børn i EU i fattigdom som udstødte. De udgør 27 % af EU's befolkning under 18 år ⁽⁵⁾. Disse børn lever i fattige familier, sommetider med enlige forældre, eller familier af arbejdende fattige og er fanget i en fattigdom, som de har meget svært ved at komme ud af. Som Europa-Parlamentet også understregede i sin beslutning af 20. december 2010 ⁽⁶⁾, udgør kvinder et stort befolkningssegment, som er truet af fattigdom på grund af arbejdsløshed, ulige fordeling af plejeansvaret, usikre ansættelsesforhold med dårlige lønninger, løndiskrimination og lavere pensioner.

⁽¹⁾ https://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/PDF-Publikationen/Forschungsberichte/fb491-eu-rechtsrahmen-soziale-grundsicherungssysteme.pdf?sessionid=99C4D0B602A57E640467F949B3C34894?__blob=publicationFile&v=2.

⁽²⁾ <https://eminnetwork.files.wordpress.com/2017/11/2017-nov-emin-la-route-de-lue-vers-le-revenu-minimum-fr-pdf-novembre-17.pdf>; <https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/Working-Paper-on-a-Framework-Directive-EN-FINAL.pdf>.

⁽³⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 23. Det skal erindres, at EØSU's Arbejdsgivergruppe har afgivet en erklæring om udtalelsen og stemte imod udtalelsen.

⁽⁴⁾ Eurostat.

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets beslutning fra 2015 på grundlag af Eurostats statistikker.

⁽⁶⁾ Forslag til Europa-Parlamentets beslutning om ligestilling mellem kvinder og mænd i Den Europæiske Union, 2010.

2.1.5. I denne situation kan man kun konstatere, hvor vigtigt det er med de afbødende sociale foranstaltninger, der findes i mange EU-lande, og som har bidraget til at forhindre endnu flere dramaer under krisen, men der er grænser for disse foranstaltninger, som ikke er holdbare under en vedvarende social krise. Der er derfor behov for en økonomisk genopretning, der skaber arbejdspladser, og minimumsindkomsten vil være et instrument i indsatsen for indslusning/genindslusning på arbejdsmarkedet af dem, der har været udelukket. Lande, som har ordninger med anstændige minimumsindkomster, har i øvrigt bedre modstandsevne over for krisens negative virkninger og er bedre i stand til at mindske de uligheder, som undergraver den sociale samhørighed. Der er opmuntrende tegn på økonomisk genopretning, men denne er stadig skrøbelig og bygger på stigende uligheder. Debatten om en anstændig minimumsindkomst i EU er derfor meget relevant i denne tid.

2.1.6. Hidtil har EU's retsakter og initiativer, såsom Europa 2020-strategien, der blev vedtaget i juni 2010, med et mål om 20 millioner (sic) færre mennesker, som risikerer et liv i fattigdom, ikke givet de forventede resultater. Da anvendelsen af nærhedsprincippet med den åbne koordinationsmetode som eneste instrument ikke har givet de ventede resultater, er denne metode nødt til at blive suppleret med et fællesskabsinstrument. Ordninger for anstændige minimumsindkomster gavner ikke alene personer med sociale behov, men hele samfundet. De sikrer, at personer, som har behov for det, holdes aktive i samfundet, hjælper dem med at genoptage arbejdslivet og giver dem mulighed for at leve et værdigt liv. Anstændige minimumsindkomster er uomgængelige for at opnå et mere lige samfund, udgør det egentlige grundlag for social beskyttelse og sikrer social samhørighed, som gavner hele samfundet.

2.1.7. Minimumsindkomstordninger udgør kun en beskedent procentdel af de sociale udgifter, men er en investering med et stort afkast, hvorimod manglende investering har meget negative konsekvenser for den enkelte og høje omkostninger på længere sigt. De danner et system af effektive stimuli, eftersom de penge, der gives ud, omgående vender tilbage i økonomien ofte i sektorer, som er hårdest ramt af krisen. I kraft af samspillet mellem minimumsindkomster og mindsteløn bidrager de også til at sikre rimelige lønninger og til at undgå et voksende antal arbejdende fattige.

2.1.8. Det er vigtigt ikke at forveksle begrebet anstændig minimumsindkomst, som behandles i denne udtalelse, med borgerløn, som udbetales til alle medlemmer af et samfund (kommune, region eller stat) uden behovsprøvning eller arbejdspligt. Desuden er der fortsat, selv om de fleste lande har minimumsindkomstordninger (7), spørgsmålet om, hvorvidt niveauet for disse kan dække behovene, hvilket i de fleste tilfælde stadig synes tvivlsomt. Der arbejdes med dette spørgsmål i Tyskland og i Frankrig (8).

2.1.9. Der er allerede blevet udarbejdet mange dokumenter om minimumsindkomst, og mange synspunkter er kommet til udtryk. Med denne udtalelse lægger EØSU vægt på begrebet »anstændig« (et minimum, for en værdig tilværelse, over fattigdomsgrænsen) med udgangspunkt i ILO's begreb »anstændigt arbejde« (9).

2.1.10. Desuden bør der tages hensyn til det arbejde, der er gjort af Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender, Rådet for Den Europæiske Unions beskæftigelsesudvalg og udvalg for social beskyttelse samt de betragtelige bidrag fra netværk som European Minimum Income Network (EMIN) (10), samt det arbejde, der er gjort af European Anti-Poverty Network (EAPN) (11), som EFS også er tilknyttet. Man skal heller ikke glemme ILO's og Europarådets arbejde.

2.1.11. De fleste medlemsstater har indført ordninger for minimumsindkomster. Definitioner, adgangsbetingelser og grundlaget for anvendelse er yderst forskellige og fortjener at blive gjort både mere generelle og harmoniseres for så vidt angår fælles kriterier, hvor der tages højde for de enkelte landes særlige forhold. Hidtil har Kommissionen støttet en minimumsindkomst ud fra den betragtning, at det er op til medlemsstaterne at sørge for at løse dette problem. Manglen på betydelige resultater forudsætter styrkede nationale politikker samt større koordinering inden 2020, men også iværksættelse af mere effektive europæiske midler for at nå det fastsatte mål.

2.1.12. Nogle grundlæggende bemærkninger afslutter denne indledning:

— En anstændig minimumsindkomst kan kun give mening i en global tilgang til integration og aktiv inklusion, der kombinerer adgang til inklusive arbejdsmarkeder — med kvalitetsjob og videreuddannelse — og adgang til offentlige tjenester af høj kvalitet, især inden for uddannelse og sundhed.

(7) Se databasen MISSOC: <https://www.missoc.org-database/comparative-tables/results/>.

(8) Indførelse af en minimumsindkomst er et af elementerne i den tyske koalitionsregerings program, ligesom spørgsmålet indgår i den plan for bekæmpelse af fattigdom, som den franske præsident fremlagde i september 2018.

(9) <http://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>.

(10) <https://eminnetwork.files.wordpress.com/2017/11/2017-nov-emin-la-route-de-lue-vers-le-revenu-minimum-fr-pdf-novembre-17.pdf>.

(11) <https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/Working-Paper-on-a-Framework-Directive-EN-FINAL.pdf>.

- Retten til at arbejde bør forblive en grundlæggende rettighed, som er central for personlig udfoldelse og økonomisk uafhængighed.
- En anstændig minimumsindkomst er grundlæggende et midlertidigt, men uundværligt redskab, som sigter mod integration/reintegration på arbejdsmarkedet ved hjælp af aktive foranstaltninger — og samtidig et flagskibtiltag for EU's sociale troværdighed.
- Tilstrækkelighed, dækning og adgang til en minimumsindkomst udgør fortsat store udfordringer for medlemsstaterne i deres udvikling af deres systemer. Disse systemer bør støttes og, om nødvendigt, suppleres på europæisk plan.

3. Politisk vilje og tekniske løsninger

3.1. Retsgrundlaget findes — og det skal anvendes

3.1.1. Der har været forskellige synspunkter fremme om, hvorvidt der findes et retsgrundlag for at lovgive om minimumsindkomst. Det er imidlertid indlysende, at den åbne koordinationsmetode ikke har givet tilstrækkelige resultater med hensyn til at sikre en passende minimumsindkomst i alle EU-lande, hvilket øger de indbyrdes uligheder mellem disse — og udgør et alvorligt problem for EU's troværdighed.

3.1.2. Minimumsindkomsten er først og fremmest et højt politisk spørgsmål. Der er tale om et valg fra EU's side, og Kommissionen kan ikke under dække af et nærhedsprincip, som anvendes forkert på dette område, beslutte, at den ikke kan gøre noget. Manglende initiativ fra Kommissionens side vil være uacceptabelt og gøre EU-projektet uforståeligt for borgerne på et område, der vedrører menneskelig værdighed og menneskerettigheder. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at iværksætte øjeblikkelige foranstaltninger for at styrke en koordineret strategi mellem medlemsstaterne på såvel europæisk som nationalt plan for at udvikle minimumsindkomsten, og udarbejde et bindende EU-instrument baseret på en fælles metode til fastlæggelse af referencebudgetter, der sikrer en anstændig minimumsindkomst.

3.1.3. Det fremgår af Europarådets europæiske socialpakt fra 1961, fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder fra 1989 og EU's charter om grundlæggende rettigheder fra 2000 (artikel 34), at minimumsindkomsten afgjort er et af målene for EU og Kommissionen, som bør tage initiativ hertil for at supplere og harmonisere medlemsstaternes indsats. Så meget mere som Kommissionen i punkt 14 i forslaget om den europæiske søjle for sociale rettigheder klart peger på: »... ret[ten] til passende mindsteindkomsttydelser, som sikrer et værdigt liv i alle livets faser, og effektiv adgang til varer og tjenester, der kan understøtte dette«.

3.1.4. De retlige henvisninger i traktaterne er yderst vigtige, såsom artikel 3 i EU-traktaten, hvori der blandt Unionens mål nævnes fuld beskæftigelse og sociale fremskridt, bekæmpelse af social udstødelse og forskelsbehandling og fremme af økonomisk, social og territorial samhørighed og solidaritet mellem medlemsstaterne, artikel 9 i EUF-traktaten, som lyder: »Ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter tager Unionen hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse samt et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed«, og mere specifikt i artikel 151 i EUF-traktaten, der indleder afsnit X om social- og arbejdsmarkedspolitik og anfører, at Unionen og medlemsstaterne har som mål »at fremme beskæftigelsen, en forbedring af leve- og arbejdsvilkårene for herigennem at muliggøre en udjævning af disse vilkår på et stadigt stigende niveau, en passende social beskyttelse, dialogen på arbejdsmarkedet, en udvikling af de menneskelige ressourcer, der skal muliggøre et varigt højt beskæftigelsesniveau, og bekæmpelse af social udstødelse«, mål, som Unionen kan virkeliggøre, for så vidt som den (artikel 153, stk. 1, i EUF-traktaten) »støtter og supplerer medlemsstaternes indsats på følgende områder: (...) c) arbejdstagernes sociale sikring og sociale beskyttelse (...), h) integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet (...), j) bekæmpelse af social udstødelse (og) k) modernisering af de sociale beskyttelsessystemer (...)«.

3.1.5. Det er således også nødvendigt at definere, hvem der er ydelsesberettiget, for så vidt angår begrebet »arbejdstager«. EØSU bør undersøge dette begreb mere indgående, især fordi EU-retten ikke fastlægger nogen fælles definition af »arbejdstager«. Det skal derfor afklares, hvilken definition af »arbejdstager« der ligger bag artikel 153, stk. 1, litra c), i EUF-traktaten. Allerede nu kan man roligt fastslå, at det afgørende i artikel 153 i EUF-traktaten ikke er definitionen af »arbejdstager« i den betydning, der vedrører retten til fri bevægelighed, men snarere definitionen af »arbejdstager« i den betydning, der anvendes i retten til social sikring, som gælder for alle, der har ret til adgang til ordninger, som dækker alle risici omhandlet i forordning (EF) nr. 883/2004.

3.1.6. Som udvalget tidligere har erklæret »I betragtning af at fattigdom og social udstødelse fremmer populistiske tendenser i mange af EU's medlemsstater, hilser Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) med tilfredshed konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 16. juni 2016 med titlen »Bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse: en integreret tilgang«⁽¹²⁾ [velkommen] og anbefaler, at der i det næste finansielle overslag oprettes en integreret europæisk fond til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, som tager udgangspunkt i de hidtidige erfaringer med gennemførelsen af Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede (FEAD) og Den Europæiske Socialfond (ESF)«⁽¹³⁾.

3.1.7. Den politiske vilje bør bygge på en objektiv evaluering af iværksættelsen af Europa 2020-strategien (hvad der er lykkedes, og hvad der er slået fejl) og på en synlig EU-indsats til understøttelse og supplerende af medlemsstaternes indsats. Denne supplerende støtte kan tage form af en EU-fond til finansiering af minimumsindkomsten, som oprettes under den juridiske ramme.

3.1.8. Kommissionen bør ikke søge tilflugt bag nærhedsprincippet. Når medlemsstater gør indsigelse under henvisning til nærhedsprincippet, er det som regel for at undgå, at de skal ændre deres nationale lovgivning som følge af en EU-foranstaltning. Men Kommissionen kan som almenvellets vogter ikke henvise abstrakt til nærhedsprincippet, for i så fald vil det være ensbetydende med selvrensning, som er så meget mere alvorlig, som det er et spørgsmål, der berører de grundlæggende rettigheder. I mangel af et forslag til lovgivningsmæssig retsakt fra Kommissionen kan artikel 6 i protokol nr. 2 om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet ikke få fuld og hel gyldighed. For ikke alene Rådet, men »ethvert nationalt parlament eller ethvert kammer i et af disse parlamenter kan senest otte uger efter fremsendelsen af et udkast til lovgivningsmæssig retsakt på Unionens officielle sprog sende formændene for Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen en begrundet udtalelse, der forklarer, hvorfor det mener, at det pågældende udkast ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet«. Denne demokratiske tilkendegivelse, som kan være forskellig fra Rådets holdning, kommer til kort, hver gang debatten mellem Kommissionen og Rådet forhindrer eventuel vedtagelse af en lovgivningsmæssig retsakt.

3.1.9. Endelig kan henvisningen til den europæiske søjle for sociale rettigheder, hvis principper EØSU støtter uden forbehold, ikke være et argument mod vedtagelsen af en bindende europæisk ramme på området, især ikke da der er et klart retsgrundlag i traktaten. Den europæiske søjle for sociale rettigheder er en erklæring, der blev proklameret af alle EU-institutionerne, og har til formål »at tjene som rettesnor for effektive beskæftigelsesmæssige og sociale resultater«⁽¹⁴⁾. Søjlen bør således være afsat for forslag til tiltag og lovgivning, således som Kommissionen er begyndt på at gøre det. Desuden må affattelsen af punkt 14 i søjlen (»Alle, som ikke har tilstrækkelige midler, har ret til passende mindsteindkomsttydelser, som sikrer et værdigt liv i alle livets faser, og effektiv adgang til varer og tjenester, der kan understøtte dette«) under ingen omstændigheder fortolkes restriktivt. En sådan fortolkning ville være i strid med punkt 6 i søjlens præambel, som minder om, at EUF-traktaten »indeholder bestemmelser om Unionens beføjelser bl.a. vedrørende (...) social- og arbejdsmarkedspolitikken (artikel 151-161)«. For så vidt angår EU's lovgivningsbeføjelser, henvises der desuden i Kommissionens arbejdsdokument, som ledsager meddelelsen om den europæiske søjle for sociale rettigheder, til traktatens artikel om integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet.

3.1.10. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, som uden forbehold deler principperne i den sociale søjle, mener, at vedtagelsen af en bindende europæisk ramme til indførelse af en anstændig minimumsindkomst på europæisk plan vil konkretisere de højtidelige erklæringer, som siden pagten om de grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder alle har henvist til nødvendigheden af at bekæmpe social udstødelse og sende et budskab om, at europæisk integration i det 21. århundrede ikke vil kunne finde sted, uden at man bekymrer sig om de europæiske borgeres liv.

3.2. *Uomgængelige tekniske løsninger*

3.2.1. Set fra et teknisk synspunkt vil det være nødvendigt at definere betingelserne for adgang til garanteret minimumsindkomst. Der bør tages højde for følgende:

- forbindelsen mellem den garanterede minimumsindkomst og aktiveringen
- betydningen af husstandens sammensætning, set i lyset af børnefaktorens betydning for fattigdommen
- andre ressourcer, f.eks. arv
- garanterede minimumsindkomstkomponenter i kontanter og naturalier, f.eks. i form af adgang til sundhedspleje, bolig, transport, familiestøtte og almennyttige ydelser.

⁽¹²⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10434-2016-INIT/da/pdf>.

⁽¹³⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 15.

⁽¹⁴⁾ Punkt 12 i præambelen i Den europæiske søjle for sociale rettigheder.

3.2.2. En minimumsindkomst skal fastlægges som led i en helhedstilgang til menneskets forskellige behov, der ikke indskrænker sig til et overlevelsesniveau eller til en fattigdomsrate, der beregnes ud fra medianindkomsten, som i virkeligheden i visse lande ikke opfylder de basale behov. Derfor bør alle behov med hensyn til levestandard, bolig, uddannelse, sundhed og kultur medtages for at tilbyde personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet og forvist til fattigdom, bedre betingelser for integration/reintegration. Betingelserne for adgang er genstand for debat og bør klarlægges.

3.2.3. Denne tilgang bygger på arbejde udført af økonomer som Amartya Sen om det, han selv kalder »capabilities«, der består af tre dele:

Sundhed/forventet levetid — Nye undersøgelser viser, at mennesker, der er ramt af fattigdom, sparer på deres sundhedspleje, især tandpleje. De har en usund livsstil, ernærer sig mindre sundt og lider derfor oftere af fedmerelaterede problemer. Der findes betydelige forskelle i forventet levetid mellem rig og fattig. Der bør også tages hensyn til, hvor belastende arbejdet er.

Viden/uddannelsesniveau — Statistikkerne viser klart arbejdsløshedsniveauet i forhold til de forskellige uddannelsesniveauer. 11 % af europæerne mellem 18 og 24 år forlod skolen tidligt ifølge Eurostats data fra 2015.

Levestandard — Det er vigtigt at medtage alle livskvalitetsaspekter i købekraften og ikke kun den ernæringsmæssige overlevelse. Muligheden for mobilitet og adgangen til kultur er vigtige for integration/inklusion i forhold til andre og for den sociale tilpasningsevne, dvs. som midler til ikke at forvise fattige til isolering, der er en ond cirkel af desocialisering.

3.2.4. Der bør skabes pragmatiske og fleksible instrumenter til at beregne en passende minimumsindkomst. Der bør fastlægges fælles metoder til beregning af et referencebudget og tilpasning af dette referencebudget til hvert enkelt land. Der er allerede gjort et betydeligt arbejde specielt af »Centre for social policy« ved universitetet i Antwerpen og af det europæiske antifattigdomsnetværk (EAPN) og det europæiske mindsteindkomstnetværk (EMIN). Disse referencebudgetter skal både kunne sikre sammenligninger mellem medlemsstaterne og fleksibilitet i anvendelsen afhængigt af betingelserne i hvert enkelt land. De skal ikke alene indregne den såkaldte »fødevarerindkøbskurv«, men også sundhedsydelser og personlig pleje, uddannelse, bolig, tøj, mobilitet, sikkerhed, fritidsaktiviteter, sociale aktiviteter og sikkerhed i barndommen, samt de ti områder, som er udpeget med henblik på den fælles metode i forslaget om referencebudgetter. Sådanne referencebudgetter, der kraftigt støttes af forskere og NGO'er såsom EAPN og EMIN, kan med fordel anvendes til at teste gyldigheden af de fattigdomsindikatorer, som hidtil er blevet anvendt ved fastsættelsen af fattigdomsgrænser.

3.2.5. Det vil også være vigtigt at vurdere, hvordan fastsættelsen af en minimumsindkomst kan føre til en rationalisering af den sociale bistand i visse lande. Det er f.eks. denne tilgang, der ligger til grund for det forslag om en »universel aktivitetsindtægt«, der er en del af den plan for bekæmpelse af fattigdom, som Frankrigs præsident har fremlagt, og som sigter mod at »garantere et grundlæggende værdighedsfundament for alle dem, der kan nyde godt af dette«, ved at man »sammenlægger så mange sociale ydelser som muligt«. Samtidig er der i Tyskland startet en debat om indførelse af en solidaritetsbaseret minimumsindkomst, som ville kunne bekæmpe fattigdommen, navnlig for langtidsledige, gennem en forenkling af socialbistandssystemet. Regeringen har allerede lagt op til at afsætte 4 mia. EUR indtil 2021.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Følgende ændringsforslag blev forkastet under afstemningen, men opnåede over en fjerdedel af stemmerne (forretningsordenens artikel 39, stk. 2):

Titlen og hele udtalelsen erstattes af følgende (begrundelse sidst i dokumentet):

Et europæisk rammedirektiv om minimumsindkomst

Konklusioner og forslag

EØSU har bidraget aktivt til den europæiske debat om mindskelse af fattigdom. Især har idéen om en europæisk minimumsindkomst været meget omdiskuteret i forbindelse med nogle af EØSU's tidligere udtalelser og udtalelsen fra Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab »For et europæisk rammedirektiv om minimumsindkomst«. EØSU er overbevist om, at det er nødvendigt at fortsætte kampen mod fattigdom. Der er imidlertid stærkt divergerende opfattelser af, hvilke instrumenter der er de rigtige. Selv om vi oprigtigt påskønner ordførerens kompromissøgende arbejde, er vi ikke enige i hans vision om et bindende instrument, der skal sikre en minimumsindkomst på europæisk niveau.

Hensigten med denne modudtalelse er at fremlægge en konstruktiv og vidtspændende tilgang til at mindske fattigdommen i medlemsstaterne. Den tager udgangspunkt i, at nærhedsprincippet og ansvarsfordelingen som fastlagt i EU-traktaterne klart slår fast, at medlemsstaterne er de eneste, der kan udforme de sociale sikringsystemer. Følgelig bør EU-tiltag baseres på den åbne koordinationsmetode som den væsentligste metode til at støtte medlemsstaterne og på gensidig læring mellem de bedste nationale tilgange. I denne modudtalelse foreslås en vidtspændende tilgang, der har som sigte at maksimere omfanget af tiltag på EU-niveau i denne henseende.

Bekæmpelse af fattigdom bør være en fælles forpligtelse for Den Europæiske Union og medlemsstaterne. Ifølge den fælles beskæftigelsesrapport 2019 stiger husstandsindkomsterne fortsat i næsten alle medlemsstater. Det samlede antal mennesker, der er truet af fattigdom eller social udstødelse — 113 millioner mennesker eller 22,5 % af den samlede befolkning — er nu mindre end før krisen, men det er stadig uacceptabelt højt og på længere sigt ikke en situation, vi har råd til. Det igangværende økonomiske opsving giver os en mulighed for at optrappe reformerne for skabe øget inklusivitet, modstandsdygtighed og retfærdighed på arbejdsmarkedene og i de sociale sikringsystemer. Der er dog også nedadgående risici i forbindelse med opsvinget, som gør det presserende for medlemsstaterne at gribe denne mulighed.

Selv om Europa 2020-strategien for at nedbringe antallet af mennesker, der er truet af fattigdom, har givet positive resultater, især efter at der er kommet rigtig gang i økonomien og arbejdsmarkedet, skal der gøres mere for at fastholde denne positive udvikling.

I denne modudtalelse foreslås følgende:

1. EU's og medlemsstaternes politikker bør være rettet mod at fortsætte reformbestrebelse og skabe gunstige betingelser for jobskabelse. Dette er grundlaget for alle tiltag, også for at mindske fattigdommen. I andet kvartal af 2018 var 239 millioner mennesker i beskæftigelse i EU — det højeste tal siden århundredets begyndelse. Som tendensen er nu, er EU godt på vej til at nå Europa 2020-målet om en beskæftigelsesfrekvens på 75 % i 2020. Denne positive tendens burde også bidrage til opfyldelse af Europa 2020-målet om mindskelse af fattigdom. Fornuftige økonomiske politikker kombineret med vedvarende strukturreformer især på arbejdsmarkedene og af de sociale sikringsystemer i medlemsstaterne er forudsætninger for bæredygtig økonomisk vækst, beskæftigelse og menneskers trivsel.
2. I tillæg til den helt centrale betydning af fornuftige økonomiske politikker og arbejdsmarkedspolitikker for kampen mod fattigdom er der behov for en integreret tilgang sammensat af målrettede politikker. En minimumsindkomst spiller her en vigtig rolle, men den skal sættes i en sammenhæng med integrerede beskæftigelsespolitikker og -tjenester, først og fremmest social- og sundhedstjenester og boligpolitikker. I alle EU-lande er minimumsindkomststøtten da også blevet omlagt fra en ren økonomisk støtte til en aktiv foranstaltning, der skal hjælpe modtagerne væk fra social udstødelse til et aktivt liv. Den bør derfor betragtes som en midlertidig løsning, der kan hjælpe enkeltpersoner i en overgangsperiode, hvor der er et behov. Denne form for inklusiv integration baseret på aktiveringspolitikker er et skridt i den rigtige retning.

3. I lyset af nærhedsprincippet er det mest hensigtsmæssige niveau til at tackle spørgsmålet om minimumsindkomst og gennemføre foranstaltninger for at mindske fattigdommen det nationale niveau. I tråd hermed har alle EU-lande indført minimumsindkomstordninger, der er indrettet efter national praksis og økonomiske resultater. Definitioner, betingelser og anvendelsesomfang i medlemsstaterne er af indlysende årsager forskellige.
4. Der er muligheder for EU-tiltag, der kan understøtte medlemsstaternes anstrengelser. EØSU anbefaler en pragmatisk tilgang, som respekterer nærhedsprincippet og samtidig maksimerer virkningerne af aktiviteter på EU-niveau til støtte og vejledning i forbindelse med udvikling af minimumsindkomstordninger i medlemsstaterne. Den Europæiske Union og navnlig Kommissionen bør spille en mere aktiv rolle ved at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser. Der er derfor et behov for inden for det europæiske semester at udvikle en koordineret strategi på nationalt niveau og EU-niveau med fokus på brede tiltag og specifikke foranstaltninger, hvorunder der tages højde for de nationale referencebudgetters rolle.

Inden for rammerne af det europæiske semester bør der følges op på den måde, hvorpå medlemsstaterne opfylder målsætningerne om mindskelse af fattigdom, hvilket forudsætter bedre koordinering. Fremskridtene kunne understøttes og overvåges ved hjælp af indikatorer/benchmarks, man i fællesskab bliver enige om. Beskæftigelsesudvalget (EMCO) og Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) arbejder på at øge betydningen af benchmarks, og der findes allerede et specifikt benchmark for minimumsindkomster i Udvalget for Social Beskyttelse. Det er den rigtige metode til at opnå fremskridt.
5. På baggrund af erklæringen om en ny start for en styrket social dialog, der blev undertegnet af de europæiske arbejdsmarkedsparter den 26.-27. januar 2016, bør den rolle og de muligheder, arbejdsmarkedets parter som de vigtigste aktører på arbejdsmarkedet har i forbindelse med politikudformning og strukturreformer fortsat udbygges på både EU-niveau og nationalt niveau. Civilsamfundsorganisationer kan også spille en rolle ved at bidrage til denne proces og skabe et Europa, der er tættere på borgerne.
6. Endelig er tilgangen i denne modudtalelse forenelig med den europæiske søjle for sociale rettigheder, som bør »gennemføres på såvel EU-plan som nationalt plan inden for deres respektive kompetencer under hensyntagen til forskellige samfundsøkonomiske forhold og de forskellige nationale systemer, herunder arbejdsmarkedets parters rolle, og i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet«⁽¹⁾.

Afstemmingsresultat:

For: 92

Imod: 142

Hverken for eller imod: 8

(1) Interinstitutionel proklamation om den europæiske søjle for sociale rettigheder, betragtning 17.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af sunde og bæredygtige kostvaner i EU**(initiativudtalelse)**

(2019/C 190/02)

Ordfører: **PeterSCHMIDT**

Plenarforsamlingens beslutning	12.7.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	31.1.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	183/7/5

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. I udtalelsen om Civilsamfundets bidrag til udviklingen af en samlet fødevarerpolitik i EU, som blev vedtaget i december 2017, slog EØSU til lyd for en mere integreret tilgang til fødevarer i EU. Sunde og bæredygtige kostvaner udgør en vigtig »søjle« i en sådan fødevarerpolitik, da vi er nødt til hurtigt at tilpasse vores kostvaner, således at de forbedrer — ikke skader — økosystemernes og borgernes sundhed samt landdistrikternes levedygtighed.

1.2. Tiden er inde til at sætte skub i paradigmeskiftet, og der er tydeligt og stigende belæg herfor. EØSU fremhæver, at vi nu ser en politisk drivkraft i form af politikker som FN's tiår for ernæring, gennemførelsen af FN's mål for bæredygtig udvikling, Parisaftalen om klimaændringer og de nye forslag vedrørende den fælles landbrugspolitik fremtid. Der er også stadig mere videnskabelig dokumentation for det presserende behov for at transformere Europas og verdens fødevarer systemer, bl.a. i rapporterne fra FN's Klimapanel (IPCC), EAT-Lancet Commission, Komitéen for Verdens Fødevarer sikkerhed og InterAcademies Partnership ⁽¹⁾. Sluttelig efterspørger civilsamfundet (f.eks. sammenslutningen under IPES-Food-processen) det i høj grad, og erhvervslivet har anerkendt, at det bærer et ansvar for at bidrage til forandringen (f.eks. vedrørende fødevarer spild, den cirkulære økonomi, bekæmpelse af fedme, beskyttelse af biodiversitet, kulturelle fremskridt osv.), samtidig med at der træffes foranstaltninger på regionalt og kommunalt plan, f.eks. i form af Milan Urban Food Policy Pact og Projets Alimentaires Territoriaux i Frankrig samt C40 Cities' ⁽²⁾ lederskab.

1.3. EØSU anerkender og støtter Kommissionens eksisterende initiativer til fremme af sunde og bæredygtige kostvaner, f.eks. medtagelsen af en bestemmelse i det seneste forslag til reform af den fælles landbrugspolitik om at forbedre det europæiske landbrugs reaktion på samfundets krav til fødevarer og sundhed, herunder til sikre, næringsrige og bæredygtige fødevarer, madspild og dyrevelfærd ⁽³⁾. Der mangler imidlertid en koordineret tilgang til disse initiativer.

⁽¹⁾ <http://www.interacademies.org/48945/Global-food-systems-are-failing-humanity-and-speeding-up-climate-change>.

⁽²⁾ <https://www.c40.org/>.

⁽³⁾ COM(2017) 713 final.

1.4. Den komplekse sammenhæng mellem fødevarer, sundhed, miljø og samfund nødvendiggør en mere omfattende tilgang til kostvaner, som ikke kun drejer sig om forbrugernes adfærd. For at sikre samhørighed og et fælles mål opfordrer EØSU til, at der udarbejdes nye retningslinjer for bæredygtige kostvaner, som tager højde for de kulturelle og geografiske forskelle både i og mellem medlemsstaterne. Det giver ikke automatisk bedre eller sundere kostvaner blot at bruge færre ressourcer på produktionen eller ændre ingredienserne.

1.5. De nye retningslinjer for bæredygtige kostvaner ville kunne bidrage til at udstikke en mere klar kurs for landbrugerne, forarbejdningsevirkomhederne, detailhandlerne og catering-/restaurationsbranchen. Landbrugsfødevarer-systemet kunne drage nytte af en ny »ramme« for fremstilling, forarbejdning, distribution og salg af sundere og mere bæredygtige fødevarer til en mere fair pris.

1.6. EØSU opfordrer til, at der nedsættes en ekspertgruppe, der skal udarbejde EU-dækkende retningslinjer for bæredygtige kostvaner inden for to år. Denne gruppe bør omfatte relevante faglige og videnskabelige organer inden for ernæring, folkesundhed og fødevarer samt miljø- og samfundsvidenskaberne. EØSU er klar til at bidrage til en sådan ekspertgruppes arbejde med input fra civilsamfundsorganisationer og navnlig gennem den midlertidige studiegruppe om bæredygtige fødevarer-systemer.

1.7. EØSU gentager vigtigheden af at investere i uddannelse i bæredygtige kostvaner fra en tidlig alder for at hjælpe unge mennesker med at forstå »værdien af fødevarer«. Der bør lægges særlig vægt på sårbare grupper, navnlig personer med lav indkomst.

1.8. EØSU fremhæver, at en fælleseuropæisk tilgang til fødevarer-mærkning, som afspejler retningslinjerne for bæredygtige kostvaner, vil forbedre gennemsigtigheden og modvirke brugen af unødvendigt billige råvarer, som både er usunde og ikkebæredygtige (f.eks. transfedtsyrer, palmeolie og for meget sukker). En udvidelse af fødevarer-mærkningen til også at omfatte miljømæssige og sociale aspekter vil komme forbrugerne til gavn. Dette vil bidrage til, at forbrugerne i højere grad foretager sundere og mere bæredygtige valg.

1.9. Ud over at hjælpe i handelssektoren vil retningslinjerne for bæredygtige kostvaner også skabe fælles, klare kriterier til brug ved offentlige indkøb. Fødevarer bør have en central placering i de grønne offentlige indkøb i Europa. I denne sammenhæng opfordrer EØSU til, at ændringen af EU's kriterier for grønne offentlige indkøb for fødevarer- og cateringvirksomheder vedtages hurtigst muligt.

1.10. Konkurrencelovgivningen bør ikke hindre udarbejdelsen af retningslinjerne for bæredygtige kostvaner. Reglerne bør tilpasses med henblik på at hjælpe den lokale økonomi frem for at sætte hindringer i vejen for bæredygtigheden. Med henblik på en bedre fordeling af merværdien blandt interessenterne i hele fødevarerforsyningskæden bifalder EØSU den ændring af forordningen om fusionsmarkedsordningen, der blev indført i 2013 inden for alle sektorer, hvorved brancheorganisationerne fik mulighed for at anmelde deres aftaler om at øge et produkts bæredygtighedsstandarder til Kommissionen til godkendelse i henhold til konkurrencereglerne. Produkter, der er produceret på en mere bæredygtig måde, når det gælder miljø-, dyresundheds- og kvalitetsstandarder, kan muligvis være med til at sikre aktørerne i fødevarerforsyningskæden bedre priser. Drøftelser med Kommissionen forud for anmeldelsen kan hjælpe brancheorganisationerne med udformningen af en eventuel fremtidig anmeldelse.

1.11. EØSU understreger, at hele viften af offentlige styringsredskaber bør betragtes som politiske instrumenter med henblik på at modvirke fremstilling og indtag af usunde fødevarer og fremme sunde spisevaner. De eksternaliserede omkostninger ved ikkebæredygtige kostvaner udgør en »skjult« byrde for samfundet, økonomien og miljøet, og disse omkostninger bør reduceres eller internaliseres. EØSU efterlyser ordentlige politiske strategier til gennemførelse af retningslinjerne for bæredygtige kostvaner, navnlig med fokus på de sidegevinster, det medfører for landbrugere og virksomheder.

1.12. EU er fortalere for forbrugernes ret til korrekte oplysninger. Hvis normen og det letteste valg skal være sunde og bæredygtige fødevarer, har Europa brug for åbne og evidensbaserede kriterier, f.eks. i form af aftalte retningslinjer for bæredygtige kostvaner.

2. Indledning

2.1. I initiativudtalelsen om »Civilsamfundets bidrag til udviklingen af en samlet fødevarerpolitik i EU«, som blev vedtaget i december 2017 (NAT/711), opfordrede EØSU til, at der udarbejdes en samlet fødevarerpolitik i EU med det formål at fremme sunde kostvaner med udgangspunkt i bæredygtige fødevarer-systemer, hvor landbruget kædes sammen med ernærings- og økosystemtjenester, og der sikres forsyningskæder, der beskytter folkesundheden for alle samfundsgrupper i EU ⁽⁴⁾. For at opfylde disse mål er det nødvendigt at koordinere de politiske foranstaltninger på både udbuds- og efterspørgselssiden. Dette betyder, at adgangen til mad til overkommelige priser gennem en bæredygtig fødevarerproduktion skal kombineres med øget adgang for og indflydelse til forbrugerne, når det gælder valget af en sund og velsmagende kost. Nærværende initiativudtalelse har til formål at sætte fokus på sunde og bæredygtige kostvaner som en af de centrale søjler i en samlet EU-fødevarerpolitik.

⁽⁴⁾ EUT C 129 af 11.4.2018, s. 18.

2.2. Der er i høj grad politisk momentum til at drøfte sunde og bæredygtige kostvaner:

- Ifølge den seneste rapport om status på fødevarerisikeringen på verdensplan (State of Food Insecurity in the World) ⁽⁵⁾, der blev præsenteret i oktober 2018 i Komitéen for Verdens Fødevarerisikering, er hungersnøden steget for tredje år i træk på verdensplan. Det absolutte antal af underernærede mennesker steg fra ca. 804 millioner i 2016 til næsten 821 millioner i 2017. Samtidig stiger svær overvægt blandt voksne. På verdensplan er mere end én ud af otte voksne — dvs. over 672 millioner — svært overvægtig. Den globale fedmepandemi medfører enorme økonomiske omkostninger: den tegner sig for 3 % af det globale BNP, hvilket svarer til omkostningerne ved rygning og konsekvenserne af væbnede konflikter. Selv i Europa er halvdelen af befolkningen overvægtig, og 20 % lider af svær overvægt.
- FN har erklæret 2016-2025 for tiåret for ernæring og erkender således behovet for at omstille fødevarerisikeringen med henblik på at opnå en sundere kost og bedre ernæring. Ekspertpanelet på højt plan under Komitéen for Verdens Fødevarerisikering understregede yderligere nødvendigheden heraf i sin rapport fra september 2017 ⁽⁶⁾. FAO og Verdenssundhedsorganisationen arbejder i øjeblikket på en ny definition af sunde og bæredygtige kostvaner og planlægger en international høring i marts 2019 med henblik på at analysere de mange aspekter af bæredygtige kostvaner.
- Ernæring spiller en central rolle for bæredygtig udvikling og hele 2030-dagsordenen, navnlig når det drejer sig om at sikre alle mennesker adgang til sikker, ernæringsrig og tilstrækkelig mad året rundt og udrydde alle former for fejlernæring inden 2030 (mål 2) samt at sikre sunde liv og fremme velvære for alle aldersgrupper (mål 3). Gennemførelsen af målene for bæredygtig vækst giver derfor mulighed for at fremme sundere og mere bæredygtige fødevarerforbrugs- og produktionsmønstre.
- For at nå målene i Parisaftalen om klimaændringer er der desuden brug for en gennemgribende forandring af fødevarerisikeringen, og særberetningen fra Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC), der blev vedtaget i oktober 2018, underbygger videnskabeligt behovet for en hurtig klimaindsats ⁽⁷⁾.
- På EU-plan kan reformen af den fælles landbrugspolitik være med til at fremme en mere bæredygtig produktion og sundere kostvaner, hvis næringsrige produkter såsom frugt, grøntsager og mælkeprodukter gøres lettilgængelige for EU-borgerne.
- Regionsudvalget har også for nylig vedtaget en udtalelse om »Lokale og regionale incitamenter til fremme af sunde og bæredygtige kostvaner« ⁽⁸⁾.
- Det internationale ekspertpanel vedrørende bæredygtige fødevarerisikeringssystemer (IPES-Food) vil inden længe fremlægge en rapport om en fælles fødevarerisikeringspolitik i EU, som også vil omfatte konkrete anbefalinger om sunde og bæredygtige kostvaner.

2.3. Bystyrer (og regionale myndigheder) viser sig i stigende grad som vigtige aktører i frembringelsen af mere bæredygtige fødevarerisikeringssystemer. Gennem integrerede, tværgående foranstaltninger fører byerne forskellige interessenter sammen med henblik på at udarbejde fødevarerisikeringspolitikker, der håndterer presserende fødevarerisikeringrelaterede problemer (såsom fødevarerisikering og fedme), men som samtidig også bidrager til at løse mere overordnede problemer, herunder miljøudfordringer, sociale uligheder og fattigdom. Milan Urban Food Policy Pact, som mere end 180 byer (med i alt 450 millioner indbyggere) verden over har underskrevet ⁽⁹⁾, er en vigtig milepæl i denne sammenhæng.

⁽⁵⁾ Rapporten State of Food Insecurity in the world (SOFI) 2018: <http://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition/en/>.

⁽⁶⁾ HLPE, 2017. Nutrition and food systems.

⁽⁷⁾ http://www.ipcc.ch/news_and_events/pr_181008_P48_spm.shtml.

⁽⁸⁾ RU Opinion Factsheet, Lokale og regionale incitamenter til fremme af sunde og bæredygtige kostvaner.

⁽⁹⁾ <http://www.milanurbanfoodpolicyact.org/>.

2.4. Ud over det politiske momentum er der videnskabeligt og samfundsmæssigt desuden et presserende behov for at løse dette problem, hvilket forklares nærmere i kapitel 3.

3. Følgerne af usunde og ikkebæredygtige kostvaner

3.1. Der er mange følger — både gode og skadelige — forbundet med valget af kostvaner. Europæerne har brug for støtte til at mindske de skadelige virkninger af deres kostvaner og udnytte de positive virkninger. Den uddaterede strategi med blot at sigte efter en tilstrækkelig fødevarerforsyning er ikke længere nok. Vi er nødt til at se på, hvordan fødevarerne produceres og forbruges, og hvad følgerne er på både lang og kort sigt. De europæiske forbrugeres spisevaner har utilsigtede konsekvenser, hvad angår forurening (f.eks. engangspast til emballage), klima, sundhed, biodiversitet mv. Disse følgevirkninger sætter fremtiden på spil og medfører, at vi er nødt til at ændre vores kostvaner og forbrug. Der er behov for at sende nogle andre politiske signaler til alle aktørerne i fødevarerforsyningsskæden, lige fra landbrug til restaurant. Forskerne er i gang med at omdefinere, hvad gode kostvaner er i det 21. århundrede: bæredygtig kost fra bæredygtige fødevarer-systemer. Det politiske niveau er nu nødt til at tage denne udfordring op.

3.2. Kostvanernes betydning for folkesundheden

I Europa er dårlige kostvaner en af hovedårsagerne til, at folk dør for tidligt og af sygdomme, der kan forebygges. Sundhed er medlemsstaternes ansvar, og Kommissionen fremmer primært data- og informationsudveksling. EU har ikke desto mindre potentiale til at forbedre forbrugernes forståelse af, hvor vigtig bæredygtige kostvaner er for sundheden. I EU dør 550000 personer i den erhvervsaktive alder hvert år for tidligt af ikkeoverførbare sygdomme. På verdensplan dør flere nu for tidligt af ikkeoverførbare sygdomme end af overførbare sygdomme. Ikkeoverførbare sygdomme tegner sig nu for størstedelen af sundhedsudgifterne i medlemsstaterne og koster EU-økonomierne 115 mia. EUR — eller 0,8 % af BNP — om året ifølge OECD ⁽¹⁰⁾. Spredningen af antimikrobiel resistens (AMR) ⁽¹¹⁾ udgør en stor trussel mod folkesundheden i fremtiden. Selv om Kommissionen og WHO's europæiske region har taget klart og stærkt standpunkt til AMR, er der behov for en større indsats for at nedbringe brugen af antimikrobielle stoffer i landbrugene i EU og for at forhindre importen af kød fra tredjelande, hvor antibiotika anvendes forebyggende.

3.3. Kostvanernes betydning for samfundet

Kostvaner er en vigtig indikator — og drivkraft — for sociale uligheder. I Europa indtager mennesker med lave indkomster en dårligere kost og oplever mere alvorlige og tidlige kostrelaterede helbredsproblemer. Områder med lave indkomster har en ringere købekraft end mere velstående områder. Mennesker med lave indkomster indtager en mere begrænset kost og mindre frugt og grønt. Fede, salte, sukkerholdige og stærkt forarbejdede fødevarerprodukter indgår i højere grad i deres kost, simpelthen fordi de er billigere.

3.4. Kostvanernes kulturelle og psykologiske betydning

Europa er berømt for sine alsidige og rige kulinariske traditioner. Selv om EU har gjort meget for at beskytte fødevarer af særlig og lokal interesse gennem ordningerne for beskyttede oprindelsesbetegnelser (BOB), beskyttede geografiske betegnelser (BGB) og garanterede traditionelle specialiteter (GTS) ⁽¹²⁾, går integreringen af fødevarer langsomt, da forarbejdningsvirksomhederne øger produktionen for at mindske omkostningerne og finde nye markeder. Europa skal gøre en større indsats for at genopbygge og diversificere vores forskellige madkulturer — vi skal ikke isolere dem, men skabe variation og øget modstandskraft. Med en mere varieret kost øges mængden af næringsstoffer og smag.

3.5. Kostvanernes betydning for miljøet

Fødevarerproduktionen og -forbruget har en væsentlig indvirkning på miljøet, når det gælder ressourceforbruget på verdensplan — i EU er fodaftrykket dog meget mindre. Landbruget og fødevarerproduktionen har stor indvirkning på miljøet (f.eks. i form af drivhusgasemissioner, biodiversitet, vand, jord). Europa kan mindske virkningerne af fødevarer-systemer, der indebærer unødvendig forarbejdning, ved at slå til lyd for en kost med enkle næringsstoffer i stedet for meget energirig kost. Fødevarer-systemerne kan være en

⁽¹⁰⁾ Kommissionen (2018). Ikkeoverførbare sygdomme https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/overview_da.

⁽¹¹⁾ Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (2017): Summary of the latest data on antibiotic resistance in the European Union. <https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/EAAD%20EARS-Net%20summary.pdf>.

⁽¹²⁾ Kommissionen (2015): Geografiske betegnelser og traditionelle specialiteter http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm.

kilde til genoprettelse og større modstandskraft, hvis fødevarerne dyrkes, forarbejdes og forbruges anderledes⁽¹³⁾ (14). Efter alt at dømme betyder dette, at kvæg skal have mindre korn, og at forbrugerne spiser mindre kød. Dette medfører gevinster for både klimaet og sundheden⁽¹⁵⁾. Vi er nødt til at fremme mere bæredygtige landbrugssystemer og være bevidste om f.eks. de positive miljømæssige virkninger af græsarealer (større biodiversitet, binding af kulstof). Dette ville også opmuntre forbrugerne til sundere, mere afbalancerede og bæredygtige kostvaner.

3.6. Kostvanernes betydning for økonomien

Europa har opnået succes i den forstand, at 550 millioner europæere forsynes med fødevarer hvert år, men nu må dette system gøres mere bæredygtigt. Mange økonomer er kritiske over for de tilskud, der ydes under den fælles landbrugspolitik, og som udgør en stor post på EU-budgettet. Modargumentet er, at de europæiske landbrug eksisterer takket være disse tilskud. Udgifterne er steget, men landbrugerne modtager kun en lille procentdel af bruttoværditilvæksten. Den største bruttoværditilvækst på fødevarerområdet skabes af andre aktører end landbrugerne. Fødevarerektoren er en af EU's største økonomiske sektorer. EU's fødevarerfremstilling beskæftiger f.eks. 4,2 millioner arbejdstagere og har en omsætning på 1089 mia. GBP⁽¹⁶⁾. Forbrugerne har nydt godt af, at fødevarernes andel af husholdningsudgifterne i længere tid har været faldende. Disse tal afspejler imidlertid ikke nødvendigvis alle udgifter. En undersøgelse fra 2017 af det britiske fødevarerystem viste, at de britiske forbrugere bruger 120 mia. GBP om året direkte på fødevarer, men dette medfører ekstra omkostninger under andre af realøkonomiens budgetposter, herunder 30 mia. GBP i form af jordforringelse og 40 mia. GBP på sundhedsområdet⁽¹⁷⁾. Undersøgelser som denne peger på et behov for at revidere de reelle omkostninger (»true cost accounting«), hvilket er en metode, som FN's miljøprogram er fortalende for⁽¹⁸⁾.

4. Politikker og værktøjer til fremme af sunde og bæredygtige kostvaner

4.1. Det er bydende nødvendigt at støtte bedre ernæring og sundere kostvaner i Europa, og mulighederne for at fremme ernæringen gennem bedre fødevarerystemer bør udforskes yderligere⁽¹⁹⁾. En omstilling til fødevarerystemer, som producerer næringsrige fødevarer, der kan indgå i en sund kost, kræver politiske ændringer på såvel udbuds- som efterspørgselssiden. På udbudssiden er fødevarerproduktionen og den måde, fødevarerne forarbejdes (f.eks. ændring af fødevarernes sammensætning), distribueres og stilles til rådighed for forbrugerne på, afgørende for, om forbrugerne har adgang til økonomisk overkommelige fødevarer, der fremmer sundere kostvaner. På efterspørgselssiden bør de offentlige politikker hjælpe forbrugerne til at vælge en sundere kost, bl.a. gennem undervisning i skoler og oplysningskampagner, kostråd, mærkning, offentlige indkøb m.m. Strategier og politikker til forbedring af udbuddet og efterspørgslen af næringsrige fødevarer er indbyrdes forbundne og gensidigt afhængige. Der bør derfor anvendes en samlet tilgang, som tager højde for alle berørte sektorer på alle planer med inddragelse af alle relevante institutioner, civilsamfundet og interessenter i hele fødevarerystemet.

4.2. En del af problemet er desuden, at mange beslutninger i fødevarerbranchen hidtil er truffet ud fra kortsigtede økonomiske ræsonnementer, hvilket nogle gange har ledt produktionen og forarbejdningen i den forkerte retning mod at dyrke og anvende usunde fødevarer (f.eks. palmeolie, transfedtsyrer, sukker og for meget salt). En bæredygtig tilgang indebærer, at man ikke kun ser på de økonomiske virkninger, men også på de sociale og miljømæssige. En sådan strategi bør have et langsigtet perspektiv og befordre betingelserne for at kunne skabe kortere og mere lokale fødevarerforsyningskæder. Det er derfor også vigtigt at fremme nye rammer for fødevarerbranchen, herunder SMV'er, som gør det muligt at producere, forarbejde, distribuere og sælge sundere og mere bæredygtige fødevarer. F.eks. bør EU's foranstaltninger gøre det nemmere for producenterne at reklamere for selv gradvise ny sammensætninger, hvilket ikke er muligt med den nuværende lovgivning. Når det gælder den fælles landbrugspolitik, bør EU tilskynde landbrugerne til på lokalt plan at producere råvarer, der er bedre for sundheden. EØSU efterlyser desuden en hurtig indførelse af en lovmæssig EU-grænse for industrielt producerede transfedtsyrer i fødevarer.

⁽¹³⁾ Berners-Lee M. et al. (2018). Current global food production is sufficient to meet human nutritional needs in 2050 provided there is radical societal adaptation, *Elementa*, 6, 1, 52: <http://doi.org/10.1525/elementa.310>.

⁽¹⁴⁾ Ritchie, Reay og Higgins (2017). Beyond Calories: A Holistic Assessment of the Global Food System, *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 2, 57, doi: 10.3389/fsufs.2018.00057.

⁽¹⁵⁾ Se f.eks. rapporten WRI (2018) *Creating a Sustainable Future*. <https://www.wri.org/publication/creating-sustainable-food-future> og EAT-Lancet Commission on Healthy Diets from Sustainable Food Systems (2019). *Food in the Anthropocene* <https://eatforum.org/initiatives/eat-lancet/>.

⁽¹⁶⁾ FoodDrinkEurope (2018). Årsrapport 2018. https://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/FoodDrinkEurope_Annual_Report_INTERACTIVE.pdf.

⁽¹⁷⁾ Sustainable Food Trust (2017). *The Hidden Cost of UK Food*. Bristol. <http://sustainablefoodtrust.org/wp-content/uploads/2013/04/HCOF-Report-online-version.pdf>.

⁽¹⁸⁾ FN's miljøprogram (2017). *TEEB for Agriculture & Food Interim Report*. Nairobi: FN's miljøprogram. <http://teebweb.org/agrifood/home/teeb-for-agriculture-food-interim-report/>.

⁽¹⁹⁾ EUT C 129 af 11.4.2018, s. 18.

4.3. Flere EU-politikker og -initiativer har allerede til formål at fremme sunde kostvaner, f.eks. initiativer fra Kommissionen såsom EU-plattformen for ernæring, fysisk aktivitet og sundhed, lovgivningsmæssige foranstaltninger om fødevareropllysninger til forbrugere og ernærings- og sundhedsanprisninger, hvidbogen om fedme fra 2017, EU's handlingsplan om fedme blandt børn 2001-2020, visse bestemmelser i det nye forslag til den fælles landbrugspolitik (f.eks. »at forbedre det europæiske landbrugs reaktion på samfundets krav til fødevarer og sundhed, herunder kravene til sikre, næringsrige og bæredygtige fødevarer, madspild samt til dyrevelfærd«), EU-skoleordningen for frugt, grøntsager og mælk mv. Der mangler dog en koordineret tilgang. Nye EU-retningslinjer for bæredygtige kostvaner ville kunne sørge for denne sammenhæng og for rammer, som er baseret på forskellige kriterier, således at medlemsstaterne kan udvikle deres nationale retningslinjer, sådan som det uddybes nedenfor.

5. Retningslinjer for bæredygtige kostvaner

5.1. I takt med at der er kommet mere dokumentation for, at vores kostvaner påvirker sundheden, miljøet og økonomien, er interessen for at udvikle såkaldte »retningslinjer for bæredygtige kostvaner«steget. Næsten alle lande har officielle retningslinjer for kostvaner eller kostråd. Det er de velkendte råd om at spise mindre salt, et vist antal frugt og grøntsager, en vis mængde fisk osv. Med udgangspunkt i den solide dokumentation for fødevarernes virkninger på miljøet er det nu logisk at medtage flere kriterier i kostrådene — deraf den stigende efterspørgsel på »retningslinjer for bæredygtige kostvaner«⁽²⁰⁾.

5.2. EU-medlemsstaterne er allerede begyndt at udarbejde forskellige former for retningslinjer for bæredygtige kostvaner⁽²¹⁾. Nogle af dem er udviklet af ekspertorganer inden for sundhed og ernæring⁽²²⁾⁽²³⁾, mens andre er resultatet af samarbejde mellem ministerier og agenturer⁽²⁴⁾, og derudover har civilsamfundet og erhvervslivet også stået for udarbejdelsen af en række⁽²⁵⁾. Denne mangfoldighed har været nyttig i forhold til eksperimenter, men nu skal der fastsættes klare og sammenhængende fælles rammer, hvis forbrugerne på det indre marked skal kunne drage nytte heraf. Når retningslinjerne for bæredygtige kostvaner og andre supplerende foranstaltninger er blevet gennemført, skal det sikres, at de kontrolleres effektivt.

5.3. Der bør nedsættes en ekspertgruppe til at udarbejde fælleseuropæiske retningslinjer for bæredygtige kostvaner. Denne gruppe bør omfatte relevante faglige og videnskabelige organer inden for ernæring, folkesundhed og fødevarer samt miljø- og samfundsvidenskaberne. Ekspertgruppen bør inden for to år udarbejde retningslinjer, som giver forbrugerne klare råd om bæredygtige ernæring, ved at trække på forskning og data leveret af Det Fælles Forskningscenter, FOOD 2030, Den Stående Komité for Landbrugsforskning og andre. Medlemsstaterne bør kunne bruge disse retningslinjer på nationalt plan, f.eks. inden for sundhedsvæsenet og andre offentlige institutioner samt på EU-plan, med henblik på at bidrage til udviklingen af klare, integrerede rammer for fødevarerforsyningskæden. Retningslinjerne skal bidrage til at opfylde en række overordnede mål på EU-plan, f.eks. målene for bæredygtig udvikling, Parisaftalen og andre bæredygtighedsforpligtelser og programmer som FOOD 2030⁽²⁶⁾. Ekspertgruppen bør omfatte vigtige organer såsom Federation of European Nutrition Societies (FENS), IPES Food, Den Europæiske Sammenslutning af Samfundsmedicinske Selskaber (EUPHA) og European Ecological Federation og modtage input fra videnskabelige ekspertkilder såsom Den Stående Komité for Landbrugsforskning samt støtte fra Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, Generaldirektoratet for Miljø, Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarer, Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet, Det Europæiske Miljøagentur og Den Stående Komité for Landbrugsforskning. EØSU er klar til at bidrage til en sådan ekspertgruppes arbejde med input fra civilsamfundsorganisationer og navnlig gennem den midlertidige studiegruppe om bæredygtige fødevarer.

6. Mærkningsordninger for bæredygtige fødevarer

6.1. Retningslinjerne for bæredygtige kostvaner bør også danne grundlag for en mere overordnet mærkning af fødevarer, som kan læses tydeligt og være med til at forbedre gennemsigtigheden samt modvirke anvendelsen af unødvendigt billige råvarer, som er både usunde og ikkebæredygtige (f.eks. transfedtsyrer, palmeolie og for meget sukker). Forbrugerne ville således drage nytte af en udvidet fødevarer mærkning, herunder af EU's kvalitetsmærkningssystem (BGB, BOB og GTS), der ud over samfunds-, sundheds- og ernæringsaspekter også omfatter miljøaspekter.

⁽²⁰⁾ Gonzalez Fischer, C. & Garnett, T. (2016). *Plates, pyramids, planet: Developments in national healthy and sustainable dietary guidelines: a state of play assessment*. Rom og Oxford: FAO og Food Climate Research Network.

⁽²¹⁾ Jf. gennemgangen i Lang, T. & Mason, P. (2017). Sustainable diet policy development: implications of multi-criteria and other approaches, 2008–2017, *Proceedings of the Nutrition Society*, doi: 10.1017/S0029665117004074.

⁽²²⁾ Det nederlandske sundhedsråd (2011) *Guidelines for a Healthy Diet: the Ecological Perspective*. Kontraktnr.: udgivelsesnr. 2011/08E, Haag: Health Council of the Netherlands.

⁽²³⁾ Voedingscentrum (Det nederlandske center for ernæring) (2016). Retningslinjerne Wheel of Five (bilag 13 om bæredygtighed). Haag: Voedingscentrum.

⁽²⁴⁾ Livsmedelsverket (2008) *Environmentally Effective Food Choices: Proposal notified to the EU*. Stockholm: Livsmedelsverket.

⁽²⁵⁾ Rat für Nachhaltige Entwicklung (2014) *The Sustainable Shopping Basket — A Guide to Bitter Shopping*. Berlin: Rat für Nachhaltige Entwicklung/Det tyske råd for bæredygtig udvikling <https://www.nachhaltigkeitsrat.de/en/projects/the-sustainable-shopping-basket/>.

⁽²⁶⁾ <http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm?pg=policy&lib=food2030>.

6.2. De hidtidige politikker har fokuseret på ernæring og andre sundhedsanprisninger, men EØSU konstaterer en stigende bekymring over manglende forbrugeroplysning og -uddannelse om fødevarerforbrugets miljømæssige og sociale virkninger. En tydelig mærkningsordning med angivelse af fødevarernes oprindelse, produktionsmetoder og næringsværdi vil gøre det lettere for forbrugerne at vælge. Sporbarhed er også meget vigtigt for både fødevarereproducenter og forbrugere som garanti for fødevarerikkerheden ⁽²⁷⁾. EØSU gentager derfor sin opfordring til at udvikle et nyt intelligent system til mærkning af bæredygtige fødevarer, som bør harmoniseres på EU-plan ⁽²⁸⁾. Det bør desuden baseres på nye sporbarheds- og certificeringsprocesser og vil blive udviklet yderligere gennem det fremtidige arbejde i EØSU's midlertidige studiegruppe om bæredygtige fødevarer-systemer. Der bør derudover lægges større vægt på teknologi som mobilapps, og forbrugerinformation i detailsektoren med alle de nødvendige oplysninger og fuld sporbarhed bør også fremmes.

7. Offentlige indkøb

7.1. Gennem offentlige indkøb ville de lokale myndigheder gradvist kunne anvende retningslinjerne for bæredygtige kostvaner i en bred vifte af offentlige institutioner, navnlig på skoler og hospitaler. Produktion, salg og forbrug af sunde, lokale og sæsonbestemte fødevarer, der sikrer bæredygtigheden, ville bidrage til 2030-dagsordenens mål 12.7 om bæredygtige offentlige indkøb. Lokale producenter bør have fortrinsret i offentlige indkøbsprocedurer for at fremme sunde kostvaner og udvikling af den lokale økonomi.

7.2. Der findes allerede flere initiativer til fremme af bæredygtige fødevarerindkøb, hvilket viser civilsamfundets og de lokale myndigheders stigende interesse for og involvering i emnet. For eksempel promoverer »Lokale myndigheder for bæredygtighed«(ICLEI) for øjeblikket et initiativ, der arbejder for obligatoriske og tiltagende bæredygtige fødevarerindkøb i alle europæiske skoler og børnehaver, hvor det indledende mål er, at 20 % af maden skal være økologisk senest i 2022.

7.3. EØSU anerkender Kommissionens Fælles Forskningscenters igangværende arbejde med at revidere EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af fødevarer og cateringtjenester. Udvalget opfordrer til at gøre eksplicite og mere ambitiøse fødevarer-bæredygtighedskriterier til en del af de grønne offentlige indkøb og til at fjerne lovgivningsmæssige hindringer, navnlig når det gælder konkurrencereglerne.

8. Konkurrencereglerne

8.1. Konkurrencelovningen fremstilles nogle gange som en hindring for produktion og distribution af bæredygtige og sunde fødevarer. Samråd med Kommissionens Generaldirektorat for Konkurrence burde fremme både en præcisering af og tilpasning til de eksisterende regler, således at de europæiske fødevarerforsyningskæder kan opnå bedre betingelser og fremskynde omstillingen til bæredygtighed.

8.2. I henhold til artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) ⁽²⁹⁾ må to eller flere uafhængige markedsoperatører ikke indgå aftaler, der begrænser konkurrencen. Det gælder navnlig prisfastsættelsesaftaler. I henhold til artikel 101, stk. 3, i TEUF undtages aftaler fra forbuddet i artikel 101, stk. 1, hvis de skaber objektive økonomiske fordele, der opvejer de negative virkninger af en konkurrencebegrænsende adfærd, f.eks. ved at bidrage til at forbedre produktionen eller distributionen af varer, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved ⁽³⁰⁾.

8.3. Anerkendte brancheorganisationer kan under opfyldelse af visse betingelser fravige bestemmelserne i artikel 101, stk. 1, i TEUF. De har mulighed for at anmelde en aftale til Kommissionen i henhold til artikel 210 i forordning (EU) nr. 1308/2013 (forordningen om fusionsmarkedsordningen), og hvis Kommissionen inden for en frist på to måneder fra modtagelsen af en fuldstændig anmeldelse ikke har vurderet, at aftalen er uforenelig med Unionens regler, finder artikel 101, stk. 1, i TEUF således ikke anvendelse. En sådan aftale må ikke omfatte pris- eller kvotefastsættelse, føre til markedsopdeling eller skabe andre konkurrenceforvriddinger. Ved at udnytte mulighederne i forordningen om fusionsmarkedsordningen kan brancheorganisationerne indgå aftaler, der øger bæredygtighedsstandarder.

⁽²⁷⁾ EUT C 303 af 19.8.2016, s. 64.

⁽²⁸⁾ EUT C 129 af 11.4.2018, s. 18.

⁽²⁹⁾ EUT C 326 af 26.10.2012, s. 1.

⁽³⁰⁾ COM(2018) 706 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0706&qid=1547817623715&from=DA>.

9. Informations- og oplysningskampagner

9.1. EØSU gentager sit forslag om at iværksætte en europæisk informations- og oplysningskampagne om »værdien af fødevarer«. Dette vil være nødvendigt for at sikre en langsigtet ændring i forbrugernes adfærd ⁽³¹⁾.

9.2. Det er også nødvendigt at investere mere i undervisning om kost i skolerne og på erhvervsuddannelserne.

9.3. EØSU efterlyser igen visuelle reklamekampagner i hele EU til fordel for sundere fødevarer og kostvaner ⁽³²⁾ inspireret af de positive sociale reklamekampagner på visse TV-kanaler rettet mod børn, der f.eks. opmuntrer til mere afbalancerede kostvaner. Der bør indføres mere effektiv kontrol med markedsføringen af fødevarer med højt indhold af mættet fedt, transfedtsyrer, tilsat sukker og/eller salt rettet mod børn, ikke blot i børne-TV primetime, men også via de sociale medier og andre kommercielle kanaler, der påvirker børns fødevarerpræferencer ⁽³³⁾ ⁽³⁴⁾.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³¹⁾ Kommissionen (2015): Geografiske betegnelser og traditionelle specialiteter http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm.

⁽³²⁾ EUT C 303 af 19.8.2016, s. 64.

⁽³³⁾ WHO Region for Europe (2018). Policies to limit marketing of unhealthy foods to children. København: WHO Europa <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/nutrition/news/news/2018/10/policies-to-limit-marketing-of-unhealthy-foods-to-children-fall-short-of-protecting-their-health-and-rights>.

⁽³⁴⁾ Food Active & Children's Food Campaign (2018). *Junk Food Marketing to Children: a study of parents' perceptions*. London. <http://www.foodactive.org.uk/wp-content/uploads/2018/06/Junk-Food-Marketing-to-Children-a-study-of-parents-perceptions.pdf>.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den digitale revolution i lyset af borgernes behov og rettigheder

(initiativudtalelse)

(2019/C 190/03)

Ordfører: **Ulrich SAMM**

Plenarforsamlingens beslutning	12.7.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.2.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	129/2/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Den nuværende **digitale revolution** har potentiale til fundamentalt at omdanne samfundet, økonomien og arbejdspladsen og give langsigtede fordele for både den økonomiske vækst og livskvaliteten med en indvirkning på alle sektorer og ændring af den måde, vi lever, arbejder og kommunikerer på. EØSU har klart givet udtryk for, at omdannelsen — som er forårsaget af mennesker — skal gavne alle. EØSU bifalder derfor ethvert tiltag fra politisk hold og fra civilsamfundet, der hjælper de europæiske borgere. Denne udtalelse omhandler primært borgernes behov og bekymringer som arbejdstagere, arbejdsgivere og forbrugere i almindelighed og afdækker områder, hvor det er helt centralt, at man inddrager civilsamfundet. Kun hvis vi proaktivt former den digitale omstilling, kan vi gøre den til en succes.

1.2. Udviklingen inden for digitalisering, især når der indføres nye digitale produkter og tjenester, kan være meget hurtig (som i tilfældet med mobiltelefoner/smartphones), eller den kan være langsom på visse områder, hvor offentligheden og samfundet i almindelighed ikke accepterer teknologi uden at stille spørgsmål, som det er tilfældet, når menneskers **autonomi, ansvar, sikkerhed, værdighed og privatlivets fred** er berørt.

1.3. Digitaliseringen skaber et væld af nye muligheder, der sætter folk i stand til at træffe valg om et bedre liv i et hidtil uset omfang. Samtidig forholder det sig sådan, at jo mere digitalisering dominerer vores liv, jo mere kan vi manipuleres. Dette kan underminere vores **autonomi**, når vi f.eks. kører bil, vælger fødevarer, plejer vores helbred, opvarmer vores hjem, ryger, drikker, administrerer vores økonomi og meget andet. EØSU opfordrer til, at der udvikles gennemsigtige regler, som tilpasses til og anvendes for disse teknologier i hastig udvikling. God overbevisende teknologi bør omfatte uddannelse, ikke manipulation, og stemme overens med princippet om frit valg, så menneskers autonomi kan sikres.

1.4. EØSU har en klar holdning til spørgsmålet om, i hvilket omfang det er etisk acceptabelt at overlade ansvaret for at træffe valg (med moralske konsekvenser) til systemer baseret på AI. Automatiserede systemer skal, uanset hvor komplekse de er, fungere efter princippet om, at mennesket bevarer kontrollen. Det er udelukkende mennesker, der træffer den endelige beslutning og tager **ansvar** for den.

1.5. Med mere automatisering i hjemmet udvikles også en række indgange for hackere. Der er behov for at informere forbrugerne om disse risici og yde støtte til **sikkerhedsforanstaltninger**, navnlig når hackere forsøger at overtage kontrollen af intelligente enheder. EØSU opfordrer EU til at revidere de eksisterende sikkerhedsbestemmelser og til at udvikle og tilpasse sikkerhedsreglerne til nye teknologier, der er under udvikling, vedrørende beskyttelsen af borgerne i deres hjem.

1.6. EØSU bifalder tilgangen med at forbedre **vejsikkerheden** ved at indføre mere digital teknologi i biler, men udtrykker også bekymring over, at udviklingen på dette område går langsomt. For at fremskynde omstillingen til mere automatisk kørsel opfordrer EØSU til, at der udvikles EU-incidenter til håndtering af de tunge omkostninger (behov for at købe nye biler) og den utilstrækkelige accept af hjælpesystemer (kompleksitet og manglende oplæring). EØSU mener, at der bør udvikles en EU-strategi for tilpasning og ændring af vores vejsystem, således at fuldt ud selvkørende køretøjer med 100 % sikkerhed kan blive en succes.

1.7. EØSU efterlyser en tilpasning og et eftersyn af GDPR på baggrund af den hurtigt skiftende digitale teknologi. Nye ansigtsgenkendelsesteknologier er især en trussel for vores **privatliv**. I takt med at denne teknologi bliver billigere og let tilgængelig for alle, kan det i sidste ende føre til en situation, hvor det ikke længere er muligt at gå ned ad gaden eller shoppe anonymt. Truslen mod privatliv og autonomi er endnu større, når disse teknologier anvendes til profilering eller til »adfærdsrating«. EØSU understreger, at folk bør have ret til også at være private i det offentlige rum. EØSU opfordrer Kommissionen til regelmæssigt at revidere GDPR og dermed forbundne regler, i takt med den hastighed, hvormed disse teknologier ændres.

1.8. Den individuelle **forbruger**, som ikke har professionelle digitale færdigheder, skal i høj grad støttes i at anvende komplekse digitale systemer, det være sig hjemmeapplikationer eller digitale platforme. Brugermanualer kan være meget lange, og der gives ofte uforvarende tilladelse til at anvende visse data. Det er EØSU's overbevisning, at der ikke er tilstrækkelig gennemsigtighed, hvorfor der er brug for forenklinger og standardprocedurer på tværs af EU som hjælp til forbrugeren.

1.9. Digitale platforme kan nemt spore deres brugere med enkle værktøjer. Dette betyder, at GDPR med hensyn til beskyttelse af privatlivet er utilstrækkelig, når data med overlæg misbruges, uden at folk ved det. EØSU mener, at privatlivets fred kun kan sikres ved yderligere at **begrænse adgangen** til følsomme data til et begrænset antal certificerede personer. Der skal udvikles sikkerhedsforanstaltninger til de højeste, mest troværdige standarder, herunder regelmæssig kontrol fra uafhængige EU-organer.

1.10. EØSU er bekymret over, at overvågningssystemer, der er baseret på **biometri**, kan resultere i forkert klassificering og stigmatisering ved automatisk at sætte nogen i en bestemt kategori såsom terrorister, kriminelle eller upålidelige personer. Systemer, der automatisk identificerer og klassificerer personer som mistænkelige, bør aldrig fungere uden tæt menneskelig interaktion og grundig kontrol.

1.11. Brugen af robotteknologi i sundhedssektoren synes at blive en realitet. Men robotter er enheder, der ikke er i stand til at kopiere den empatiske kapacitet og gensidige omsorg i menneskelige plejerelationer. Hvis de ikke bruges under visse rammebetingelser, kan robotter undergrave **menneskets værdighed**. Plejrobotter bør derfor kun bruges til plejeopgaver, der ikke kræver følelsesmæssig, intim eller personlig medvirken.

1.12. EØSU anbefaler, at man, når der planlægges nye automationssystemer i industri, handel eller servicesektoren, anvender objektive videnskabelige metoder til at optimere og evaluere interaktionen mellem mennesker og maskiner. Videnskabelige metoder med **kognitiv ergonomi** gør det muligt objektivt at vurdere mentale krav i forbindelse med nye tekniske hjælpesystemer. De kombinerer forskellige forskningsdiscipliner som psykologi og ergonomi med det formål at evaluere brugergrænseflader. Udvalget er overbevist om, at kun hvis man sætter mennesket i centrum for udformningen, vil digitaliseringen blive en succes på længere sigt.

1.1.3. EØSU efterlyser en evaluering af forskellene i den **regionale udvikling** og omfanget af de eventuelle sociale uligheder og disses konsekvenser for EU's integritet, som følge af en ulige adgang til nye digitale teknologier og kvalifikationskløften.

2. Indledning

2.1. EØSU bifaldt i tidligere udtalelser ⁽¹⁾, at Kommissionen har etableret et program for et **digitalt Europa**, som understreger, at hensigten er at gøre Europa til en førende aktør inden for digitalisering og øge Europas økonomiske styrke og konkurrenceevne på den internationale scene, hvorved man baner vej for et digitalt indre marked og former den digitale omstilling på en positiv måde for alle europæiske borgere.

2.2. Den nuværende **digitale revolution** har forandret samfundet og vil gøre dette endnu mere i fremtiden. Disse ændringer påvirker økonomien og arbejdspladsen og giver langsigtede fordele for både den økonomiske vækst og livskvaliteten med en indvirkning på alle sektorer og ændring af den måde, vi lever, arbejder og kommunikerer på. EØSU har klart givet udtryk for ⁽²⁾, at omdannelsen — som er forårsaget af mennesker — skal gavne alle. EØSU bifalder derfor ethvert tiltag fra politisk hold og fra civilsamfundet, der hjælper de europæiske borgere. Denne udtalelse fokuserer primært på **borgernes** behov og bekymringer som arbejdstagere, arbejdsgivere og forbrugere i almindelighed. Den afdækker områder, hvor det er helt centralt, at man inddrager civilsamfundet, således at man proaktivt kan forme den digitale omstilling og gøre den til en succes.

2.3. Udviklingen inden for digitalisering, især når der indføres nye digitale produkter og tjenester, kan være meget hurtig (som i tilfældet med mobiltelefoner/smartphones), eller den kan være langsom på visse områder, hvor offentligheden og samfundet i almindelighed ikke accepterer teknologi uden at stille spørgsmål, som det er tilfældet, når menneskers **autonomi, ansvar, sikkerhed, værdighed** og **privatlivets fred** er berørt. Analysen i denne udtalelse er delvis baseret på en publikation af Royackers et al., Ethics Inf Technol (2018).

2.4. Udviklingen af nye digitale applikationer promoveres af mange entusiaster i industrien, på laboratorier og universiteter, og ikke kun — som mange tror — af internetgiganter såsom Google, Apple, Facebook, Amazon og Microsoft. Denne entusiasme deles af mange mennesker, men der er også en betydelig minoritet af mennesker, der er skeptiske eller bekymrede, enten på grund af trusler mod deres privatliv, autonomi, sikkerhed osv. eller måske på grund af manglende viden eller en grundlæggende frygt for fremtiden. Den digitale omstilling drives ikke kun af teknologien. Borgernes og samfundets behov og ønsker bør sammen med deres rettigheder have afgørende betydning for den teknologiske udvikling fremover. Med henblik på at sikre en vellykket digital overgang er det en klar udfordring for alle, og for civilsamfundet i særdeleshed, at involvere mennesker i udførings- og beslutningsprocesserne. Dette indebærer tillige, at der bør sørges for sikre og prisoverkommelige internetforbindelser, således at vi kan undgå diskrimination og udstødelse.

3. Hastigheden af den digitale omstilling

3.1. Den digitale revolution er skiftet fra mekanisk og analog elektronisk teknologi til digital elektronik, hvilket fandt sted mellem slutningen af 1950'erne og slutningen af 1970'erne med indførelse og udbredelse af digitale mainframecomputere og personlige computere. I 1980'erne blev den digitale teknologi udbredt på mange områder. Brugen af tablets og smartphones er nu på vej til overgå brugen af personlige computere.

3.2. Fra 1991 blev **worldwide web** offentligt tilgængeligt og gav en ny infrastruktur, der gjorde det muligt at forbinde digitale enheder og skabe nye funktioner, der går langt ud over funktionerne i en enkelt digital enhed. Kombinationen af disse teknologier har helt grundlæggende ændret den måde, vi kommunikerer, arbejder og driver forretning på. **Digitale platforme** har givet anledning til radikalt nye måder at gøre tingene på. Airbnb, Uber og Amazon, for blot at nævne nogle få, er på ganske få år blevet vigtige økonomiske aktører.

3.3. Der er tilsyneladende ingen grænser for yderligere digitalisering. Den stigende brug af **intelligente sensorer** gør det muligt at læse og behandle data (placering, bevægelse, miljødata, biologiske data, kemiske data) vedrørende enhver form for genstand (**tingenes internet**). Der er i princippet ingen grænser for antallet af sensorer, så det er teoretisk muligt at generere et digitalt kort over hele vores fysiske miljø. Fremover vil hurtigt bredbånd (5G) gøre det muligt at reagere på sensordata i realtid.

⁽¹⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 292.

⁽²⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30; EUT C 434 af 15.12.2017, s. 36; EUT C 237 af 6.7.2018, s. 8; EUT C 367 af 10.10.2018, s. 15.

3.4. Enorme mængder data fra sensorer og platformsaktiviteter (**big data**) vil blive behandlet af computerprogrammer baseret på visse algoritmer. Programmører vil være i stand til enten at definere disse algoritmer smalt eller generere dem dynamisk ved hjælp af et sæt inputdata (**maskinlæring** eller **AI**). Mange forventer især betydelige teknologiske gennembrud fra AI⁽³⁾. Spørgsmålet om, i hvilken udstrækning vi tillader, at maskiner træffer valg (med moralske konsekvenser), er af afgørende betydning og kræver social og politisk styring. Der er allerede et stærkt krav om, at man sætter begrænsninger for automatiske computersystemer på visse områder (som f.eks. fintech) på grund af et betydeligt tab af kontrol og manglende gennemsigtighed.

3.5. Tempoet i udviklingen af digitalisering i samfundet er meget højt. Offentlige organisationer og virksomheder indfører masser af nye tiltag, hvilket kan ses gennem pilotprojekter eller produkter, der allerede kommer ind på markedet. Disse nye produkters **markedsindtrængning** kan være særdeles forskellig fra den ene sektor til den anden. Den kan være langsom på visse områder, hvor teknologi ikke accepteres, uden at der stilles spørgsmål, som beskrevet i de følgende afsnit.

3.6. Et typisk eksempel på tingenes internet med begrænset accept er automatisering i hjemmet eller systemer til det **intelligente hjem**, der styrer belysning, opvarmning, underholdningsudstyr, husholdningsapparater og meget mere. Adgangskontrol og alarmsystemer med overvågningskameraer kan uploade videoer. Automatiseringssystemer til hjemmet mangler tekniske standarder, hvilket gør det svært at udvikle applikationer, der fungerer kohærent for forskellige objekter. De kan også kræve avancerede færdigheder og løbende opdatering. En anden vanskelighed ligger i, at de fleste boliger er fælles miljøer for folk, der har forskellige interesser, færdigheder og evner (f.eks. børn, ældre mennesker og gæster). Det er meget nemmere at leve i et intelligent hjem, der styrer livet for én person.

3.7. Intelligente bilsensorer muliggør **opkoblet og automatiseret mobilitet** ved at tilbyde et væld af nye funktioner for øget bekvemmelighed og sikkerhed og, i sidste instans med fuld automatisering, den højeste grad af sikkerhed inden for vejtransport⁽⁴⁾. Teknologien til automatisk kørsel er temmelig moden, men af en række årsager går det langsomt med at udbrede den. For det første er der kun mulighed for en høj grad af assisteret kørsel i nye biler, hvor sensorerne og centrale computerenheder er en integreret del af køretøjet. Omkostningerne til dette for enkeltpersoner og samfundet er en hindring for markedsindtrængning. For det andet kan et stigende antal hjælpesystemer gøre bilkørsel langt mere kompleks, hvilket kan føre til begrænset accept. For det tredje er kravet om, at fuldt selvkørende køretøjer skal være 100 % sikre, en stor hindring, så længe disse køretøjer deler vejen med traditionelle biler og andre trafikanter. Fuldautomatiske køretøjer udgør en udfordring, da de gør det nødvendigt at omforme vejsystemet betydeligt.

3.8. Google og Facebook bruger allerede **AI** intensivt og med stor succes til at »optimere« informationsdisplay og reklamer. Men der er mange flere områder, hvor AI kan anvendes og vil blive anvendt som en stærk støtte til kognitivt arbejde, som det er tilfældet i videnbaserede erhverv. Nogle af disse områder udvikler sig dog langsommere end forventet på grund af et helt grundlæggende problem som anført for nylig: »en begrænsning for AI er ikke teknologien (computerkraft), men vores manglende grundlæggende forståelse af, hvordan mennesker præcis lærer og tænker«. At tænke ud af boksen og at inddrage livserfaringer er stadig menneskers privilegium.

3.9. Der er nogle meget succesrige pionerer, der har konverteret offentlige tjenester til fleksible e-løsninger. I f.eks. Estland er et væld af tjenester, såsom **e-forvaltning**, e-skat, e-sundhed og e-afstemning, blevet godt modtaget, vidt udbredt og opfattet af mange som en rollemodel for teknologi, der bør gennemføres i alle EU-lande, helst med de samme standarder, for at muliggøre interoperabilitet. Kun med en EU-dækkende strategi og velfinansierede projekter kan vi overvinde de hindringer, der følger af den eksisterende store mangfoldighed af regioner, institutioner og kulturer samt ønsket om nærhed frem for central styring.

4. Problemstillinger og anbefalinger

4.1. I 2017 offentliggjorde Kommissionen en Eurobarometer-undersøgelse⁽⁵⁾, der viste, at 76 % af de mennesker, der bruger internettet hver dag, siger, at virkningen af disse teknologier på deres livskvalitet har været positiv, men 38 % af de adspurgte bruger aldrig internettet. Den sidstnævnte procentsats kan skyldes manglende digitale færdigheder, men der er også et betydeligt antal mennesker, der muligvis har færdighederne, men som har alvorlige bekymringer om brugen af internettet, hvilket får dem til at tøve med at følge trop. Dette synspunkt skal respekteres og tages alvorligt. Bekymringerne vedrører navnlig følgende temaer: autonomi, ansvar, sikkerhed, menneskelig værdighed, privatliv og arbejdsvilkår, som uddybet nedenfor.

⁽³⁾ EUT C 288 af 31.8.2017, s. 1..

⁽⁴⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 274.

⁽⁵⁾ Særnummer af Eurobarometer 460 – undersøgelse foretaget af »TNS Opinion & Social«, marts 2017.

4.2. Autonomi

4.2.1. Vi taler om **paternalisme**, hvis nogen hævder at vide bedre, hvad der er godt for andre mennesker, end de selv gør. Med teknologisk paternalisme er paternalisme »delegeret« til teknologi. Paternalisme kan være overtalende eller overbevisende. God overbevisende teknologi bør omfatte uddannelse, ikke manipulation, og stemme overens med kravet om menneskers frie valg, så menneskets autonomi sikres. Digitaliseringen skaber et væld af nye muligheder, der sætter folk i stand til at træffe valg om et bedre liv i et hidtil uset omfang. Samtidig forholder det sig sådan, at jo mere digitalisering dominerer vores liv, jo mere kan vi manipuleres. Dette underminerer vores autonomi på områder som at køre bil, vælge fødevarer, pleje vores helbred, opvarme vores hjem, ryge, drikke, styre vores økonomi og, som det er set i nylige tilfælde, selv valg handlinger, der — hvis de manipuleres — kan true demokratiet. EØSU opfordrer til, at man udvikler, tilpasser og anvender gennemsigtige regler og, hvor det er relevant, strenge lovbestemmelser for disse teknologier under hastig udvikling.

4.2.2. Det mest slående eksempel på ekstrem brug af digital teknologi til at påvirke folk findes i **Kina**. For hver af sine borgere fører den kinesiske regering et borgerregnskab, der bidrager til at fastslå, om en person er berettiget til et lån, et visum eller et job. Dette står i skarp kontrast til europæiske værdier og rettigheder (databeskyttelse, privatlivets fred, social beskyttelse, bæredygtighed).

4.2.3. Der er observeret en tendens, hvor mennesker udvikler et voksende ønske om et mere **analogt liv**, i det mindste i en vis del af deres tid. Der findes »sleep-away camps«, hvor voksne kan koble af og tilbringe en weekend uden internet, eller folk bruger tid offline for at fokusere på børn, familie og venner, uden en telefon ved hånden. Der er en stabil efterspørgsel efter ting, der nu betragtes som analoge, selv om der findes et digitalt alternativ: bøger, musik lavet uden computere, vinylplader, papir, kuglepenne og meget mere. En række højtstående ledere er kendt for ind imellem at tømme deres e-mail. Det betyder, at de sletter alle e-mails i deres indbakke eller lukker deres konto helt for at komme sig oven på en syndflod af elektronisk kommunikation. EØSU mener, at den digitale omstilling også har brug for sådanne modvægte for at blive en succes og være acceptabel for alle, og advarer mod, at man presser for hårdt på for at erstatte analoge teknikker.

4.3. Ansvar

»Man-out-of-the-loop« henviser til **fuld automatisering**, hvor systemet træffer en afgørelse uden menneskelig indgriben. Som eksempler kan nævnes videnssystemer, der foretager medicinske diagnoser baseret på en stor mængde oplysninger, eller militære robotter, der træffer beslutninger om liv eller død ved hjælp af oplysninger fra forskellige kilder. Det afgørende, ofte stillede spørgsmål er: I hvilket omfang er det etisk acceptabelt at overlade valg (med moralske konsekvenser) til AI-baserede systemer? EØSU har allerede givet udtryk for et klart syn på dette ⁽⁶⁾: Begreberne »ansvar« og »moral« er udelukkende knyttet til mennesker, og visse psykiske eller personlighedsmæssige træk kan ikke tilskrives robotter. Automatiserede systemer skal, uanset hvor komplekse de er, fungere efter princippet om, at **mennesket bevarer kontrollen**. Det er udelukkende mennesker, der træffer den endelige beslutning og tager ansvar for den.

4.4. Sikkerhed og forbrugere

4.4.1. I takt med at smarte nye gadgets gør vores hjem klogere, gør de dem også mere sårbare. Når flere af vores enheder er forbundet til internettet — smart-TV, webcams, spillekonsoller, smartwatches — er det afgørende at have en god forsvarsplan for dit hjemmenetværk. Smartwatches og andet udstyr, der bæres på kroppen, er en forlængelse af en smartphone, der giver øjeblikkelig adgang til kraftfulde apps, e-mail, SMS-beskeder og internet. Ud over at uddrage oplysninger, der er værdifulde for hackere, kan de også **overtage styringen** af intelligente enheder. Sikkerhedsforskere har vist, hvor enkelt det er at hacke legetøjsdukken Cayla, eller at man selv kan hacke en insulinpumpe eller udspionere en bærer af et smartwatch. Forbrugere skal være opmærksomme på disse risici. EØSU opfordrer EU til at revidere de eksisterende sikkerhedsbestemmelser og til at udvikle og tilpasse sikkerhedsreglerne til nye teknologier, der er under udvikling, vedrørende beskyttelsen af borgerne i deres hjem.

4.4.2. Anvendelse af **biometri** (ansigtsgenkendelse, fingeraftryk, iris-scanning) er fint, hvis systemet fungerer godt. Men for personer, som systemet ukorrekt identificerer som mistænkelige, er det ofte meget svært at rette op på fejl. Anvendelsen af biometri kan resultere i **forkert klassificering** og **stigmatisering** ved automatisk at placere nogen i en bestemt kategori såsom terrorister, kriminelle eller upålidelige personer. Dette kan føre til en omvendelse af uskyldsformodningen. Endvidere kan biometri ikke bruges til alle. For eksempel kan 2 % af folks fingeraftryk ikke »læses«, fordi de er oppe i årene eller på grund af bestemte erhverv eller kemoterapi-behandlinger. De digitale systemer, vores samfund anvender, skal udformes, så de ikke udelukker eller diskriminerer folk, der ikke opfylder visse standardkriterier. Systemer, der automatisk klassificerer personer som mistænkelige, bør aldrig fungere uden tæt menneskelig interaktion og grundig kontrol.

⁽⁶⁾ EUT C 288 af 31.8 2017, s. 1.

4.4.3. **Identitetssvig** er et betydeligt problem. Identitetssvig er forsættelig indsamling, tilegnelse, ejerskab eller oprettelse af falske identifikatorer som led i — eller med den hensigt at begå — ulovlig adfærd. Vores samfund skal sørge for tilstrækkelig juridisk støtte til at beskytte ofrene for sådan identitetssvindel.

4.5. *Menneskelig værdighed*

4.5.1. Brugen af robotteknologi i **sundhedssektoren** vækker bekymring. Robotter er enheder, der ikke er i stand til at kopiere den empatiske kapacitet og gensidige omsorg i menneskelige plejerelationer. Plejerobotter bør derfor kun bruges til plejeopgaver, der ikke kræver følelsesmæssig, intim eller personlig medvirken. Hvis de ikke bruges under visse rammebetingelser, kan robotter undergrave menneskets værdighed.

4.6. *Privatlivets fred*

4.6.1. **Ansigtsgenkendelse** sammenligner en persons ansigtsprofil med en database for at se, om den scannede person findes i denne database. Det bruges i politiets efterforskning eller i forbindelse med overvågningskameraer i det offentlige rum, og dets anvendelse reguleres ved lov. Sådanne yderst følsomme oplysninger skal opbevares sikkert og forsvarligt. Ansigtsgenkendelse bliver dog billigere og let tilgængelig for enhver, for alle butikker, virksomheder eller endda privatpersoner. Der er forsøg på at anvende disse teknikker til følelsesmæssig genkendelse. Frygten er, at denne ansigtsgenkendelsesteknologi i sidste ende kan føre til en situation, hvor det ikke længere er muligt at gå ned ad gaden eller shoppe anonymt. EØSU kræver, at folk har ret til også at være private i det offentlige rum. Generelt skal kameragenkendelse, uden at folk ved, at de bliver observeret, forbydes.

4.6.2. Mens »big brother«-scenariet, hvor en regering udspionerer alle, allerede er velkendt, bliver »**little brother**«-scenariet, hvor enkeltpersoner eller små virksomheder udspionerer hinanden, en stadig større mulighed. For eksempel kan intelligente briller bruges til at optage og hente data om en samtalepartner eller besøgende. Andre elektroniske spionagegadgets vil dukke op, i takt med at der udvikles avanceret og prisoverkommelig teknologi. EØSU understreger, at ud over den nuværende GDPR har vi brug for klare og strenge regler for at beskytte folks privatliv.

4.6.3. Med mere **automatisering i hjemmet** bliver hjemmet, der betragtes som privat, mere gennemsigtigt. Sondringen mellem hjemmet og verden udenfor udviskes, da væggene ikke længere beskytter et hus mod nysgerrige blikke. Underholdningsudstyr, alarm-systemer med overvågningskameraer og centrale kontrolsystemer (stationær computer, smartphone, intelligente højttalere) giver hackere en række indgangspunkter. EØSU efterlyser en EU-koordineret indsats for at informere forbrugerne om disse risici og yde støtte til sikkerhedsforanstaltninger.

4.6.4. En risiko ved digitale systemer ligger i deres kompleksitet. Navnlig har den individuelle **forbruger**, som ikke har professionelle digitale færdigheder, brug for stærk støtte. For eksempel kan brugermanualer til digitalt udstyr være meget lange. De advarer normalt brugeren om spørgsmål vedrørende privatlivets fred, men tilladelse til at bruge visse data gives ofte uforvarende, fordi folk ikke er i stand til at forstå hele manualen eller lider af såkaldt **samtykketræthed** på grund af de mange gange, de skal give tilladelser til at bruge deres data til enheder, der indsamler data. Dette rejser spørgsmålet om, hvor ansvaret ligger i denne proces. EØSU efterlyser en forenkling og foreslår, at der indføres EU-standardprocedurer eller -standardprivatlivspakker, der er lette at forstå for alle.

4.6.5. Spørgsmålet om privatlivets fred gælder også for **digitale platforme**. Platforme kan nemt spore deres brugere med enkle værktøjer. Ubers medarbejdere har f.eks. benyttet virksomhedens God View-værktøj til at spore politikere, berømtheder og andre, en aktivitet, som der er blevet sat en stopper for efter en retssag. Teknologien indsamler dog stadig sporings- og opkøbsdata. EØSU mener, at privatlivets fred kun kan sikres ved hjælp af yderligere tiltag: begrænsning af adgangen til følsomme data til et begrænset antal certificerede personer. Sådanne sikkerhedsforanstaltninger skal udvikles til de højeste, mest troværdige standarder, herunder regelmæssig kontrol fra uafhængige EU-organer.

4.7. *Fremtidens arbejde*

4.7.1. Arbejde vil forblive den vigtigste kilde til indkomst i den digitale tidsalder. Beskæftigelsesegnethed, set fra arbejdsgiverens synsvinkel, og evnen til at arbejde, set fra arbejdstagerens synsvinkel, er to sider af samme sag i den digitale omstilling. Arbejdstagernes evne til at tilpasse sig nye opgaver svarer til mulighederne for med digital teknologi at tilpasse arbejdet til individuelle arbejdsbehov. I takt med at grænsen mellem arbejde for at tjene penge og arbejde af private grunde bliver mere og mere udvisket, står navnlig arbejdsmarkedets parter med den udfordring at finde og fastlægge nye kriterier for en fair måling af de individuelle præstationer. En proaktiv håndtering af de digitale forandringer forudsætter, at arbejdstagerne inddrages gennem information, høring og deltagelse. Sociale sikringsordninger, offentlige tjenester af almen interesse og bevarelse af muligheden for at have sit udkomme på økologisk maner er forudsætningerne for fremtidens arbejdsunivers i den digitale tidsalder.

4.7.2. **Automatisering og robotter** får en væsentlig indflydelse på arbejdet i fremtiden. For eksempel er brugen af førerløse transportsystemer (DTS) allerede almindelig til transport af materialer i lagerbygninger. Robotter kan også erstatte monotont, tungt og farligt arbejde, og en ny generation af såkaldte »kollaborative robotter« kan blive fysiske partnere for arbejdstagere og er særligt nyttige for personer med fysiske handicap. Nutidens robotter erstatter primært manuelt arbejde, men robotter, der anvender AI, vil også udføre intellektuelt arbejde. Et betydeligt antal erhverv vil blive påvirket, i takt med at robotter overtager visse opgaver eller endog helt erstatter menneskelige arbejdstagere, hvilket vi har været vidne til i de seneste årtier. Det anslås, at beskæftigelsen i alle industrisektorer vil forblive stabil indtil 2022. Et kig på store virksomheder viser endda, at et skift i arbejdsdelingen mellem menneske og maskine har skabt næsten dobbelt så mange nye arbejdspladser og funktionelle roller, som det har gjort overflødige. EØSU har drøftet disse spørgsmål i en række udtalelser (7).

4.7.3. Ulige adgang til nye digitale teknologier og en kvalifikationskløft kan afstedkomme gradvis voksende **forskelle i den regionale udvikling** med konsekvenser for den økonomiske, kulturelle og dermed også sociale udvikling i de pågældende regioner. EØSU efterlyser en evaluering af omfanget af de eventuelle sociale uligheder og disses konsekvenser for EU's integritet.

4.7.4. **Arbejdstagere**, der samarbejder eller interagerer med automatiserede systemer eller arbejder med store mængder oplysninger, kan opleve visse problemer. De skal håndtere komplekse informationsintensive opgaver. Virtuel virkelighed anvendes f.eks. til uddannelses- og planlægningsformål, mens udvidet virkelighed understøtter vedligeholdelsesprojekter. EØSU anbefaler, at man, når der planlægges nye automationssystemer i industri og handel, anvender objektive videnskabelige metoder til at optimere og evaluere interaktionen mellem mennesker og maskiner.

4.7.5. **Arbejdsgivere** står på den anden side over for udfordringen med at vælge passende digitale løsninger fra den brede vifte af nye teknologier. Det er vigtigt at udvikle passende teknologiske hjælpesystemer til virksomheders aktiviteter og arbejdsprocesser. Inden de indfører ny teknologi, anbefales det også, at de vurderer medarbejdernes teknologiske kompetence og om nødvendigt tilbyder uddannelse. Medarbejdernes deltagelse i indførelsen af nye teknologier er også en vigtig faktor.

4.7.6. Der sker et opsving i forskning inden for **kognitiv ergonomi** i digitaliseringstidsalderen. Videnskabelige metoder med **kognitiv ergonomi** gør det muligt objektivt at vurdere mentale krav i forbindelse med nye tekniske hjælpesystemer. De kombinerer forskellige forskningsdiscipliner som psykologi og ergonomi med det formål at evaluere brugergrænseflader. Målet er et optimalt arbejdspladsdesign og en win-win-situation for arbejdstagere og arbejdsgivere. I en sådan win-win-situation opnår medarbejderne et optimalt niveau af arbejdsglæde, trivsel og sundhed, og det giver virksomheden optimale langsigtede resultater og produktivitet. EØSU anbefaler, at sådanne evalueringsmetoder bliver standard til gavn for medarbejdere og virksomheder. Den digitale omstilling skal overvåges ved hjælp af omfattende EU-finansieret forskning i »digitalisering til gavn for anstændigt arbejde«. Udvalget er overbevist om, at kun med en effektiv og medarbejdervenlig udformning af Industri 4.0-systemer vil digitaliseringen blive en succes på længere sigt.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(7) EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30; EUT C 434 af 15.12.2017, s. 36; EUT C 237 af 6.7.2018, s. 8; EUT C 367 af 10.10.2018, s. 15.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 541. PLENARFORSAMLING, 20.2.2019-21.2.2019

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Årlig vækstundersøgelse 2019: For et stærkere Europa i en tid med global usikkerhed

(COM(2018) 770 final)

(2019/C 190/04)

Ordfører: **Anne DEMELENNE**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	1.2.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	124/1/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Den årlige vækstundersøgelse giver i det store og hele en positiv vurdering af tidligere økonomiske og sociale fremskridt set i forhold til udviklingen i økonomisk vækst, investeringer og på arbejdsmarkedet. Trods kærkomne forbedringer siden 2014 viser de fremlagte data, at resultaterne ikke har været imponerende sammenlignet med andre udviklede økonomier.

1.2. I den årlige vækstundersøgelse nævnes farer som følge af udefrakommende begivenheder, men der foreslås ikke passende modforanstaltninger. Med de udefrakommende trusler bør behovet for at udarbejde stimulerende politikker til at opretholde vækst- og beskæftigelsesniveauet understreges. Dette påvirker EU's og medlemsstaternes budgetter.

1.3. Øget produktivitet er afgørende, hvis man skal fastholde EU's konkurrenceevne og skabe øget trivsel. Reforme, der kan føre til øget produktivitet, bør hilses velkommen. Der er imidlertid også brug for en grundig evaluering af tidligere politikker i lyset af de blandede resultater, der hidtil er opnået, herunder bl.a. det langsomme tempo i den økonomiske genopretning, fortsatte problemer med produktiviteten sammenlignet med konkurrenterne og stigningen i antallet af job med usikre ansættelsesvilkår.

1.4. Som det understreges i den årlige vækstundersøgelse, er bedre uddannelse en forudsætning for højere produktivitet. Dette bør hente støtte fra arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet og finansieres af offentlige og private investeringer, herunder investeringer, der understøttes af EU's strukturfonde.

1.5. Den europæiske søjle for sociale rettigheder hilses særligt velkommen. Det bør imidlertid præciseres, hvordan den skal omsættes i praksis, hvordan der kan stilles ressourcer til rådighed igennem de europæiske socialfonde og øvrige EU-instrumenter, og hvordan den skal finansieres på EU- og medlemsstatsplan.

1.6. Der henvises til områder, hvor der er blevet foreslået nye politikker, bl.a. for så vidt angår retfærdig beskatning, bankunionen og euroområdet funktion. Der sker kun meget langsomme fremskridt, og forslag er ofte temmelig beskedne. Det vil være en fordel at indtage arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i fuld udstrækning.

1.7. Vigtigheden af at gøre noget ved klimaforandringerne nævnes kort, men på grund af de dermed forbundne risici for økonomien som beskrevet i rapporten om globale risici (!) til Det Verdensøkonomiske Forum, gennemgås de kun hurtigt. Ligeledes mangler der en drøftelse af de eksterne omkostninger ved den kulstofbaserede økonomi. De klimaforanstaltninger, der indtil videre er blevet gennemført, har været utilstrækkelige. Det vil være et vigtigt skridt at ændre navnet fra årlig vækstundersøgelse til årlig undersøgelse af bæredygtig vækst. Ud over at være en anerkendelse af betydningen af klimaforandringerne ville dette også anerkende vigtigheden af bæredygtighed i forbindelse med udtømmelige ressourcer, beskyttelse af miljøet og derigennem beskyttelse af økonomiens og fremtidige generationers interesser.

1.8. På mange områder afhænger gennemførelsen af politikker af en vis grad af privat og offentlig finansiering. Dette bør fremmes såvel ved hjælp af reformer, der skal skabe et gunstigt miljø for investeringer fra privatsektoren, som med et passende EU-budget og tilføjelse af at følge en »gylden regel«, som giver mulighed for at anvende medlemsstaternes budgetter til finansiering af samfundsmæssigt og økonomisk produktive investeringer, der ikke truer fremtidig budgetbæredygtighed.

2. Kommissionens overordnede prioriteter i den årlige vækstundersøgelse 2019

2.1. Den årlige vækstundersøgelse for 2019 er foretaget i en bredere sammenhæng omfattende 22 på hinanden følgende kvartaler med økonomisk vækst, og den giver dermed mulighed for at gennemføre de nødvendige reformer til at håndtere stigende global usikkerhed og mulige interne risici, dvs.:

- større private og offentlige investeringer til at øge væksten i den samlede faktorproduktivitet
- tilvejebringelse af investeringer af høj kvalitet i FoU, innovation, uddannelse, kompetencer og infrastruktur
- forøgelse af produktivitet, social inklusion og institutionel kapacitet
- velfungerende og integrerede kapitalmarkeder
- sikring af makrofinansiel stabilitet og sunde offentlige finanser.

(!) WEF Global Risks Report 2019.

3. Generelle bemærkninger til Kommissionens anbefalinger

3.1. EØSU bifalder det fortsatte engagement i at støtte reformer, som har til formål at øge mængden af investeringer af høj kvalitet og produktivitetsvækst, rummelighed og institutionel kvalitet, og fortsat at sikre makrofinansiell stabilitet og sunde offentlige finanser. Udvalget glæder sig over anerkendelsen af behovet for investeringer, der fokuserer på uddannelse, og den øgede anerkendelse af behovet for at styrke EU's sociale dimension med henblik på at tackle skævheder i og mellem regioner og med hensyn til adgang til uddannelse samt for at opnå koordination mellem politikinstrumenter. Det fremgår imidlertid ikke, hvordan disse mål skal opfyldes, og vurderingen af de økonomiske resultater matcher ikke de indhentede data på alle områder. På nogle punkter er den for ukritisk og overdriber positive aspekter, og i nogle tilfælde fremsættes der ubegrundede påstande om tidligere politikkers positive virkninger.

3.2. Der henvises til farer og usikkerhed, herunder ændringer i den globale økonomi, USA's handelspolitik samt usikkerhed med hensyn til de kommende forbindelser med Det Forenede Kongerige. Risikoen for en recession på kort og mellemlangt sigt understreger behovet for at udarbejde stimulerende foranstaltninger for at opretholde vækst- og beskæftigelsesniveauet som anbefalet af OECD ⁽²⁾. Med dette for øje bør det overvejes at oprette en makroøkonomisk stabiliseringsfunktion inden for rammerne af EU-budgettet, som ville øge områdets økonomiske modstandsdygtighed. En sådan kan fungere som en økonomisk stødpude over for chokpåvirkninger og gøre det muligt for euroområdet at holde den positive finanspolitiske kurs, som EØSU har opfordret til ⁽³⁾, selv om de enkelte medlemsstater ikke anvender deres finanspolitiske råderum i overensstemmelse med EU's mål.

3.3. Der er desuden risici forbundet med den interne politiske udvikling oven på den relativt skuffende økonomiske og samfundsmæssige udvikling i tiden efter 2008. Dette understreger også vigtigheden af både reformer og politiske foranstaltninger, der vil føre til, at produktiviteten og den økonomiske vækst øges, og samhørigheden og politikernes sociale dimension styrkes.

3.4. Vækst

3.4.1. EU har siden 2014 oplevet fem år med økonomisk vækst på niveauer, som ligger over EU-gennemsnittet, i en række lande med lavere indkomster. Det har til en vis grad reduceret forskellene imellem de højeste og laveste indkomster i EU som helhed, selv om en række lande er sakket bagud, hvilket har ført til nye former for divergens.

3.4.2. Siden 2017 har der for første gang siden krisen været en vis vækst i alle EU's medlemsstater. Ikke desto mindre er væksten fortsat lavere i EU som helhed end før krisen og ikke imponerende i lyset af den seneste vækst i andre udviklede økonomier. Desuden har EU et betydeligt større efterslæb oven på den usædvanligt lange kriseperiode efter 2008.

3.5. Sociale aspekter

3.5.1. Både beskæftigelsesniveauet og ledigheden har rettet sig betydeligt i forhold til kriseårene efter 2008. Selv om der i skabelsen af nye job har været en tendens i retning mod højere kompetenceniveauer, har dette samtidig været ledsaget af et fald i kvaliteten af en stor del af den nyskabte beskæftigelse. Det fremgår af oplysninger, der er vedhæftet den årlige vækstundersøgelse.

3.5.2. Arbejdstagere ansættes i stigende grad midlertidigt eller på deltidskontrakter, hvor flertallet hellere ville ansættes på standard fuldtidsbasis ⁽⁴⁾. Andelen af deltidsbeskæftigede steg fra 2008 til 2017 fra 16,8 % til 18,7 % af det samlede antal ansatte, og antallet og stigningen var størst blandt unge arbejdstagere. Selv om flere i dag er i arbejde, lå det samlede antal arbejdstimer i 2017 stadig lidt lavere end i 2008 ⁽⁵⁾.

3.5.3. Som det erkendes i den årlige vækstundersøgelse, er antallet af personer i arbejde og i samtidig risiko for fattigdom højt og for opadgående i flere medlemsstater (8,6 % af den erhvervsaktive befolkning i 2008 og 9,6 % af den erhvervsaktive befolkning i 2017 ⁽⁶⁾). Selv om beskæftigelse bør foretrækkes frem for ledighed, er en højere samlet beskæftigelse ikke noget bevis for inklusiv vækst.

⁽²⁾ OECD Economic Outlook, november 2018: »Editorial« af cheføkonomen og »General Assessment of the Macroeconomic Situation« s. 43-46.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om den økonomiske politik i euroområdet 2018 (EUT C 62 af 15.2.2019, s. 312).

⁽⁴⁾ COM(2018) 761 final, s. 14.

⁽⁵⁾ COM(2018) 761 final, s. 14.

⁽⁶⁾ COM(2018) 761 final, s. 41.

3.5.4. Visse grupper som f.eks. modtagere af handicapydelse tælles ofte ikke med i arbejdsløshedsstatistikkerne (7). Det bør der tages højde for i anbefalinger, navnlig når det gælder tilbud om fleksibilitet og sikkerhed til sådanne grupper med henblik på at fremme adgangen til det almindelige arbejdsmarked uden efterfølgende at miste retten til ydelse.

3.5.5. Det er også vigtigt at sikre, at personer i usikre og atypiske ansættelsesforhold såsom selvstændige, deltidsansatte og personer, som arbejder via platforme, har adgang til tilstrækkelig social sikring. Der skal tillige tænkes på personer, hvis udgifter på grund af en underliggende helbredstilstand eller et handicap kan gøre det umuligt at få økonomien til at hænge sammen, og som nogle gange mister den økonomiske støtte til sådanne udgifter, når de kommer i lønnet beskæftigelse.

3.5.6. Kommissionen foreslår at tilpasse den sociale beskyttelse til de nye former for beskæftigelse. Ganske vist skal der findes nye finansieringskilder, men vejen frem er en tilbagevenden til kvalitetsjob, der afspejler arbejdsmarkedets behov, og til bæredygtige ansættelseskontrakter, som giver de ansatte ret til passende social beskyttelse. Det vil desuden være nødvendigt at bekæmpe forskelsbehandling af bestemte grupper på arbejdsmarkedet (ældre, indbyggere af udenlandsk herkomst, handicappede, unge og kvinder), hvoraf mange ofte er højt kvalificerede.

3.5.7. Der tales om at sikre øget adgang til offentlig service af god kvalitet og forbedre forældres (og især kvinders) adgang til arbejdsmarkedet, hvilket bør hilses velkommen, da sådanne tiltag kan få positiv indvirkning på bekæmpelsen af social eksklusion samt forbedring af udbuddet af arbejdskraft. Tilsvarende bør foranstaltninger til at støtte indvandreres sociale integration i samfundet fremmes som en del af en migrationspolitik, der afspejler europæiske værdier om solidaritet og tolerance og respekterer menneskerettighederne.

3.6. *Løn og produktivitet*

3.6.1. Lønveksten har været yderst beskeden, og der er fortsat store forskelle landene imellem, også når det gælder den samme type arbejde. Lønveksten i EU som helhed ligger fortsat under produktivitetsveksten.

3.6.2. Det betyder, at en mindre andel af nationalindkomsten går til lønninger. I hvor stort omfang fordelene ved højere produktivitet er jævnt fordelt, varierer blandt medlemsstaterne afhængigt af omfanget af vellykkede kollektive overenskomster og politikker til fremme af lønvekst. Selv om højere produktivitet normalt bør anses for at være en nødvendig (om end ikke den eneste) forudsætning for højere lønninger, må den systematiske forbindelse mellem produktivitet (som også er afhængig af investeringer) og lønninger ikke skygges for de stigende leveomkostninger ved fastlæggelsen af lønningerne, da dette kan resultere i store sociale spændinger.

3.6.3. Lave lønninger er også en hindring for højere produktivitet i lande, hvor lønnen er lavere, idet de bedst kvalificerede arbejdstagere motiveres til at søge beskæftigelse andetsteds. Mobilitet på arbejdsmarkedet bør hilses velkommen, hvis det afspejler den enkeltes valg. Det giver også mulighed for tilegnelse af færdigheder og erfaring, som kan bringes med tilbage til hjemlandet. Udvandring af de bedst kvalificerede arbejdstagere har imidlertid også lagt en dæmper på investeringerne i aktiviteter, som kræver høje kvalifikationsniveauer, hvilket gør lande med lavere lønninger ude af stand til at udvikle de mest krævende økonomiske aktiviteter.

3.6.4. Højere lønniveauer i en række medlemsstater (primært i Øst- og Centraleuropa) er fulgt i kølvandet på højere minimumslønninger og lønninger i den offentlige sektor. Højere forbrug har bidraget til højere BNP. Tilsvarende kan foranstaltninger rettet mod at sikre minimumsløn og en mindsteindkomst som led i en social konvergensproces i EU udgøre et vigtigt element i den sociale beskyttelse og sikre opnåelse af en rimelig levestandard i alle lande samt medvirke til at støtte væksten.

3.7. *Produktivitet og kvalifikationer*

3.7.1. En haltende produktivitetsvækst sammenlignet med de største globale konkurrenter fulgte som vist i figur 3 (8) i kølvandet på en længerevarende kriseperiode efter 2008. Denne kløft har især gjort sig gældende i euroområdet. En mindskelse af kløften vil kræve tilvejebringelse af forhold, der begunstiger øgede private investeringer og anvendelse af forskning og innovation. Det vil også kræve udnyttelse af EU-befolkningens fulde potentiale og reduceret eksklusion fra arbejdsmarkedet og samfundet samt investeringer i foranstaltninger til støtte for rekrutteringen af langtidsløst til arbejdsmarkedet.

(7) Kommissionens og Rådets fælles rapport om beskæftigelsen 2018 viser, at kun 47,4 % af personer med handicap i den arbejdsdygtige alder i EU er i beskæftigelse.

(8) COM(2018) 770 final, s. 6.

3.7.2. Forbedring af viden, kompetencer, kvalifikationer, indstilling og kreativitet er fortsat en afgørende forudsætning for øget produktivitet. Dette bidrager også til demokrati og bæredygtig udvikling. Den årlige vækstundersøgelse understreger helt relevant vigtigheden af at investere i udvikling af kompetencer, uddannelse og livslang læring. 40 % af arbejdsgiverne giver udtryk for, at de har vanskeligt ved at rekruttere tilstrækkeligt kvalificerede ansatte. Mange potentielle medarbejdere mener desuden, at det er vanskeligt at anvende deres kvalifikationer i deres hjemlande.

3.7.3. Det er nødvendigt, at der udarbejdes strategier til at foregribe efterspørgslen efter nye færdigheder, at der etableres egentlige valideringssystemer for færdigheder, og at det sikres, at uddannelse og erhvervsuddannelse matcher arbejdsmarkedets behov. Desuden bør der sikres støtte til arbejdsgivere ved at sørge for, at arbejdstagerne har de rette kompetencer og kvalifikationer gennem investering i foranstaltninger til at forebygge skolefravald, især blandt diskriminerede grupper som f.eks. handicappede eller personer med indvandrerbaggrund, og til at støtte videregang til højere uddannelse⁽⁹⁾. Arbejdsgiverne har et stort ansvar for at fremme og forbedre kompetencer og kvalifikationer (dette varierer kolossalt fra medlemsstat til medlemsstat), og udarbejdelse og gennemførelse af velfungerende strategier er utænkeligt uden fuld inddragelse af arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og uddannelsesinstitutionerne. Som det også påpeges i den årlige vækstundersøgelse »kræver [det] tilstrækkelige investeringer« at sikre lige adgang til uddannelse af høj kvalitet. Disse investeringer bør omfatte offentlige investeringer støttet af EU gennem landespecifikke henstillinger og passende deltagelse fra strukturfondene og EU's investeringsplan.

3.8. Klimaudfordringer

3.8.1. Den årlige vækstundersøgelse er meget uklar og alt for vag med hensyn til de farer, som klimaforandringerne frembyder, og med hensyn til status for EU's opfyldelse af målene i Parisaftalen. Sammenlignet med rapporten om globale risici⁽¹⁰⁾, som blev fremlagt for deltagerne i Det Verdensøkonomiske Forum i januar 2019, behandles klimaforandringernes betydning for væksten og økonomien endda kun sekundært. Det fremgår imidlertid af rapporten om globale risici, at de tre (!) største farer for den globale økonomi er forbundet med klimaforandringerne og de alt for beskedne politiktiltag med henblik på at dekarbonisere økonomien. Klimaindsatsen er derfor ikke længere et spørgsmål om miljøbeskyttelse, men en nødvendighed, hvis økonomien skal bestå. De regelmæssige rapporter fra Bloomberg NEF viser, at investeringerne i ren energi er faldet siden 2011⁽¹¹⁾. EU er ikke globalt førende på dette område eller med hensyn til innovation, som fører til reduceret udledning af drivhusgasser.

3.8.2. Rapporten fra FN's klimapanel (IPCC) understreger det presserende behov for foranstaltninger mod klimaforandringer, som kan få uoprettelige virkninger i løbet af de næste tre år. Der bør desuden stilles budgetmidler til rådighed på alle forvaltningsniveauer (både offentlige og private investeringer) til at modernisere og dekarbonisere industri-, transport- og energisektorerne.

3.8.3. Dette anbefales også ud fra et finanspolitisk perspektiv på grund af de ekstremt høje eksterne omkostninger ved nutidens økonomi. Den årlige vækstundersøgelse ignorerer i høj grad dette spørgsmål, selv om Kommissionen næsten samtidig med undersøgelsen har offentliggjort tilsvarende tal. Ifølge disse var vejrkatastrofer i 2017 alene forbundet med omkostninger i en størrelsesorden af 283 mia. EUR⁽¹²⁾. EØSU har gentagne gange påpeget, at den direkte og indirekte støtte til en kulstofbaseret energiproduktion i EU efter Den Internationale Valutafonds skøn udgør 330 mia. USD om året. Derfor er det en mangel, at den årlige vækstundersøgelse hverken beskæftiger sig med spørgsmålet om internalisering af eksterne omkostninger eller debatten om »BNP og mere«.

3.9. Investeringer

3.9.1. Investeringer har afgørende betydning, hvis produktiviteten skal vokse. Dette aspekt er presserende for EU, fordi Unionen halter efter sine største konkurrenter inden for centrale områder af den mest moderne teknologi og inden for udvikling af lavemissionsteknologi. En økonomi i konstant bedring er afgørende for at kunne finansiere sociale sikrings- og sundhedsydelse i det omfang, europæerne ønsker. Fremme af velfærd, samhørighed og social retfærdighed er fuldt foreneligt med økonomisk vækst og vækst i produktiviteten⁽¹³⁾.

3.9.2. EØSU gentager sit synspunkt om, at Kommissionen og medlemsstaterne bør gøre en større indsats for at fjerne flaskehalse for investeringer og skabe et gunstigt investeringsklima. Gennemførelsen af energiunionen, strategien for det digitale indre marked og handlingsplanen for den cirkulære økonomi vil alle kunne åbne for investeringsmuligheder. Derudover bør der ses på nye muligheder for grønne investeringer til bekæmpelse af klimaforandringerne.

⁽⁹⁾ Ifølge Kommissionens og Rådets fælles rapport om beskæftigelsen 2018 er andelen af handicappede, der forlader skolen i utide, 10,3 procentpoint højere end andelen af ikke-handicappede (baseret på tal fra 2015), og andelen af handicappede, der færdiggør en videregående uddannelse, er 13,6 procentpoint lavere end andelen af ikke-handicappede (baseret på tal fra 2015).

⁽¹⁰⁾ WEF Global Risks Report 2019.

⁽¹¹⁾ Bloomberg NEF — Clean Energy Investment Trends, 3Q 2018.

⁽¹²⁾ COM(2018) 773 final.

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse om den økonomiske politik i euroområdet 2017 (EUT C 173 af 31.5.2017, s. 33).

3.9.3. Internationale handelsaftaler kan også byde på muligheder for at stimulere den økonomiske vækst. Problemet er særligt presserende i lyset af de farer, der er forbundet med Det Forenede Kongeriges mulige udtræden af EU, og handelskonflikter, som involverer USA. EU bør støtte et regelbaseret system af internationale økonomiske relationer suppleret af forhandlinger om frihandelsaftaler. Disse bør rettes mod at opnå minimumstariffer under behørig hensyntagen til menneskerettighederne, ILO's standarder og stateres ret til at lovgive i offentlighedens interesse.

3.9.4. Den årlige vækstundersøgelse hæfter sig ikke ved investeringsniveauet og antyder, at hullet efter 2008 næsten er lukket. Investeringer (forstået som faste bruttoinvesteringer) stod til at nå 20,6 % af BNP i 2018 sammenlignet med 22,5 % i 2007 og 19,4 % i 2014 ⁽¹⁴⁾. Målt på dette grundlag er investeringskløften derfor blevet mindsket noget, men den er ikke lukket.

3.9.5. Investeringsniveauet er fortsat lavt sammenlignet med i USA og Sydkorea, som er nogle af EU's største konkurrenter på innovationsområdet. Niveauet er særligt lavt i en række lande med lavere indkomster og i de lande, som led størst tilbagegang efter 2008.

3.9.6. I den årlige vækstundersøgelse ønsker man at fremme en række sociale investeringsområder, bl.a. sundhed, langtidspleje og offentligt boligbyggeri. EØSU har argumenteret for de mange positive virkninger af velplanlagte og effektive fremtidsrettede sociale investeringer, der ikke skal opfattes som en omkostning, men som en investering i Europas vækst- og beskæftigelsespotentialer ⁽¹⁵⁾. Gennemførelsen af disse målsætninger kræver råderum for de offentlige udgifter.

3.9.7. Investeringsplanen for Europa hilses velkommen som et middel til at støtte investeringer, der er målrettet EU's politiske prioriteter. De midler, der stilles til rådighed, er imidlertid blevet begrænset, og har samlet set kun været nok til at fastholde, men ikke øge, de samlede kreditter fra Den Europæiske Investeringsbank ⁽¹⁶⁾. Disse lå således i 2017 7 % under gennemsnitsniveauet for 2013-2016 ⁽¹⁷⁾.

3.9.8. Der er brug for en tilgang, som tilvejebringer et tilstrækkeligt finansieret investeringsprogram, inklusive ressourcer fra EU's budget og med støtte fra medlemsstaternes budgetter. Med dette vil EU bedre kunne gennemføre sine erklærede mål om støtte til udvikling af SMV'er, til investeringer i nye teknologier til fremme af den ønskede grønne omstilling samt til investeringer i højnelse af uddannelses- og kompetenceniveauerne og i forbedring af de sociale forhold. EØSU har tidligere argumenteret for, at den fleksibilitet, som på nuværende tidspunkt er mulig i stabilitets- og vækstpacten, ikke er tilstrækkelig, og at der bør indledes drøftelser på EU-plan om en fuldgyldig regel, der ikke medtager værditilførende offentlige investeringer inden for rammerne af stabilitets- og vækstpacten — den såkaldte »gyldne regel« ⁽¹⁸⁾, således at man sikrer, at gælden er bæredygtig.

3.10. Gæld

3.10.1. EØSU er, som det også fremgår af udvalgets tidligere udtalelse ⁽¹⁹⁾, enig i de bekymringer, der gives udtryk for i den årlige vækstundersøgelse, om at høje niveauer for offentlig og privat gæld er en stadig kilde til sårbarhed, navnlig inden for euroområdet. Den offentlige bruttogæld er faldet fra sit højeste niveau på 88,1 % af BNP i 2014 til 81,4 % af BNP i 2018, hvilket stadig er et godt stykke over niveauet i 2008 og målet på 60 % af BNP. Ifølge internationale sammenligninger hænger et offentligt gældsniveau på over 60 % af BNP imidlertid ikke nødvendigvis sammen med langsommere økonomisk vækst. Nedbringelse af offentlig gæld ser ud til at være nemmest, hvor der er stor økonomisk vækst. Den bedste beskyttelse mod de farer, som er forbundet med høje gælds niveauer, er derfor en fuld genoprettelse af den økonomiske vækst ved hjælp af koncykliske makroøkonomiske politikker. Endvidere kan vækstfremmende finanspolitisk konsolidering i gode tider være med til at forhindre negative markedsreaktioner i dårlige tider.

3.10.2. Den private gæld er faldet de senere år, men den ligger i de fleste medlemsstater stadig over niveauet fra før euroens indførelse. Nedbringelse af husholdningers og virksomheders gæld går hurtigere og er mindre smertefuld, når den økonomiske vækst er høj. Eventuel destabilisering af euroområdet økonomier gennem et procyklisk boligmarked skal overvåges tæt og undgås gennem regulering for at afværge økonomiske kriser.

3.10.3. Nedbringelse af gælden går nemmere med institutioner af høj kvalitet, som er på niveau med de bedst præsterende økonomier. De sikrer effektivitet på markeder for varer og tjenesteydelser og på finansielle markeder og arbejdsmarkeder og bidrager til at skabe tilstrækkelig kvalitet i den offentlige forvaltning samt støtte passende pensions-, konkurrence og skattepolitikker.

⁽¹⁴⁾ AMECO-databasen.

⁽¹⁵⁾ EØSU's udtalelse om finansiering af den europæiske søjle for sociale rettigheder (EUT C 262 af 25.7.2018, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Udtalelse fra Revisionsretten om EFSI: Et tidligt forslag om forlængelse og udvidelse, s. 21.

⁽¹⁷⁾ EIB, statistisk rapport 2017.

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse om den økonomiske politik i euroområdet 2017, punkt 3.4 (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 216).

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse om den økonomiske politik i euroområdet 2018 (EUT C 197 af 8.6.2018, s. 33).

3.11. *Bankunionen*

3.11.1. Hvis de nuværende forslag til en bankunion blev iværksat, ville de ikke være tilstrækkelige set på baggrund af erfaringerne fra tidligere finanskriser. Der bør træffes foranstaltninger til at sikre, at der føres ordentligt tilsyn med ekspanderende kapitalmarkeder, så man ikke tillader skadelige securitiserede produkter, som kan bidrage til den næste finanskriser, på de europæiske kapitalmarkeder. Tilsynsmyndighederne i EU må sikre, at en kapitalmarkedsunion ikke fører til øget kapitalflugt fra individuelle medlemsstater, når de finansielle markeder er under pres. For at sikre realøkonomien mere gunstige finansieringsvilkår bør den negative forbindelse mellem bankers og statens rentesatser reduceres. To integrerede elementer, som kan bidrage hertil, er en europæisk indskudsforsikring og tilvejebringelse af en passende bagstopperordning for Den Fælles Afviklingsfond ved hjælp af den europæiske stabilitetsmekanisme. Inden der oprettes en europæisk indskudsforsikring, bør misligholdte lån i videst muligt omfang være udlignet i de deltagende bankers balancer.

3.12. *Reformer af euroområdet*

3.12.1. Uddybningen af EU's økonomiske og monetære union (ØMU'en) bør ske med større fantasi og energi. Forslag til reformen af ØMU'en og styringen heraf er i øjeblikket utilstrækkelige til at beskytte mod risiciene for asymmetriske chok. Den tidligere ensidige genoprettelse af balancen for de løbende poster med fokus udelukkende på låntagerne har skadet BNP samlet set i euroområdet og medvirket til områdets langsomme økonomiske genopretning efter 2008. For at give lande, der tidligere har haft underskud på de løbende poster, større råderum til at ekspandere økonomien (med hensyn til landenes budgetbalance og eksterne balance) bør lande med overskud på de løbende poster ikke blot ansøres til at investere mere, men også til at øge lønningerne og de sociale ydelser for at fremme det private forbrug.

3.12.2. EØSU opfordrer Europas ledere til at øge reformtempoet for så vidt angår ØMU'en, bankunionen og kapitalmarkedsunionen. Så længe euroområdet ikke har et fælles budget til at udstikke en positiv finanspolitisk kurs for euroområdet som helhed, vil der imidlertid fortsat være behov for pengepolitiske stimuli under kommende recessionsperioder. Med ophøret af Den Europæiske Centralbanks programmer til opkøb af værdipapirer sidst i 2018 anbefaler vi, at Den Europæiske Centralbank udarbejder et program til opkøb af værdipapirer, som straks kan iværksættes under en recession, hvis ikke der træffes finanspolitiske tiltag. Dette program bør rettes mod realøkonomien og klimavenlige investeringer.

3.13. *Retfærdig beskatning*

3.13.1. Under hensyn til drøftelserne i Kommissionen om, at beskatning kan blive et område, hvor beslutningerne træffes ved kvalificeret flertal, støtter EØSU fortsat, at der lægges vægt på en retfærdig skattepolitik, dvs. at der tages højde de enkeltes mulighed for at bidrage. I tråd med sine tidligere udtalelser støtter EØSU udarbejdelsen af et fælles konsolideret selskabsskattegrundlag, der nyder bred opbakning, som et middel til dels at styrke det indre marked ved at forenkle skatteforholdene for større selskaber, dels at imødegå aggressiv skatteplanlægning⁽²⁰⁾. Udvalget bifalder også digitale skatteinitiativer og mener, at det er yderst vigtigt at udarbejde nye globale principper for, hvordan selskabers overskud i overensstemmelse med værdiskabelsen henføres til et EU-land og beskattes på dette grundlag⁽²¹⁾. Udvalget bifalder desuden, at der i den årlige vækstundersøgelse lægges stor vægt på bekæmpelse af skattesvig, skatteunddragelse og aggressiv skatteplanlægning, jf. udvalgets tidligere udtalelser⁽²²⁾.

3.14. *Strukturreformer*

3.14.1. Den årlige vækstundersøgelse understreger endnu en gang vigtigheden af strukturreformer, der anses for at medvirke til at skabe beskæftigelse og nedbringe gæld. Det er imidlertid fortsat uklart, hvad der menes med »strukturreformer«, hvilket gør det vanskeligt at fortolke påstandene om, at tidligere reformer har haft påviseligt positive virkninger. EØSU har i tidligere udtalelser argumenteret for strukturreformer rettet mod social og økonomisk udvikling: flere og bedre job, bedre adgang til arbejdsmarkedet, uddannelse, erhvervsuddannelse og tilegnelse af kompetencer, bæredygtig vækst, administrativ og institutionel kvalitet samt miljøbæredygtighed⁽²³⁾. Udvalget har argumenteret for, at sådanne reformer bør være landespecifikke og i overensstemmelse med de nationale reformprogrammer for at øge velfærd og nyde demokratisk opbakning, snarere end at det bør være en universalløsning for alle medlemsstater⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ EØSU's udtalelse om et fælles (konsolideret) selskabsskattegrundlag (EUT C 434 af 15.12.2017, s. 58)

⁽²¹⁾ EØSU's udtalelse om beskatning af multinationale selskabers overskud i den digitale økonomi (EUT C 367 af 10.10.2018, s. 73).

⁽²²⁾ EØSU's udtalelse om et skattesystem til fremme af fair konkurrence og vækst (EUT C 434 af 15.12.2017, s. 18).

⁽²³⁾ Det kan f.eks. være forbedring af erhvervs klimaet, virksomhedsfinansiering og FoU-udgifter; forøgelse af produktiviteten i virksomheder, sektorer og økonomier; incitamenter til skabelse af job af høj kvalitet og med højere lønninger samt parallelt hermed reduktion af midlertidige og ustabile jobs med lave lønninger; styrkelse af kollektive overenskomstforhandlinger, arbejdsmarkedsparternes autonomi i denne forbindelse og social dialog på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk plan; reform af de offentlige forvaltninger, så de mere effektivt kan fremme økonomisk og social udvikling og bliver mere gennemsigtige for offentligheden; forbedring af uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne for arbejdstagere for at skabe lige muligheder og resultater for alle samfundsgrupper.

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse om finansiering af den europæiske søjle for sociale rettigheder (EUT C 262 af 25.7.2018, s. 1.) punkt 2.5..

3.14.2. Den seneste beskudne vækst og udviklingen på arbejdsmarkedene rejser en række spørgsmål om fordelene ved nogle af de tidligere politikker, der blev indført som »strukturreformer«. Antallet af beskæftigede er steget i takt med den stigende efterspørgsel, men sideløbende er kvaliteten i arbejdet ofte faldet, og arbejdsmarkedene er blevet mere segmenterede.

3.14.3. Resultaterne af tidligere »strukturreformer« er fortsat et kontroversielt emne. Nogle vurderinger har været positive, hvor arbejdsgivere har udtrykt nogen tilfredshed med reformerne på arbejdsmarkedet ⁽²⁵⁾. Men der er også omfattende litteratur, som skaber alvorlig tvivl om Kommissionens tidligere anbefalinger til arbejdsmarkedspolitikken ⁽²⁶⁾. OECD's seneste jobstrategi anfører nu på grundlag af nyere forskning, at lande med politikker og institutioner, som fremmer kvalitet i arbejdet, antal job og øget inklusion, klarer sig bedre end lande, der primært fokuserer på at forbedre (eller bevare) markedsfleksibiliteten ⁽²⁷⁾.

3.14.4. EØSU gentager, at det ofte først står klart efter en periode på mere end fem år, hvorvidt en reformforanstaltning lykkes eller fejler ⁽²⁸⁾. Der bør foretages en vurdering af virkningerne af tidligere foranstaltninger, der er indført som »strukturreformer«, baseret på evidens og med fuld inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet som et grundlag for fremtidige politik anbefalinger ⁽²⁹⁾.

3.15. Den europæiske søjle for sociale rettigheder

3.15.1. EØSU glæder sig over, at man anerkender vigtigheden af den europæiske søjle for sociale rettigheder, og gentager, at det haster med at føre den ud i livet, i lyset af hvor dårligt mange lande har klaret sig økonomisk og socialt siden 2008.

3.15.2. Den europæiske søjle for sociale rettigheder bør integreres fuldt ud i det europæiske semester. Den bør ikke kun optræde som et bilag. Den ledsagende resultattavle indikerer omfanget af det arbejde, der ligger forude, hvis EU skal opnå en topkarakter på det sociale område. Indkomst, levestandard, social sikring, velfærdstjenester, gennemførte uddannelser og digital adgang er tydeligvis ikke på et acceptabelt niveau i alle medlemsstater ⁽³⁰⁾.

3.15.3. Den europæiske søjle for sociale rettigheder bør anvendes som et middel til at måle anbefalingerne til medlemsstaterne. Søjleens 20 principper bør anvendes som markører til at vurdere, hvordan et land præsterer med hensyn til at integrere sine forpligtelser ifølge den sociale søjle i sine økonomiske politikker.

3.15.4. Dette understreger samtidig behovet for tilstrækkelige finansieringsmidler, herunder bidrag fra EU-plan. EU's investeringsplan (ved tilstrækkelig finansiering) og EU's samhørighedspolitik kan begge bidrage, i samspil med de landespecifikke anbefalinger. Dette indebærer, at der tillades tilstrækkelig fleksibilitet inden for stabilitets- og vækstpagten. Som påpeget i en tidligere udtalelse kræver det også fortsat tilstrækkelig finansiering af samhørighedspolitikken via EU's budget ⁽³¹⁾.

3.15.5. Kommissionsformand Jean-Claude Junckers forslag om en europæisk arbejdsmarkedsmyndighed, der blev fremsat i hans tale om Unionens tilstand i 2017, bør også overvejes nærmere. En sådan myndighed ville kunne bidrage til at sikre en effektiv håndhævelse af EU's arbejdstagerrettigheder og retten til social sikring og bekæmpe ulige konkurrencevilkår.

3.15.6. Ud over at blive anvendt som en vejledning til politik anbefalinger bør resultattavlen, der ledsager den sociale søjle, anvendes som et eksempel til lignende analyser af individuelle landes resultater med hensyn til miljø- og klimapolitik, så de kan vurderes på et tilsvarende niveau.

⁽²⁵⁾ Den Europæiske Centralbank: Structural policies in the euro area.

⁽²⁶⁾ A. Piasna & M. Myant (red.) »Myths of Employment Deregulation: How it neither creates jobs nor reduces labour market segmentation«, Bruxelles, ETUI, 2017.

⁽²⁷⁾ Good Jobs for All in a Changing World of Work, The OECD Jobs Strategy, s. 8.

⁽²⁸⁾ EØSU's udtalelse om reformstøtteprogrammet (EUT C 62 af 15.2.2019, s. 121).

⁽²⁹⁾ EØSU's udtalelse om reformstøtteprogrammet (EUT C 62 af 15.2.2019, s. 121).

⁽³⁰⁾ EØSU's udtalelse om finansiering af den europæiske søjle for sociale rettigheder (EUT C 262 af 25.7.2018, s. 1).

⁽³¹⁾ EØSU's udtalelse om den flerårige finansielle ramme efter 2020 (EUT C 440 af 6.12.2018, s. 106).

3.15.7. Med tanke på hvor vigtigt det er at fremme (økonomisk, miljømæssigt og socialt) bæredygtig vækst, bør titlen »Årlig vækstundersøgelse« i stedet ændres til »Årlig undersøgelse af bæredygtig vækst«.

3.16. *Arbejdsmarkedets parter rolle i det europæiske semester*

3.16.1. Medlemsstaternes regeringer, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne er nødt til at nå til enighed om, hvilke væsentlige nationale reformer, der bedst vil sætte deres økonomier i stand til at opretholde eller forbedre levestandarden for deres borgere. Derfor bør input fra lokale medarbejdere, som beskæftiger sig med det europæiske semester, nationale finanspolitiske råd, nationale produktivetsråd og nationale økonomiske og sociale råd inddrages. EØSU's medlemmer kan også spille en rolle i den forbindelse.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om muligheden for at videreføre de territoriale samarbejdsprogrammer PEACE IV (Ireland-United Kingdom) og United Kingdom-Ireland (Ireland-Northern Ireland-Scotland) i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union

(COM(2018) 892 final — 2018/0432 (COD))

(2019/C 190/05)

Hovedordfører: **Jane MORRICE**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.1.2019
	Rådet for Den Europæiske Union, 15.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 178 i TEUF
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	102/1/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's fortsatte støtte til Nordirland, navnlig PEACE- og Interreg-programmerne, efter Det Forenede Kongeriges udtræden af EU er ikke bare vigtig, men altafgørende, hvilket også fremgår af den barske debat om grænsen mellem Det Forenede Kongerige og Irland under brexitforhandlingerne.

1.2. EØSU går helhjertet ind for forslaget om at videreføre EU's PEACE-program i Nordirland og i grænseområdet i Irland efter Det Forenede Kongeriges udtræden af EU. I erkendelse af EU's prioritering af støtte til fredsprocessen anerkender EØSU det betydelige bidrag, som PEACE-programmet har ydet til at bevare freden i regionen. Dette er i overensstemmelse med Europa-Parlamentets konklusioner fra september 2018 ⁽¹⁾, som beskriver PEACE-programmet som et eksempel for resten af verden.

1.3. På baggrund af den destabiliserende politiske, økonomiske og sociale usikkerhed forårsaget af brexit er det desuden af afgørende betydning for civilsamfundets aktører, at EU fastholder sit tilsagn om at gøre sit yderste for at sikre, at Nordirland ikke blot forbliver konfliktfrit, men fortsætter sin vej til forsoning og anvender den »bottom-up«-strategi til fredsopbygning og konfliktløsning, som kendetegner EU.

1.4. Det europæiske freds- og forsoningsprogram (PEACE) er det mest værdifulde og succesrige fredsopbyggende instrument, som EU nogensinde har forvaltet i en konfliktsituation. Det blev oprettet som reaktion på våbenhvilen i Nordirland i 1995, og der er i de 24 år, der er gået siden PEACE-programmet blev indført, blevet investeret over 2 mia. EUR på tværs af samfundene, grænserne og andre forsoningsprojekter.

1.5. PEACE-programmet betragtes af alle parter i Langfredags-/Belfastaftalen som et meget vigtigt bidrag til fredsprocessen og er enestående på den vis, at det overgår enhver anden intervention, EU har foretaget på eget territorium. Det samler britiske og irske interesser under en EU-paraply med det ene formål at beskytte fredsprocessen og fremme fredsopbygning i og uden for regionen.

⁽¹⁾ Formanden for Det Europæiske Råd Donald Tusk: »Vi vil ikke sætte freden over styr eller sætte en »sidste salgsdato« på en forsoning ... giv os en troværdig garanti for fred i Nordirland, og UK vil træde ud af EU som en nær ven«.

1.6. Situationens hastende karakter som følge af brexitprocessen og den endelige britiske udtræden kræver en reaktion fra EU's side for at sikre den fredsproces, der skal modsvare regionens nye behov efter brexit. Ved at konsolidere støtten til videreførelse af PEACE-programmet og det grænseoverskridende Interreg-program gør EU store fremskridt i den rigtige retning. Selv om dette er en forpligtelse, som af indlysende grunde underbygger en vigtig del af EU's støtte til regionen, kan og bør der gøres mere.

1.7. De mere umiddelbare behov, både under og efter brexitforhandlingerne, vil blive tydelige, hvis spændingerne i lokalsamfundet stiger, og de britiske/irske loyalitetsforskelle bliver mere udtalte på gadeplan og ved grænsen. Et tegn på »velvilje« fra EU kunne være tilsagn om at øge EU's PEACE-støtte i næste runde, foruden placeringen af et europæisk center for fred og forsoning i Belfast, som foreslået i tidligere udtalelser, betænkninger og rapporter fra henholdsvis EØSU, Europa-Parlamentet og Kommissionen ⁽²⁾. Dette vil være et konkret bevis på EU's langsigtede engagement i fredsprocessen.

2. Baggrund

2.1. I erkendelse af den alvorlige og følsomme situation i Nordirland har man med det første PEACE-program tilstræbt at skabe et altomfattende instrument, der søgte at nedbryde barriererne mellem samfund præget af fjendskab og splittelse. PEACE-programmet er etableret i samråd med interessenter fra politiske, administrative og frivillige sektorer og har en bottom-up-tilgang, som aktivt engagerer de mest sårbare i samfundet, herunder børn, kvinder, ofre og hovedpersoner i konflikten.

2.2. Gennem en række tiltag er der blevet oprettet græsrodsorganisationer under PEACE 1, der skal arbejde side om side med »andre« ved at placere kontrollen med og fordelingen af langt størstedelen af EU-midlerne i hænderne på lokale grupper og myndigheder. PEACE-programmet har støttet projekter, der fremmer fredsopbygning, konfliktløsning, fælles forståelse, traumer og eftervirkninger. PEACE-programmets succeser er talrige, og det bidrag, det har ydet til fundamentet til fredsftalen fra 1998, må ikke undervurderes. PEACE forvaltes nu af Special EU Programmes Body (SEUPB), der er en grænseoverskridende organisation mellem UK/Irland, som er oprettet ved den aftale, hvorigennem alle EU's fredsstøttende og grænseoverskridende finansieringer gennemføres.

2.3. Videreførelsen af PEACE-programmet er en forudsætning for at sikre, at regionen ikke falder tilbage i konflikter, hvis der opstår udfordringer i form af splittet loyalitet, der kan risikere at blive værre efter brexit, sådan som det fremgår af de spændinger, der blev tydelige under forhandlingerne. Ikke siden 1998 har fortsættelsen af PEACE været så vigtig som nu. Tilsagn i brexitforhandlingerne om at opretholde Langfredags-/Belfastaftalen og sikre, at der ikke kommer nogen »hård grænse«, hilses velkommen, og PEACE kan spille en afgørende rolle med hensyn til at støtte enhver form for overgang. Det irske grænsespørgsmål vil fortsat være det mest udfordrende aspekt ved brexit efter de nuværende forhandlinger, hvilket er grunden til, at PEACE-programmet, det grænseoverskridende Interreg-program og den fortsatte dialog mellem UK og Irland er både væsentlig og kritisk.

3. Generelle anbefalinger

3.1. Man bør overveje forbedringer i forbindelse med en forlængelse af initiativet fra og med 2020, også kendt som PEACE Plus. Disse kan inddeles i 5 hovedområder.

3.1.1. Større fokus på at fremme et fælles samfund gennem reelle bestræbelser på tværs af samfundsgrupperne. Øget støtte til integreret uddannelse og fremme af medier, udveksling på tværs af grænsen af kultur og idræt bør være blandt de prioriterede områder. Som det også fremgår af de mange »fredsmure«, der splitter adskilte samfund, bør man prioritere arbejde med lokalt styret forbedring af det fysiske og sociale miljø.

3.1.2. Støtte til projekter for en »fælles identitet« bør kun anvendes til at opbygge tillid i segregerede samfund, hvis det tjener som et reelt springbræt til samspil med »andre«. Problemet med nogle af PEACE-midlerne er ifølge en velplaceret kommentator, at der er »for meget gulerod og ikke nok pisk«.

3.1.3. Kommunikationsaktiviteter vedrørende PEACE lever ikke op til de væsentlige krav om at sikre, at borgerne er fuldt bevidste om EU's rolle. SEUPB gør en stor indsats, men Kommissionen, offentlige myndigheder, personer med indflydelse og andre bør gøre mere for at værdsætte, forklare og anerkende den rolle, som EU har spillet i anvendelsen af WhiteDove-»mærket« til at symbolisere EU-finansierede PEACE-projekter.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse SC/029 — Fredsprocessen for Nordirland, vedtaget den 22. oktober 2008 (EUT C 100 af 30.4.2009, s. 100).

3.1.4. Klare overvågnings- og evalueringsprocesser for at sikre, at resultaterne også måles i henhold til deres transformative karakter og ikke kun ud fra eksperterens evne til at sætte kryds de rigtige steder. Enkelte mindre lokalsamfundsgrupper, som har størst behov for støtte, har beskrevet EU-finansiering som »ikke værende umagen værd« og som et stort pres på de værdifulde menneskelige ressourcer, som de næppe har råd til at lade gå til spilde.

3.1.5. Ifølge den resolution, Europa-Parlamentet ⁽³⁾ vedtog i 2018, bør PEACE være den EU-model, der fremmes for at opnå varig fred i andre dele af Europa og i resten af verden. Dette stemmer overens med en EØSU-udtalelse, hvori man foreslår et EU-ledet globalt fredsskabende initiativ, som er inspireret af PEACE, og som åbner en europæisk fredsrute fra Nordirland til Nicosia. Denne skulle under navnet WhiteDoveWay følge samme rute som den irske pilgrim Columbanus — langs vestfronten og gennem Balkan — for at forbinde de to splittede øer på hver sin side af Europa ⁽⁴⁾.

3.2. Mens hovedretningslinjerne for at forbedre visse aspekter af PEACE måske kommer fra »Bruxelles«, giver den nye PEACE 2020 Plus mulighed for at genoptage samarbejdet med civilsamfundet med henblik på at styrke EU's mål og værdier i Nordirland. Dette skal ikke føre til øget bureaukrati, men tjene til at opbygge tillid og forståelse for EU's rolle i arbejdet for fred og forskning.

3.3. En høringsproces svarende til den, der blev iværksat for PEACE 1 i 1994 af Kommissionens forhenværende formand Jacques Delors, bør gennemføres som et middel til ikke blot at øge lokalsamfundets »ejerskab« af fredsopbygningen, men også for at give mulighed for fælles læring. I lighed med den taskforce, som Jacques Delors oprettede, inden han forlod posten, kunne den ledes af Kommissionens formand Jean-Claude Juncker sammen med de tre nordirske MEP'er og Kommissionens generalsekretær side om side med den nuværende Kommissions taskforce i samarbejde med SEUPB og cheferne for Kommissionens kontorer i Belfast, Dublin og London.

4. Specifikke overordnede anbefalinger til PEACE-finansieringsrunden efter 2020

— Der bør lægges større vægt på projekter, der fokuserer på integration af mål om både »fælles identitet« og samarbejde på tværs af befolkningsgrupperne. Samarbejdsprogrammer er at foretrække.

— PEACE-programmets levetid bør forlænges. En konfliktløsning vil tage tid og kræver en indsats, der spænder over længere tid end de nuværende finansieringscyklusser.

— Det bør overvejes at anbefale, at fremtidige projekter, der finansieres under EU-PEACE, forsynes med White Dove-symbolet og EU's flag og formuleringen: »finansieret af EU's PEACE-program«.

— I de organer, der fører tilsyn med PEACE-programmet, bør civilsamfundet fortsat være repræsenteret, men ikke kun af de mest oplagte aktører, eller dem, der har været etableret længst. Der er behov for en større indsats for at hjælpe aktørerne i lokalsamfundene med at vokse.

— Man bør overveje at oprette lokale udvalg under PEACE-programmet til at samarbejde med lokale myndigheder, parlamentariske forsamlinger og andre beslutningstagere.

— Fremme »WhiteDoveWay«-konceptet, oprette netværk for fredsskabere i hele Europa, anvende »historiefortælling« fra det virkelige liv for at øge konfliktbevidstheden samt aktivt engagere borgerne gennem fredsruten.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets resolution af 11. september 2018 om Indvirkningen af EU's samhørighedspolitik på Nordirland.

⁽⁴⁾ Se EØSU's udtalelse om WhiteDoveWay — Forslag til en EU-ledet global strategi for fredsopbygning (endnu ikke offentliggjort i EU-Tidende).

- Bekræfte det oprindelige tilsagn om et europæisk fredscenter i Nordirland med kontakter til et center i Nicosia som knudepunkter for at overføre et virkelighedsbaseret og praktisk fredsskabende arbejde i Europa og på verdensplan og sikre, at den hårdt tilkæmpede viden, der er opnået under hele fredsprocessen i Nordirland og andre steder, fortsat er til gavn for mennesker i samfund, der gennemgår eller har gennemgået konflikter.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af luftfartssikkerhed for at tage højde for Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen

(COM(2018) 894 final – 2018/0434 (COD))

(2019/C 190/06)

Rapporteur-general: **Thomas McDONOGH**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.1.2019 Rådet, 14.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 100, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Præsidiets henvisning	22.1.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	79/0/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU har ved flere lejligheder understreget, at den internationale luftfart kun kan påtage sig sin rolle som katalysator for holdbar økonomisk vækst, hvis det højeste sikkerhedsniveau fastholdes. Forudsætningen for sikkerhed er ensartede standarder, der anvendes af alle aktører og overvåges af bemyndigede agenturer. Brexit kan udgøre en trussel mod sådanne standarder og en ensartet europæisk anvendelse af reglerne på luftfartssikkerhedsområdet, eftersom de relevante EU-regler ikke længere ville gælde for britiske luftfartsaktører fra marts 2019.

1.2. Forslaget til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om sikring af basale luftfartsforbindelser (TEN/689) og nærværende udtalelse skal ses som en evaluering af specifikke aspekter af det samme reguleringsinitiativ fra Kommissionen. Den underliggende antagelse for begge forslag til udtalelser er, at det retlige grundlag for luftfartsaktiviteter på det indre luftfartsmarked, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 ⁽¹⁾, og andre EU-forordninger, der regulerer forskellige aspekter, der har med luftfart at gøre, herunder navnlig Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 ⁽²⁾, samt retsakter, der er vedtaget i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 216/2008 ⁽³⁾, vil ophøre med at gælde for luftfartsselskaber, der er registreret i UK, efter at UK træder ud af Den Europæiske Union (brexit).

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafik tjenester i Fællesskabet (EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3).

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1139 af 4. juli 2018 om fælles regler for civil luftfart og oprettelse af Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagentur og om ændring af forordning (EF) nr. 2111/2005, (EF) nr. 1008/2008, (EU) nr. 996/2010, (EU) nr. 376/2014 og direktiv 2014/30/EU og 2014/53/EU og om ophævelse af (EF) nr. 552/2004 og (EF) nr. 216/2008 og Rådets forordning (EØF) nr. 3922/91 (EUT L 212 af 22.8.2018, s. 1).

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 216/2008 af 20. februar 2008 om fælles regler for civil luftfart og om oprettelse af et europæisk luftfartssikkerhedsagentur, og om ophævelse af Rådets direktiv 91/670/EØF, forordning (EF) nr. 1592/2002 og direktiv 2004/36/EF (EUT L 79 af 19.3.2008, s. 1).

1.3. For at reducere retsikkerheden og den planlægningsmæssige ustabilitet efter den 29. marts 2019 er der blevet forhandlet om en udtrædelsesaftale mellem EU og UK, som skal gøre det muligt for UK at indføre nationale love og reguleringstiltag som fremtidig ramme for den britiske luftfartssektor. Udtrædelsesaftalen er dog endnu ikke blevet ratificeret af UK's parlament. Som led i en nødhandlingsplan, der blev udviklet i sommeren 2018, har Kommissionen derfor bl.a. udarbejdet et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af luftfartssikkerhed for at tage højde for Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen.

1.4. I fraværet af et andet retsgrundlag er det uklart, om certifikater, der er udstedt af UK under EU-retten, stadig vil være gyldige, hvordan luftfartsselskaber, der er registreret i UK, vil kunne opnå den nødvendige certificering fra og med den 30. marts 2019, og hvordan reparations- og vedligeholdelsesvirksomheder i UK vil kunne fortsætte med at levere reservedele og tjenesteydelser med den godkendelsesprocedure, der kræves i EU-retten. For at håndtere disse problemer og tilvejebringe et retligt grundlag, der kan sikre en smidig overgang til anvendelsen af britisk lovgivning, er der et hastende behov for en nødforordning, for det tilfælde at udtrædelsesaftalen ikke bliver vedtaget.

1.5. Skønt aktørerne i mange tilfælde kan løse problemerne vedrørende certifikaternes fortsatte gyldighed ved at henvende sig til en civil luftfartsmyndighed i EU-27 eller ved at ansøge om et tredjelandscertifikat udstedt af Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA), er der tilfælde, hvor en sådan afbødningsforanstaltning ikke er mulig. Disse situationer kan kun løses, hvis der etableres et retligt grundlag.

1.6. Der er et presserende behov for beredskabsforanstaltninger, men EU's forordning bør kun sigte mod at løse sikkerhedsproblemer i luftfarten, som ikke vil kunne løses på anden vis. Forordningen skal derfor være af midlertidig karakter, indtil UK har oprettet nationale agenturer og indført national lovgivning, så der kan etableres et nationalt sikkerhedsagentur.

1.7. EØSU roser Kommissionen for dette lovgivningsinitiativ, som tager hånd om specifikke sikkerhedsproblemer, der kan opstå på luftfartsområdet i tilfælde af et scenario uden aftale. Forordningen vil give sektoren den nødvendige sikkerhed for, at certificeringsprocessen ikke bringes i fare under UK's overgang fra at være en medlemsstat til at være et tredjeland. De rejsende vil samtidig få vished for, at driften vil være sikker efter den 29. marts 2019.

1.8. EØSU er enig i Kommissionens argumentation om, at hensigten med forordningen ikke er at forlænge status quo, men at fastsætte beredskabsforanstaltninger, der anses for akut nødvendige for at afbøde mulige forstyrrelser af lufttrafikken mellem EU og UK. Den foreslåede forordning får kun midlertidig anvendelse, således at sektoren fortsat kan leve op til de højeste sikkerhedsstandarder.

1.9. EØSU opfordrer UK til hurtigst muligt at indgå bilaterale sikkerhedsaftaler med EU og med andre tredjelande, således at der kan tilvejebringes den nødvendige konsensus om gensidig anerkendelse af certifikater, der er udstedt af UK og af disse andre parter.

2. Lovgivningsmæssig kontekst

2.1. Internationale aftaler

2.1.1. EU har på vegne af medlemsstaterne indgået en række luftfartsrelaterede aftaler, og UK bliver nødt til at erstatte disse med lignende aftaler efter brexit. Med hensyn til aspekter som vedligeholdelse, reparation og eftersyn (MRO), flyfremstilling, reparationsfaciliteter samt sikkerhedsstandarder er den vigtigste aftale den bilaterale aftale om flysikkerhed mellem EU og USA (BASA).

2.1.2. I henhold til denne aftale anerkender begge parter sikkerhedsagenturer, Federal Aviation Administration (FAA) og Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA), hinandens certificerings- og godkendelsesprocesser. Der er kun brug for én godkendelse. For UK's vedkommende ville FAA ikke længere kunne forlade sig på de inspektioner, som UK's Civil Aviation Authority (CAA) foretager af FAA-godkendte reparationsværksteder i UK. Der ville i tilgift til CAA's godkendelse skulle foretages FAA-inspektioner.

2.1.3. Eftersom den bilaterale aftale om flysikkerhed ofte henviser til medlemsstaterne, vil UK kun kunne opretholde status quo, hvis USA accepterer at behandle UK, som om landet stadig var medlem af EU i overgangsperioden, og indgår en separat bilateral aftale om flysikkerhed med UK. Selv om der stadig er juridisk usikkerhed om det, vil en sådan aftale skulle godkendes af EU, hvis den skal træde i kraft i overgangsperioden — Afgørelse truffet af EU-Domstolen om frihandelsaftalen mellem EU og Singapore: sondring mellem aftaler om transport af passagerer og gods og aftaler om tjenesteydelser såsom vedligeholdelse og reparation. Aftaler om sidstnævnte henhører under den fælles handelspolitik, og EU har derfor enekompetence: derfor vil en udskiftning af en bilateral aftale om flysikkerhed mellem EU og USA med en bilateral aftale mellem UK og USA kræve en EU-godkendelse. Dette vil sandsynligvis være tilfældet, eftersom hensigten med udtrædelsesaftalen er at fremme en velordnet overgang.

2.1.4. UK har annonceret, at man forhandler med USA, Brasilien og Canada om bilaterale aftaler om flysikkerhed. Det vil være vanskeligt at færdiggøre disse i fraværet af en sikkerhedsaftale mellem EU og UK, navnlig en aftale om UK's status i EASA.

2.2. EASA

2.2.1. Efter brexit kunne UK ansøge om en form for associeret medlemskab af EASA for at bevare fordelene ved gensidig EU/USA-ankendelse og sikre klarhed med hensyn til de sikkerhedsstandarder, der skal anvendes i UK. Som part i Chicago-konventionen ville UK være en gyldig ansøger til associeret medlemskab af EASA. UK ville dog skulle anvende den relevante EU-lovgivning om luftfart.

2.3. Luftfartssikkerhed i tilfælde af »et hårdt brexit«

2.3.1. For at afbøde en eventuel fuldstændig afbrydelse af lufttrafikken mellem EU og UK hvis udtrædelsesaftalen ikke ratificeres, har Kommissionen fremlagt to forslag til forordninger: Det første handler om midlertidig sikring af levering af visse luftfartstjenester mellem UK og EU og forlængelse af gyldigheden af visse eksisterende licenser. Omfanget af basale luftfartsforbindelser er behandlet i en anden EØSU-udtalelse — TEN/689.

2.3.2. Det andet forslag til forordning om visse aspekter af luftfartssikkerhed for at tage højde for brexit vedrører forlængelse af gyldigheden af certifikater for visse typer luftmateriel, dele, apparatur og virksomheder. Der er nogle foranstaltninger, som interessenterne kan anvende i denne henseende, nemlig overførsel til en civil luftfartsmyndighed i EU eller indsendelse af en tidlig anmodning til EASA om tredjelandscertifikater, men foranstaltningerne kan ikke afbøde enhver mulig forstyrrelse.

2.3.3. En forlængelse af gyldighedsperioderne har presserende karakter, fordi UK vil skulle overtage ansvarsområder, som tidligere hørte under EASA, for igen at kunne udstede licenser. EASA kan på sin side kun udstede visse certifikater på grundlag af en tredjelandslicens⁽⁴⁾. Derfor skal den forlængede gyldighed svare til den tid, EASA og operatørerne har brug for til at udstede visse certifikater som følge af UK's nye status som tredjeland.

3. Indholdet af forslaget til forordning

3.1. Forslaget til forordning gælder en række certifikater, der er gyldige inden udtrædelsesdatoen, men der skelnes generelt mellem certifikater udstedt af EASA til fysiske eller juridiske personer, der har deres hjemsted i UK, og certifikater udstedt til fysiske og juridiske personer, der er certificeret af de kompetente myndigheder i UK⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Forordning (EU) 2018/1139 (artikel 68).

⁽⁵⁾ COM(2018) 894 final, artikel 1, stk. 2.

3.2. Førstnævnte certifikater er hovedsagelig typecertifikater og begrænsede typecertifikater, godkendelser af ændringer af disse certifikater eller supplerende certifikater, godkendelser af reparationer, European Technical Standard Order-godkendelser og konstruktionsorganisationsgodkendelser ⁽⁶⁾. Disse certifikater vil forblive gyldige i 9 måneder med mulighed for forlængelse i henhold til yderligere delegerede retsakter vedtaget af Kommissionen ⁽⁷⁾.

3.3. Sidstnævnte certifikater vedrører primært frigivelsesbeviser for materiel, dele og apparatur, certifikater om frigivelse for så vidt angår vedligeholdelsesarbejdes afslutning og luftdygtigheds eftersynsbevis ⁽⁸⁾. Disse certifikater forbliver gyldige med henblik på at sikre fortsat brug af materiellet, delene og apparaturet i eller som luftfartøjer ⁽⁹⁾. Endvidere sikrer forslaget til forordning, at myndighederne i EU's medlemsstater eller EASA tager hensyn til eksaminer, der er taget i uddannelsesorganisationer, som tidligere var underlagt britiske kompetente myndigheders tilsyn ⁽¹⁰⁾.

3.4. Da ugyldigheden af certifikater ikke blot har konsekvenser for markedsføringen af luftfartsmateriel, men også for den faktiske anvendelse, er den fortsatte gyldighed af licenser altafgørende i de tilfælde, hvor det eneste levedygtige alternativ er at flytte for eksempel produktionen af luftfartsmateriel til jurisdiktioner i EU for ikke at skulle vente den tid, det vil tage at udstede tredjelandscertifikater.

3.5. Denne foranstaltning er så meget desto vigtigere, da der ofte kun er et begrænset antal producenter af visse komponenter til luftfartøjer. Det vil dog formentlig kunne forårsage forstyrrelser, at der for eksempel ikke vil blive udstedt nye typecertifikater, hvilket vil kunne medføre betydelige forstyrrelser af driften hos de virksomheder, som ikke kan overføre certificeringen til en jurisdiktion i EU, og dermed også for deres kunder, som kan være afhængige af bestemt materiel og certificeringen deraf.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Interessenternes bekymringer

4.1.1. Interessenterne i luftfartsindustrien erkender det presserende behov for at garantere, at der fortsat kan opereres sikkert i sektoren. Den foreslåede forordning indeholder tilstrækkelige beredskabsforanstaltninger og en tidsbegrænset og målrettet overgangsplattform.

4.1.2. Ifølge nogle af de interessenter, der blev hørt i forbindelse med udarbejdelsen af denne udtalelse, bør forordningens artikel 5, 6, 7 og 8 ikke kun omhandle indehavere af certifikater, men også de juridiske eller fysiske personer, som udsteder certifikater. Det vil skabe juridisk sikkerhed for alle parter, der er involveret i certificeringsprocessen, hvis status quo forlænges efter 29. marts 2019.

4.1.3. EØSU er enig i Kommissionens argumentation om, at hensigten med forordningen ikke er at forlænge status quo, men at fastsætte beredskabsforanstaltninger, der anses for akut nødvendige for at afbøde mulige negative virkninger for sektoren. Interessenterne er bekendt med drøftelserne i relation til brexit, men de kan ikke selv i alle situationer træffe alternative foranstaltninger for at afbøde konsekvenserne af brexit for luftfartssikkerheden. De har brug for garantier for juridisk sikkerhed. En EU-forordning med udtrykkelig juridisk sikkerhed for fortsat certificering gælder ikke for udstederne af certifikater. Denne garanti skal findes i ny national lovgivning i UK.

4.1.4. EØSU roser Kommissionen for dette lovgivningsinitiativ, som tager hånd om specifikke sikkerhedsproblemer, der kan opstå på luftfartsområdet i tilfælde af et scenario uden aftale. Forordningen vil give sektoren den nødvendige sikkerhed for, at certificeringsprocessen ikke bringes i fare under UK's overgang fra at være en medlemsstat til at være et tredjeland. De rejsende vil samtidig få vished for, at driften vil være sikker efter den 29. marts 2019.

⁽⁶⁾ COM(2018) 894 final, bilag I, afdeling 1.

⁽⁷⁾ COM(2018) 894 final, artikel 3.

⁽⁸⁾ COM(2018) 894 final, bilag I, afdeling 2.

⁽⁹⁾ COM(2018) 894 final, artikel 4.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 894 final, artikel 5.

4.1.5. EØSU bakker kraftigt op om denne tilgang og opfordrer parterne til så hurtigt som muligt at indgå bilaterale luftfartssikkerhedsaftaler for i fællesskab at blive enige om, hvordan sikkerhedsagenturer på begge sider fremover skal samarbejde med henblik på at sikre harmoniseret gennemførelse af sikkerhedsforanstaltninger i hele Europa.

4.1.6. EØSU opfordrer desuden UK til at indgå bilaterale luftfartssikkerhedsaftaler med de førende økonomiske magter, først og fremmest USA, for at opretholde kontinuiteten og sammenhængen i de sikkerhedsforanstaltninger, der hidtil er blevet iværksat på det nordatlantiske marked.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler, der sikrer basale luftfartsforbindelser i lyset af Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen

(COM(2018) 893 final — 2018/0433 (COD))

(2019/C 190/07)

Hovedordfører: **Jacek KRAWCZYK**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.1.2019 Rådet, 14.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 100, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Præsidiets henvisning	22.1.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	77/1/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har konsekvent understreget betydningen og størrelsen af det fælles europæiske luftfartsområde som en katalysator for økonomisk vækst, velstand og bevarelse af Europas internationale konkurrenceevne. Når Det Forenede Kongeriges beslutning om at udtræde af Den Europæiske Union (brexit) træder i kraft, vil samtlige sektorer af den britiske økonomi ophøre med at være en integreret del af det europæiske indre marked, og landets luftfartssektor vil ikke længere nyde fordel af eller bidrage til det fælles europæiske luftfartsområde.

1.2. Vurderingen af brexits indvirkning på den betydelige lufttrafik mellem EU og Det Forenede Kongerige (UK) vil afhænge af UK's og EU-institutionernes evne til hurtigt at vedtage passende lovgivningsmæssige foranstaltninger, der sikrer et højt konkurrencemæssigt niveau mellem EU-27's og UK's luftfartssektorer.

1.3. I et — mere og mere sandsynligt — scenario uden udtrædelsesaftale, vil EU's lovgivning, især Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 ⁽¹⁾, ikke længere finde anvendelse på lufttrafik mellem EU og UK. Dette skaber retsusikkerhed, går ud over stabiliteten i planlægningen og truer opretholdelsen af fortsatte forbindelser mellem UK og EU.

1.4. Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler, der sikrer basale luftfartsforbindelser i lyset af Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen (forordningen), er en midlertidig løsning og en nødplan for at mindske konsekvenserne af et hårdt brexit. De foreslåede foranstaltninger er den eneste realistiske metode til at afbøde eventuelle alvorlige negative konsekvenser, der kan forventes for luftfartssektoren, hvis udtrædelsesaftalen ikke ratificeres inden den 29. marts 2019.

1.5. Forordningen vil give Kommissionen og den britiske regering yderligere tid til at forhandle en samlet lufttrafikaftale på plads, som så vil blive den lovgivningsmæssige ramme for luftfart mellem EU og UK. Forordningen vil også sikre, at der i mellemtiden opretholdes basale luftfartsforbindelser mellem EU og UK.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet (EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3).

1.6. Der må omgående føres forhandlinger om en samlet lufttrafikaftale mellem EU og UK for at genetablere et retsgrundlag for stærk konkurrence mellem begge parter luftfartsselskaber. EØSU er parat til at levere de nødvendige bidrag fra EU-27's organiserede civilsamfunds aktører. Af hensyn til den europæiske økonomi, borgerne og arbejdstagerne opfordrer EØSU EU og UK til hurtigst muligt at vedtage en samlet lufttrafikaftale som det eneste retsgrundlag for et åbent og konkurrencedygtigt luftfartsmarked.

1.7. Efter at UK i henhold til artikel 50 i EU-traktaten søgte udtrædelse af EU, har Kommissionen udarbejdet en sammenhængende forhandlingsstrategi og gennemført den konsekvent og på en gennemsigtig måde med samtlige EU-institutioners fulde og udelte tilslutning ⁽²⁾. EØSU roser Kommissionen, Europa-Parlamentet og medlemsstaterne for deres fælles holdning. En samlet tilgang er i EU-borgernes interesse. Dette gælder også for den civile luftfartssektor.

1.8. EØSU støtter hovedindholdet i den foreslåede forordning som en nødforanstaltning til sikring af basale luftfartsforbindelser, idet forordningen ikke kan betragtes som en udvidelse af forordning 1008/2008 eller som en ensidig udtrædelsesaftale. Rettighederne i den foreslåede forordning er med rette begrænset med hensyn til tid og formål. At forretningsmulighederne begrænses til tjenesteydelser inden for tredje og fjerde frihedsrettighed mellem EU og UK, er logisk og konsekvent. Yderligere kommercielle muligheder for EU's og UK's luftfartsselskaber skal gøres til genstand for forhandlinger om en fremtidig samlet lufttrafikaftale mellem EU og UK.

1.9. For at sikre basale forbindelser og fair konkurrence indeholder forslaget til forordning en række kriterier og procedurer, såsom et loft over antallet af flyvninger svarende til niveauet i IATA vinter- og sommersæsonen ⁽³⁾, princippet om ækvivalente rettigheder ⁽⁴⁾ og Kommissionens ret til at reducere, ændre eller tilbagekalde rettigheder ⁽⁵⁾. EØSU anbefaler, at referenceperioden — for bedre at afspejle de aktuelle markedsvilkår — bør udløbe den 29. marts 2019 (hele IATA sommer- og vintersæsonen 2018/19).

1.10. I betragtning af de økonomiske og sociale konsekvenser af dette værst tænkelige scenario er det afgørende, at Kommissionen udvikler en mekanisme for gennemsigtig og nøje overvågning. En sådan mekanisme bør også omfatte et tæt samarbejde mellem Kommissionen, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer forud for og i overgangsperioden samt under forhandlingerne om en ny lufttrafikaftale. Denne overvågning skal ligeledes omfatte beskyttelse af passagerer, arbejdstagere og miljøstandarder.

1.11. Efter EØSU's opfattelse bør ansatte i luftfartssektoren fra UK bevare deres rettigheder ifølge EU-lovgivningen, bl.a. for så vidt angår besætningens arbejdstid, vikarbureauer, flyvetidsbegrænsninger, direktivet om overførsel af virksomheder med flere, med henblik på at opretholde lige vilkår i forhold til luftfartsselskaber fra EU.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Retsgrundlaget for udøvelse af lufttrafik inden for EU

Som anført i begrundelsen ⁽⁶⁾ organiserer suveræne stater lufttransport ved hjælp af bilaterale lufttrafikaftaler. Efter liberaliseringen af luftfarten inden for EU er medlemsstaternes luftfartsselskabers frihed til at levere lufttrafiktjenester inden for EU imidlertid udelukkende baseret på forordning (EF) nr. 1008/2008. Denne forordning fastsætter også regler for udstedelse af licenser til disse luftfartsselskaber. Hvis der ikke foreligger en udtrædelsesaftale, vil lufttrafik mellem UK og medlemsstaterne ikke længere være reguleret af denne forordning, hvorfor der fra den 30. marts 2019 ikke vil være noget retsgrundlag for, at de respektive luftfartsselskaber kan udøve lufttrafik mellem UK og medlemsstaterne. Hertil kommer, at de britiske luftfartsselskaber vil miste deres EU-driftslicens.

⁽²⁾ COM(2018) 556 final/2; COM(2018) 880 final.

⁽³⁾ COM(2018) 893 final, artikel 3, stk. 2.

⁽⁴⁾ COM(2018) 893 final, artikel 4.

⁽⁵⁾ COM(2018) 893 final, artikel 4 og 5.

⁽⁶⁾ COM(2018) 895 final.

Selv om stater kan godkende fartplaner indgivet af udpegede luftfartsselskaber for en fartplanssæson ud fra et comity- og gensidighedsprincip, giver disse ad hoc-godkendelser ingen stabilitet i planlægningen og vil føre til vanskeligt håndterbare administrative byrder, når det gælder flyvninger mellem UK og EU-medlemsstaterne. Hertil kommer det ret kontroversielle juridiske spørgsmål om, hvorvidt EU ville bevare sin eneret til at forhandle vilkårene i en lufttrafikaftale mellem EU og UK, uden hvilken medlemsstaterne ikke juridisk ville kunne godkende nogen flyvninger. Hvad angår lufttrafiktjenester mellem EU og UK er det derfor afgørende, at der skabes et retsgrundlag for, at lufttrafiktjenester kan fortsætte efter den 29. marts 2019.

2.2. Udtrædelsesaftalen — konsekvenser for luftfarten

EU og Det Forenede Kongerige har forhandlet en udtrædelsesaftale, som indeholder foranstaltninger, der skal træffes for at lette UK's overgang fra status som medlemsstat til tredjelandstatus. Aftalen berører alle økonomiske sektorer. I overgangsperioden underkastes UK både den eksisterende EU-lovgivning og EU-lovgivning, der træder i kraft i overgangsperioden. UK får imidlertid ikke nogen rolle i EU's beslutningsproces og dermed heller ikke i EU-agenturers, herunder EASA's, beslutningsprocesser. Dette fortsætter, indtil der er indgået en ny lufttrafikaftale mellem UK og EU-27.

2.2.1. Internationale aftaler, som EU har indgået

EU har indgået over 750 internationale aftaler på medlemsstaternes vegne, og UK kan blive nødt til at indgå sådanne aftaler igen efter brexit. Blandt disse aftaler er der adskillige luftfartsrelaterede aftaler, navnlig den omfattende lufttrafikaftale mellem EU og USA, som UK ikke længere vil kunne drage fordel af. I de tilfælde hvor EU har indgået en lufttrafikaftale på basis af enekompetence, ophører UK med at drage fordel af aftalen fra det øjeblik, landet ikke længere er medlem af EU. Det samme gælder de tilfælde, hvor en aftale indgået på basis af delt kompetence giver fordele til »EU-medlemsstater«. EU forpligter sig i udtrædelsesaftalen til at underrette alle internationale parter i EU's lufttrafikaftaler om, at de bør behandle UK som en EU-medlemsstat i overgangsperioden, men det er op til tredjeparten at afgøre, om det vil gøre det. Udtrædelsesaftalen har ingen bindende virkning, som forpligter tredjeparter til fortsat at lade fordele være gældende for UK efter den 29. marts 2019.

2.2.2. Aspekter som vedligeholdelse, reparation og eftersyn (MRO), flyfremstilling, reparationsfaciliteter samt sikkerhedsstandarder behandles i en anden EØSU-udtalelse — TEN/688 »Luftfartssikkerhed efter brexit«.

3. Foreslået forordning

3.1. Baggrund

For at mindske eventuelle alvorlige driftsforstyrrelser i lufttrafikken mellem EU og UK i et scenario uden en ratificeret udtrædelsesaftale har Kommissionen vedtaget to forslag til forordninger:

— Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler, der sikrer basale luftfartsforbindelser i lyset af brexit (COM(2018) 893 final — 2018/0433 (COD)), som er genstand for denne udtalelse, og

— Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af luftfartssikkerhed i lyset af brexit (COM(2018) 894 final — 2018/0434 (COD)) (7).

De vedtagne foranstaltninger vedrører hastende anliggender på specifikke områder af EU-retten i fraværet af en udtrædelsesaftale. Det begrænsede antal foreslåede foranstaltninger skal ses som en ekstraordinær beskyttelsesindsats af afgørende betydning for Den Europæiske Union og dens borgere i et sådant scenario.

Kommissionen understreger specifikt, at foranstaltningerne hverken skal være en kopi af fordelene ved et EU-medlemskab eller udgøre vilkårene for den planlagte overgangsperiode. De vil blive vedtaget ensidigt af EU (med mulighed for at tilbagekalde dem til enhver tid) og have sektorspecifikke tidsbegrænsninger. Endvidere skal den fastlagte kompetencefordeling respekteres, ligesom nationale foranstaltninger skal være i overensstemmelse med EU-retten. Endelig bør de ikke fungere som kompensation for et fravær af forberedende tiltag eller rettidig handling.

(7) EØSU's udtalelse om Luftfartssikkerhed efter brexit, TEN/688 (se side 37 i denne EUT).

3.2. Foreslåede foranstaltninger

3.2.1. Hensigten med den foreslåede forordning er — for en tolv måneders periode — at sikre basale luftfartsforbindelser mellem UK og EU. Forslaget giver britiske luftfartsselskaber ret til at overflyve EU's territorium uden at lande, foretage tekniske landinger på EU's territorium og operere direkte forbindelser mellem UK's territorium og EU, hvad enten der er tale om passager- eller fragttjenester, og for såvel rute- som charterflyvning ⁽⁸⁾. Der fastsættes navnlig et loft for flyvningskapaciteten svarende til det samlede antal afgang for brexit i IATA's vinter- og sommersæson 2018 ⁽⁹⁾.

3.2.2. De rettigheder, der indrømmes til britiske luftfartsselskaber, vil endvidere afhænge af overholdelsen af princippet om »ækvivalente rettigheder«, hvilket primært indebærer, at Kommissionen vil overvåge, hvorvidt EU-luftfartsselskaberne retligt og faktisk indrømmes rettigheder, der er ækvivalente med dem, som de britiske luftfartsselskaber vil blive indrømmet under den foreslåede forordning. Hvis dette ikke er tilfældet, eller hvis rettighederne ikke er ligeligt fordelt på luftfartsselskaberne, kan Kommissionen indføre yderligere kapacitetsbegrænsninger, pålægge medlemsstaterne at afvise, suspendere eller tilbagekalde driftstilladelser eller vedtage andre relevante foranstaltninger ⁽¹⁰⁾. De samme restriktioner kan bringes i anvendelse af Kommissionen i tilfælde, hvor den skønner, at der ikke er sikret fair konkurrence, f.eks. hvis UK yder støtte til sine luftfartsselskaber, eller hvis der diskrimineres mod EU's luftfartsselskaber ⁽¹¹⁾.

3.2.3. Endvidere indeholder den foreslåede forordning bestemmelser om indhentning af driftstilladelser fra medlemsstaterne ⁽¹²⁾, forelæggelse af operationelle planer og ruteplaner for de kompetente myndigheder i de berørte medlemsstater ⁽¹³⁾, afvisning, tilbagekaldelse, suspendering og begrænsning af tilladelser ⁽¹⁴⁾ samt sikring af fortsat anerkendelse af luftdygtighedsbeviser, duelighedsbeviser og licenser, der er udstedt af UK ⁽¹⁵⁾.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Fastfrysning af kapacitet

4.1.1. De europæiske interessenter havde delte meninger om behovet for at indføre en øvre grænse for den udbudte kapacitet ⁽¹⁶⁾. Det centrale argument for at ikke at have en sådan øvre grænse er den forventede markedsvækst på 6 % i de kommende år.

4.1.2. EØSU er imidlertid enig med Kommissionen i, at formålet med denne forordning ikke er at forlænge anvendelsen af forordning 1008/2008 og sikre et fuldt fungerende de facto indre marked for luftfart. Som en forordning, der omfatter afgangshyppighed og dermed den tilbudte kapacitet, påvirker retsaktens således markedsdynamikken. Imidlertid er det som resultat af brexit og i et eventuelt fravær af andre vedtagne tiltag, som f.eks. en udtrædelsesaftale, nødvendigt med omgående handling. Forordningen skal derfor ses på baggrund af den manglende politiske evne til at vedtage en passende udtrædelsesaftale, der forlænger retsgrundlaget for en begrænset periode og samtidig forpligter UK til som et tredjeland at vedtage foranstaltninger. Uden en sådan udtrædelsesaftale står alle økonomiske sektorer, navnlig luftfarten, over for alvorlige forstyrrelser.

4.1.3. Den kapacitet, der skal tilbydes gennem denne forordning, er derfor ikke en afspejling af et fungerende marked, men er et element i en hastende nødforanstaltning. Uden denne forordning er der en alvorlig risiko for, at britiske luftfartsselskaber mister deres EU-driftstilladelse. Med forordningen kan man sikre basale luftfartsforbindelser. Dertil kommer, at den øvre grænse giver medlemsstaterne sikkerhed, for så vidt som ingen medlemsstat vil kunne godkende yderligere afgang, ligesom grundlaget for at træffe eventuelt nødvendige afhjælpende foranstaltninger også er tydeligt. Den øvre grænse for antallet af afgang understreger, at forordningen både er af midlertidig karakter og en hastende beredskabsforanstaltning. For bedre at reflektere de aktuelle markedsbetingelser bør referenceperioden gå indtil den 29. marts 2019 (fuld IATA sommer- og vintersæson 2018/19). Den vil dække den periode, der er nødvendig for at indgå en ny lufttrafikaftale, maksimum 12 måneder.

⁽⁸⁾ COM(2018) 893 final, artikel 3, stk. 1

⁽⁹⁾ COM(2018) 893 final, artikel 3, stk. 2.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 893 final, artikel 4.

⁽¹¹⁾ COM(2018) 893 final, artikel 5.

⁽¹²⁾ COM(2018) 893 final, artikel 6.

⁽¹³⁾ COM(2018) 893 final, artikel 7.

⁽¹⁴⁾ COM(2018) 893 final, artikel 8.

⁽¹⁵⁾ COM(2018) 893 final, artikel 9.

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 893 final — 2018/0433 (COD).

4.1.4. EØSU støtter det tidsbegrænsede loft for antallet af afgang, i betragtning af at der er tale om en midlertidig og målrettet beredskabsforanstaltning. Af hensyn til den europæiske økonomi og de europæiske arbejdstagere opfordrer EØSU dog EU og UK til hurtigst muligt at vedtage en samlet lufttrafikaftale som det eneste retsgrundlag for et åbent og konkurrencedygtigt luftfartsmarked.

4.2. *Udvidelse til code-sharing, leasingaftaler*

4.2.1. Det er EØSU's opfattelse, at det falder uden for hensigten med forordningen at medtage bestemmelser om videreførelse af brug af code-sharing og leasingaftaler. Sådanne forretningsaftaler falder ikke ind under, hvad der skal til for at sikre basale luftfartsforbindelser mellem to parter. Retsgrundlaget for denne type kommercielle samarbejdsaftaler ligger i forordning (EF) nr. 1008/2008. Hvis sådanne aftaler skal videreføres, vil de skulle inkluderes i en fremtidig samlet lufttrafikaftale mellem EU og UK.

4.3. *Udvidelse til den femte frihedsrettighed (last)*

4.3.1. Forordningen sikrer det centrale element i forbindelserne — luftfartstjenester mellem to lande: tredje og fjerde frihedsrettighed. Forordningen omfatter tillige tekniske rettigheder, første og anden frihedsrettighed. Rettigheder, som ikke vedrører basale luftfartsforbindelser mellem to lande, kan ikke falde under denne forordning, hvis sigte ikke er at skabe nye forretningsmuligheder endsiige udvide det retlige grundlag for alle nuværende operationer. EØSU mener ikke, at det vil være i overensstemmelse med formålet med og rationale for den foreslåede forordning at udvide de midlertidigt tildelte kommercielle trafikrettigheder ud over tredje og fjerde frihedsrettighed.

4.4. *Konsekvenser for ejerskab og kontrolkrav*

4.4.1. Det er EØSU's opfattelse, at ejerskabet og kontrolkravene i forordning (EF) nr. 1008/2008 ikke bør ændres som følge af brexit. Hvis et EU-luftfartsselskab risikerer at miste sin tilladelse til at operere efter brexit, bør den foreslåede forordning indeholde en yderligere periode, der er tilstrækkelig lang til, at luftfartsselskabet kan tilpasse sin ejerskabsstruktur og få denne godkendt af Kommissionen.

4.5. *Undtagelse fra anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 868/2004 ⁽¹⁷⁾for britiske luftfartsselskaber, der beflyver EU*

4.5.1. Det er EØSU's opfattelse, at forordning (EF) nr. 868/2004 bør opretholdes som et instrument uden undtagelser, da dette ville skabe en præcedens for den fremtidige anvendelse af dette handelsbeskyttelsesinstrument. Dertil kommer, at der ikke er behov for en sådan undtagelse, da forordningen i sig selv fastsætter foranstaltninger, der kan aktiveres, hvis Kommissionen finder det nødvendigt at neutralisere diskriminerende handlinger mod EU-luftfartsselskaber.

4.6. *Ækvivalensbestemmelse*

4.6.1. Der er blevet sat spørgsmålstegn ved ækvivalensbestemmelsen, der giver Kommissionen mulighed for at anmode medlemsstaterne om at tilbagekalde eller begrænse britiske luftfartsselskabers tilladelser til at operere. Bestemmelsen er nemlig åben for fortolkning, og det er på ingen måde sikkert, at alle medlemsstater vil fortolke denne bestemmelse på samme måde. Dens primære fordel ligger i, at man undgår automatiske straffetiltag mod luftfartsselskaber, hvorved forpligtelsen til at intervenere på markedet mindskes. I betragtning af forordningens midlertidige karakter er en pragmatisk tilgang mere hensigtsmæssig end en formalistisk gengældelsesmekanisme, således som denne bestemmelse lægger op til.

⁽¹⁷⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 868/2004 af 21. april 2004 om beskyttelse mod støtte og illoyal priskonkurrence til skade for EF-luftfartsselskaber i forbindelse med levering af luftfartsydelse fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EUT L 162 af 30.4.2004, s. 1).

4.6.2. EØSU anerkender fordelene ved »retlig og faktisk rettighedsækvivalens« som beskrevet i artikel 4 i den foreslåede forordning som et middel til at sikre fair konkurrence og lige vilkår for luftfartsselskaber, der flyver mellem EU og UK. Britiske luftfartsselskaber ville i fraværet af en udtrædelsesaftale ikke længere være underlagt EU's bestemmelser om f.eks. forbrugerbeskyttelse, emissionshandelsystemet og retningslinjerne for statsstøtte. Imidlertid er det ikke kun i luftfartsselskabernes, men også i EU's forbrugeres, interesse at få større klarhed over, hvornår visse flyvninger eventuelt kan blive bragt til ophør for at sikre »retlig eller faktisk« rettighedsækvivalens.

4.6.3. EØSU anbefaler derfor, at Kommissionen sikrer, at denne bestemmelse implementeres på harmoniseret vis, eventuelt med mere specifikke eksempler på situationer, der kunne føre til gengældelse fra EU's side.

4.7. Efter EØSU's opfattelse bør ansatte i luftfartssektoren fra UK bevare deres rettigheder ifølge EU-lovgivningen, ikke mindst arbejdstidsdirektivet, direktivet om vikariansattes forhold, forordningen om flyvetidsbegrænsninger, direktivet om europæiske samarbejdsudvalg, direktivet om overførsel af virksomheder med flere, med henblik på at opretholde lige vilkår i forhold til luftfartsselskaber fra EU.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler til sikring af basal konnektivitet i vejgodstransporten med henblik på Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Unionen

(COM(2018) 895 final — 2018/0436 (COD))

(2019/C 190/08)

Hovedordfører: **Raymond HENCKS**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.1. Rådet for Den Europæiske Union, 14.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 91, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet
Præsidiets henvisning	22.1.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	76/1/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter Kommissionens bestræbelser på midlertidigt at sikre basal konnektivitet i den internationale godskørsel med tunge godskøretøjer mellem Unionen og Det Forenede Kongerige og omvendt, hvis Det Forenede Kongerige forlader EU uden en ratificeret udtrædelsesaftale og derfor ikke længere vil være bundet af EU-retten.

1.2. EØSU glæder sig over, at forslaget til forordning giver transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige ret til indtil den 31. december 2019 at udføre bilateral transport mellem afgang- og ankomststeder i henholdsvis Det Forenede Kongerige og EU under de betingelser, der er fastsat i forslaget, og navnlig på den betingelse, at EU's transportvirksomheder kan bevæge sig på Det Forenede Kongeriges territorium på tilsvarende vilkår og under rimelige og lige konkurrencevilkår og uden forskelsbehandling.

1.3. Det er EØSU's stærke håb, at den britiske myndighed senest inden datoen for en udtræden af EU uden en aftale vil vedtage en række tilsvarende midlertidige foranstaltninger, der sikrer, at EU-transportvirksomheder, der opererer i Det Forenede Kongerige, har samme rettigheder som dem, Kommissionen i en overgangsperiode tilbyder transportvirksomheder, der har licens fra Det Forenede Kongerige, således at de kan transportere gods mellem Det Forenede Kongeriges område og de resterende 27 medlemsstater.

1.4. I tilfælde af at Det Forenede Kongerige udtræder af EU uden en udtrædelsesaftale, opfordrer EØSU Det Forenede Kongerige og EU til inden udgangen af ovennævnte overgangsperiode ved fælles aftale at forhandle om og etablere basal konnektivitet inden for rammerne af CEMT-systemet og de fremtidige regler for forbindelserne mellem Det Forenede Kongerige og Den Europæiske Union.

1.5. De sociale og tekniske regler, der i overgangsperioden skal overholdes af transportvirksomheder, som har britisk licens og opererer på Unionens område, er mangelfulde hvad angår grundlæggende kvalifikationer og efteruddannelse for erhvervschauffører af tunge godskøretøjer. Da dette er en meget vigtig sikkerhedsfaktor, opfordrer EØSU til, at artikel 4 i forslaget til forordning suppleres med en henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/59/EF af 15. juli 2003 om grundlæggende kvalifikationskrav og efteruddannelseskrav for førere af visse køretøjer, der benyttes til godstransport eller personbefordring ad vej, og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 samt Rådets direktiv 91/439/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 76/914/EØF ⁽¹⁾.

2. Indledning

2.1. Ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1072/2009 ⁽²⁾ er der fastsat fælles regler for fri adgang til markedet for international godskørsel i hele Fællesskabet med motorkøretøjer med en største tilladte totalvægt inklusive påhængskøretøjer på 3,5 ton, til eller fra en medlemsstats område eller gennem en eller flere medlemsstaters områder.

2.2. Forordningen har til formål at fjerne alle restriktioner, herunder restriktioner vedrørende markedsadgang, for leverandører af varer på grundlag af nationalitet eller det forhold, at de er etableret i en anden medlemsstat end den, hvor tjenesteydelserne skal leveres. Til sådan transport kræves i princippet en fællesskabstilladelse udstedt af en medlemsstat og, såfremt føreren er statsborger i et tredjeland, en førerattest.

2.3. Godskørsel fra medlemsstaterne til tredjelande er stadig i vid udstrækning underkastet bilaterale aftaler mellem medlemsstaterne og de pågældende tredjelande.

2.4. Hvis Det Forenede Kongerige forlader EU uden en udtrædelsesaftale, vil transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige ikke længere være bundet af EU-retten. Uden gyldig tilladelse vil transportvirksomheder i Det Forenede Kongerige ikke længere have adgang til Unionens marked for godskørsel og (sandsynligvis) omvendt.

2.5. Det eneste retsgrundlag, der i øjeblikket kan udbedre manglen på en udtrædelsesaftale, er Den Europæiske Transportministerkonferences (CEMT) multilaterale kvotesystem for transporttilladelser, som gælder i 43 lande, herunder 26 EU-medlemsstater (undtagen Cypern) og Det Forenede Kongerige, og som muliggør international godstransport mellem det land, hvor køretøjet er registreret, og et andet CEMT-land.

2.6. Antallet af tilladelser, der er udstedt til et CEMT-land i 2019 (23252 for EU-27 og 984 for Det Forenede Kongerige), er dog for begrænset til at dække de nuværende transportmængder. Antallet af sådanne tilladelser kan kun hæves med enstemmighed blandt alle lande, der er medlem af CEMT, så denne mulighed er ikke en passende løsning for at undgå en afbrydelse af adgangen til markedet for vejgodstransport fra EU til Det Forenede Kongerige og omvendt.

2.7. For at undgå uforholdsmæssige afbrydelser af konnektiviteten med katastrofale følger for begge parter bør transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige hurtigst muligt tildeles midlertidig ret til at operere frit i EU, forudsat at Det Forenede Kongerige lader samme regler gælde for EU-transportvirksomheder.

3. Kommissionens forslag

3.1. Det foreliggende forslag til forordning giver, i tilfælde af at Det Forenede Kongerige udtræder af EU uden en udtrædelsesaftale, transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige ret til at udføre bilateral transport i EU fra dagen efter den dag, hvor traktaterne ophører med at finde anvendelse på Det Forenede Kongerige og frem til den 31. december 2019.

⁽¹⁾ EUTL 226 af 10.9.2003, s. 4.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1072/2009 af 21. oktober 2009 om fælles regler for adgang til markedet for international godskørsel (EUTL 300 af 14.11.2009, s 72).

3.2. En sådan ret til udførelse af bilateral transport i EU tildeles imidlertid kun, hvis Det Forenede Kongerige garanterer, at de rettigheder, som transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige har i EU, svarer fuldstændigt til de rettigheder, der tildeles EU-transportvirksomheder i Det Forenede Kongerige. Overholdes dette princip om ækvivalens ikke, kan Kommissionen ved hjælp af en delegeret retsakt:

fastsætte begrænsninger for den højst tilladte kapacitet og/eller antal kørsler

suspendere anvendelsen af denne forordning eller

træffe andre formålstjenlige foranstaltninger.

3.3. De rettigheder, der indrømmes transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige, tildeles på betingelse af, at de er i overensstemmelse med den relevante EU-ret gældende for vejgodstransport, navnlig for så vidt angår:

- mobile arbejdstagere og selvstændige chauffører
- sociale bestemmelser inden for vejtransport
- takografer
- de største tilladte dimensioner og største tilladte vægt for visse køretøjer
- hastighedsbegrænsende anordninger i visse klasser af køretøjer
- obligatorisk anvendelse af sikkerhedsseler
- overholdelse af direktivet om udstationering af arbejdstagere
- overholdelse af fællesskabsbestemmelserne vedrørende fair konkurrence uden forskelsbehandling.

3.4. Medlemsstaterne og Kommissionen har mulighed for at verificere, at transportvirksomheder, der kører gods ind i Unionen, har tilladelse eller licens fra Det Forenede Kongerige i overensstemmelse med de relevante standarder, at al relevant national lovgivning og EU-lovgivning overholdes, og at rettighederne ikke overskrides.

3.5. Medlemsstaterne må hverken forhandle om eller indgå bilaterale aftaler med Det Forenede Kongerige om godskørsel i spørgsmål, der henhører under anvendelsesområdet for dette forslag til forordning.

4. **Generelle bemærkninger**

4.1. Godskørsel er en nøglesektor for både Det Forenede Kongerige og EU. Mere end 4,4 millioner godstransportkøretøjer med chauffør forbinder hvert år Det Forenede Kongerige og EU. I 2015 eksporterede Det Forenede Kongerige 21 350 000 ton gods til EU via vejgodstransport. Samtidig eksporterede EU 26 816 000 ton gods til Det Forenede Kongerige ⁽³⁾.

4.2. Det følger heraf, at hindringer for en sådan udveksling vil have alvorlige konsekvenser for handel, beskæftigelse og økonomisk vækst for begge parter og i alvorlig grad forstyrre forsyningskæderne.

⁽³⁾ Statistikker fra det britiske forbund for godskørsel (Road Haulage Association).

4.3. EØSU glæder sig over, at Kommissionen foreslår hasteforanstaltninger for at undgå den værste situation ved midlertidigt at give transportvirksomheder fra Det Forenede Kongerige ret til at udføre bilateral transport mellem steder i Det Forenede Kongerige og i EU under de betingelser, der er fastsat i forslaget, herunder tilsvarende adgang til Det Forenede Kongerige for EU's transportvirksomheder, og rimelige konkurrencevilkår, i afventning af, at der inden udløbet af overgangsperioden den 31. december 2019 vil blive forhandlet og indgået en fælles aftale om de nødvendige ordninger for gennemførelsen af basal konnektivitet inden for rammerne af CEMT-systemet og eventuelle fremtidige regler om forbindelserne mellem Det Forenede Kongerige og Den Europæiske Union.

4.4. Det er EØSU's stærke håb, at den britiske myndighed senest inden datoen for en udtræden af EU uden en udtrædelsesaftale vil vedtage en række tilsvarende midlertidige foranstaltninger, der sikrer, at EU-transportvirksomheder, der opererer i Det Forenede Kongerige, har samme rettigheder som dem, Kommissionen i en overgangsperiode tilbyder transportvirksomheder, der har licens fra Det Forenede Kongerige, således at de kan transportere gods mellem Det Forenede Kongeriges område og de resterende 27 medlemsstater.

4.5. I tilfælde af at Det Forenede Kongerige afviser en sådan gensidighed for så vidt angår transportrettigheder inden for den fastsatte frist, bortfalder det foreliggende forslag til forordning, og gods fra britiske tunge godskøretøjer vil enten skulle omlades ved grænsen til EU til tunge godskøretøjer, der er indregistreret i Unionen, eller så vidt muligt transporteres med lette erhvervskøretøjer med en tilladt totalvægt på mindre end 3,5 ton, som ikke er omfattet af de fælles regler for adgang til markedet for international godskørsel.

4.6. I sin udtalelse om »Adgang til markedet for international godskørsel og udøvelse af vejtransporterhvervet«⁽⁴⁾ af 18. januar 2018 om et forslag til forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1072/2009 har EØSU allerede påpeget, at man risikerer konkurrenceforvridning, hvis man ikke udvider forordningen til også at omfatte lette erhvervskøretøjer (LCV'er). EØSU minder om sin anmodning om at inkludere LCV'er i ovennævnte forordning, omend eventuelt i en mildere form.

5. Særlige bemærkninger

5.1. Artikel 4 i forslaget til forordning indeholder en liste over de sociale og tekniske regler, der i overgangsperioden skal overholdes af transportvirksomheder, som har britisk licens og opererer på Unionens område.

5.2. EØSU bemærker, at forpligtelserne er mangelfulde, hvad angår grundlæggende kvalifikationer og efteruddannelse for erhvervschauffører af tunge godskøretøjer. Da dette er en meget vigtig sikkerhedsfaktor, opfordrer EØSU til, at ovennævnte artikel suppleres med en henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/59/EF af 15. juli 2003 om grundlæggende kvalifikationskrav og efteruddannelseskrav for førere af visse køretøjer, der benyttes til godstransport eller personbefordring ad vej, og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 samt Rådets direktiv 91/439/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 76/914/EØF.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁾ EUT C 197 af 8.6.2018, s. 38.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bestemmelser for videreførelsen af igangværende læringsmobilitetsaktiviteter inden for programmet Erasmus+ i forbindelse med Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands (»Det Forenede Kongerige«) udtræden af Den Europæiske Union

(COM(2019) 65 final — 2019/0030 (COD))

(2019/C 190/09)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 30.1.2019
	Rådet, 12.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 165, stk. 4, artikel 166, stk. 4, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen	152/0/1
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 541. plenarforsamling den 20.-21. februar 2019, mødet den 20. februar 2019, enstemmigt at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 508/2014 for så vidt angår visse regler vedrørende Den Europæiske Hav- og Fiskerifond på grund af Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union

(COM(2019) 48 *final* — 2019/0009 (COD))

(2019/C 190/10)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 30.1.2019
	Rådet, 6.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	159/0/2

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 541. plenarforsamling den 20.-21. februar 2019, mødet den 20. februar, med 159 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/2403 for så vidt angår fiskeritilladelser til EU-fiskerfartøjer i Det Forenede Kongeriges farvande og fiskeri, der udøves af Det Forenede Kongeriges fiskerfartøjer i EU-farvande

(COM(2019) 49 final — 2019/0010 (COD))

(2019/C 190/11)

Høring	Europa-Parlamentet, 30.1.2019
	Rådet, 6.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	171/0/2

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 541. plenarforsamling den 20.-21. februar 2019, mødet den 20. februar, med 171 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)



Den Europæiske Unions Publikationskontor
L-2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA